
Diccionari de recerca clínica de medicaments

1 **abandonament** *n m*

es abandono
en dropout

FARMACOLOGIA. Fet que un participant deixi de formar part d'un estudi clínic de manera voluntària abans que finalitzi, perquè se sent incapaç de continuar el tractament, per cansament a l'hora de complir les condicions de l'estudi, per canvi de domicili, per revocació del consentiment o per qualsevol altre motiu.

NOTA: Des del punt de vista de l'investigador, tant un abandonament com una retirada es consideren pèrdues.

2 **absorció** *n f*

es absorción
en absorption

FARMACOLOGIA. Procés pel qual un fàrmac arriba al corrent sanguini penetrant a través de la pell o de la superfície d'algunes mucoses de l'organisme, generalment de l'intestí prim.

3 **acord de confidencialitat** *n m*

es acuerdo de confidencialidad
en confidentiality agreement;
secrecy agreement

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Document signat per l'investigador i el promotor d'un assaig clínic que regula la propietat i la difusió de la informació relativa a l'assaig clínic i altres qüestions relacionades amb la recerca i l'experimentació.

4 **ACP** *n f*

veg. **anàlisi de components principals** *n f*

5 **adjuvant** *n m*

es adyuvante
en adjuvant

FARMACOLOGIA. Fàrmac o agent que potencia l'acció d'un altre fàrmac o agent.

6 **advertiment legal** *n m*

es advertencia legal
en disclaimer

RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES. Comunicat que especifica o delimita l'abast dels drets i els deures dels implicats en una relació legal, el qual sovint és important d'explicitar en les publicacions científiques.

7 **AEMPS** *n f*

veg. **Agència Espanyola de
Medicaments i Productes
Sanitaris** *n f*

8 **Agència Espanyola de
Medicaments i Productes
Sanitaris** *n f*

sigla **AEMPS** *n f*

es Agencia Española de
Medicamentos y Productos
Sanitarios; AEMPS

AGENTS. Organisme públic adscrit al
Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i
Igualtat la finalitat principal del qual
és vetllar per la qualitat, la seguretat,
l'eficàcia i la informació correcta dels
medicaments i els productes sanitaris,
des dels processos inicials de recerca
fins al seu ús en malalts.

9 **Agència Europea de
Medicaments** *n f*

sigla **EMA** *n f*

es Agencia Europea de
Medicamentos; EMA
en European Medicines Agency;
EMA

AGENTS. Organisme de la Unió Europea
encarregat d'avaluar els expedients
de registre comunitaris i de concedir
les autoritzacions de comercialització
dels medicaments que segueixen un
registre centralitzat, amb la finalitat
de garantir-ne la qualitat, la seguretat
i l'eficàcia.

NOTA: La sigla **EMA** correspon a l'equiva-
lent anglès *European Medicines Agency*
(‘Agència Europea de Medicaments’).

10 **ajust** *n m*

veg. **ajustament** *n m*

11 **ajustament** *n m*

sin. compl. **ajust** *n m*

es ajuste

en fitting

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Adap-
tació d'un model teòric a unes dades
observades.

12 **ajustament per mínims
quadrats** *n m*

es ajuste por mínimos cuadrados

en least squares fitting

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Ajust-
ament que es realitza pel mètode
dels mínims quadrats.

13 **aleatori -òria** *adj*

sin. compl. **estocàstic -a** *adj*;

probabilístic -a *adj*

es aleatorio; estocástico;

probabilístico

en probabilistic; random;

stochastic

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Que
depèn de l'atzar.

14 **aleatorització** *n f*

es aleatorización; asignación al

azar; asignación aleatoria

en randomisation; randomization

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Pro-
cediment que consisteix a assignar
a l'atzar els individus d'un estudi a
diferents tractaments, intervencions
o condicions experimentals.

NOTA: L'aleatorització assegura la assignació
no esbiaixada als diferents tractaments d'un
estudi experimental.

15 **aleatorització estratificada** *n f*

es aleatorización estratificada;

asignación aleatoria

estratificada

en stratified randomisation;

stratified randomization

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Aleatorització en què els participants són prèviament classificats en categories segons determinades característiques o criteris de pronòstic coneguts.

16 aleatorització per blocs *n f*

es aleatorización por bloques; asignación aleatoria por bloques

en block randomisation; block randomization; blocked randomisation; blocked randomization

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Aleatorització en què els participants són prèviament dividits en grups, dins de cadascun dels quals es fixa el nombre de participants assignats a cada intervenció.

NOTA: En l'aleatorització per blocs, el nombre d'integrants dels blocs pot ser fix o variable.

17 aleatorització per grups *n f*

es aleatorización por conglomerados; aleatorización por grupos

en cluster randomisation; cluster randomization; group randomisation; group randomization

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Aleatorització en què tots els individus d'un mateix conjunt s'assignen unitàriament a la mateixa intervenció.

NOTA: Per exemple, un assaig clínic en què s'assignen centres de salut a les intervencions seria una aleatorització per grups, ja que tots el pacients d'un mateix centre de salut s'assignen de cop a una intervenció.

18 aleatorització simple *n f*

es aleatorización simple; asignación aleatoria simple

en simple randomisation; simple randomization

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Aleatorització que no està sotmesa a cap tipus de restricció.

19 alfa de Cronbach *n m*

es alfa de Cronbach

en Cronbach's alpha

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estadístic que quantifica la consistència interna d'un conjunt de preguntes o d'ítems que suposadament mesuren un mateix concepte.

20 AMC *n f*

veg. **anàlisi de minimització de costos** *n f*

21 amplitud interquartílica *n f*

veg. **rang interquartílic** *n m*

22 amplitud semiinterquartílica *n f*

veg. **rang semiinterquartílic** *n m*

23 anàlisi bivariable *n f*

sin. **anàlisi bivariant** *n f*

es análisis bivariable; análisis bivariente

en bivariate analysis

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi estadística simultània de dues variables.

24 anàlisi bivariant *n f*

sin. **anàlisi bivariable** *n f*

25 anàlisi d'agrupaments *n f*

es análisis de conglomerados

en cluster analysis

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi multivariable que té per objecte crear una classificació dels individus, descrits mitjançant un conjunt de variables, a partir de mesures de similitud o de distància entre si.

26 anàlisi de components principals *n f*

sigla **ACP** *n f*

es anàlisi de components
principales; ACP

en principal components analysis;
PCA

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi multivariable que defineix noves variables, independents entre si, com a combinacions lineals de variables preexistents, de manera que el menor nombre possible de les noves variables acumuli la major part possible de la variància total de les preexistents.

27 anàlisi de cost-benefici *n f*

es anàlisi de coste-beneficio
en cost-benefit analysis

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi econòmica que relaciona els costos associats a una intervenció amb els seus beneficis.

28 anàlisi de cost-efectivitat *n f*

es anàlisi de coste-efectividad
en cost-effectiveness analysis

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi econòmica que relaciona els costos associats a una intervenció amb la seva efectivitat.

29 anàlisi de cost-utilitat *n f*

es anàlisi de coste-utilidad
en cost-utility analysis

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi econòmica que relaciona els costos associats a una intervenció amb una mesura d'utilitat.

NOTA: Una anàlisi de cost-utilitat pot relacionar els costos d'una intervenció amb, per exemple, els anys de vida ajustats per qualitat.

30 anàlisi de covariància *n f*

veg. **anàlisi de la covariància** *n f*

31 anàlisi de decisions *n f*

es anàlisi de decisiones
en decision analysis

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi estadística que té per objecte identificar totes les opcions possibles per a realitzar un diagnòstic, un tractament o un pronòstic, i tots els resultats potencials de cadascuna de les opcions.

32 anàlisi de la covariància *n f*

sin. compl. **anàlisi de covariància**
n f

sigla **ANCOVA** *n f*

es anàlisi de covarianza; anàlisi
de la covarianza; ANCOVA

en analysis of covariance;
ANCOVA

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi estadística basada en un model lineal que té per objecte comparar una variable quantitativa entre diferents grups, la qual és ajustada per mitjà d'una altra variable quantitativa.

NOTA: L'acrònim ANCOVA prové de la denominació anglesa *analysis of covariance*.

33 anàlisi de la variància *n f*

sin. compl. **anàlisi de variància** *n f*

sigla **ANOVA** *n f*

es anàlisi de la varianza; anàlisi
de varianza; ANOVA

en analysis of variance; ANOVA

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi estadística que té per objecte comparar les mitjanes aritmètiques d'una variable quantitativa en diferents grups d'individus.

NOTA: L'acrònim ANOVA prové de la denominació anglesa *analysis of variance*.

34 **anàlisi de la variància d'un factor** *n f*

es anàlisi de la varianza de un factor

en one-way analysis of variance

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi de la variància en què els grups d'individus es generen per mitjà d'un sol factor.

35 **anàlisi de la variància de k factors** *n f*

es anàlisi de la varianza de k factores; anàlisi de la varianza de k vías

en k -way analysis of variance

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi de la variància en què els grups d'individus es generen per mitjà de la combinació de k factors.

36 **anàlisi de la variància multivariable** *n f*

sin. compl. **anàlisi de la variància multivariant** *n f*

sigla **MANOVA** *n f*

es anàlisi de la varianza multivariable; anàlisi de la varianza multivariado; anàlisi de la varianza multivariante; MANOVA

en multivariate analysis of variance; MANOVA

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Generalització de l'anàlisi de la variància que té per objecte estudiar més d'una variable quantitativa conjuntament.

NOTA: L'acrònim *MANOVA* prové de la denominació anglesa *multivariate analysis of covariance*.

37 **anàlisi de la variància multivariant** *n f*

veg. **anàlisi de la variància multivariable** *n f*

38 **anàlisi de minimització de costos** *n f*

sigla **AMC** *n f*

es anàlisi de minimización de costes; AMC

en cost-minimisation analysis; cost-minimization analysis; CMA

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi econòmica que té per objecte triar, d'entre un conjunt d'alternatives, la més barata, amb el benentès que no hi ha diferències entre els efectes de les diferents alternatives comparades.

39 **anàlisi de sensibilitat** *n f*

es anàlisi de sensibilidad

en sensitivity analysis

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi que té per objecte recalculer els resultats d'un estudi utilitzant escenaris alternatius, amb l'objectiu de comprovar si se'n modifiquen les conclusions.

40 **anàlisi de sèries temporals** *n f*

es anàlisi de series temporales

en time series analysis

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi estadística que té per objecte examinar un conjunt d'observacions realitzades periòdicament al llarg del temps.

41 **anàlisi de subgrups** *n f*

es anàlisi de subgrupos

en subgroup analysis

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi duta a terme en un subconjunt dels individus que participen en un estudi.

42 **anàlisi de supervivència** *n f*

es anàlisi de supervivencia

en event history analysis; survival analysis

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi que té per objecte examinar el temps

transcorregut entre un moment inicial i l'aparició d'un esdeveniment determinat.

43 **anàlisi de variància** *n f*

veg. **anàlisi de la variància** *n f*

44 **anàlisi estadística** *n f*

es **análisis estadístico**

en **statistical analysis**

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi quantitativa que té per objecte extreure la informació continguda en un conjunt de dades.

45 **anàlisi factorial** *n f*

es **análisis factorial**

en **factor analysis**

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi multivariable que té per objecte descriure factors no observats partint d'un conjunt de variables observades.

46 **anàlisi intermèdia** *n f*

es **análisis intermedio**

en **interim analysis**

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi de les dades parcials d'un estudi, realitzada abans de completar el reclutament de tots els participants.

NOTA: Les anàlisis intermèdies han d'estar preestablertes en el protocol.

47 **anàlisi ITT** *n f*

veg. **anàlisi per intenció de tractar** *n f*

48 **anàlisi multivariable** *n f*

sin. **anàlisi multivariant** *n f*

es **análisis multivariable; análisis multivariante**

en **multivariate analysis**

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi estadística simultània de més de dues variables.

49 **anàlisi multivariant** *n f*

sin. **anàlisi multivariable** *n f*

50 **anàlisi per intenció de tractar** *n f*

sin. compl. **anàlisi ITT** *n f*

es **análisis IDT; análisis ITT; análisis por intención de tratar**

en **intent-to-treat analysis; intention-to-treat analysis; ITT analysis**

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi dels resultats d'un assaig clínic en què s'inclouen tots els individus en el grup de la intervenció assignada inicialment, independentment del fet que hagin rebut o completat la intervenció o de qualsevol altra consideració.

NOTA: 1. L'anàlisi per intenció de tractar permet evitar el biaix que es pot produir en excloure certs individus de l'anàlisi.

2. En la denominació *anàlisi ITT*, la sigla *ITT* correspon a *intention-to-treat* ('intenció de tractar').

51 **anàlisi per protocol** *n f*

sin. compl. **anàlisi PP** *n f*

es **análisis por protocolo; análisis PP**

en **per-protocol analysis; PP analysis**

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi dels resultats d'un assaig clínic en què s'inclouen només els participants que han completat la intervenció i han estat avaluats tal com s'especifica al protocol.

NOTA: A la forma *anàlisi PP*, la sigla *PP* correspon a *per protocol*, de l'anglès *per-protocol* ('per protocol').

52 **anàlisi PP** *n f*

veg. **anàlisi per protocol** *n f*

53 anàlisi seqüencial *n f*

es análisis secuencial
en sequential analysis

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi dels resultats d'un assaig clínic que es duu a terme després de cada inclusió de nous individus, la qual preveu la possibilitat d'aturar l'assaig clínic segons unes regles preestablertes.

54 anàlisi univariable *n f*

sin. **anàlisi univariant** *n f*

es análisis univariable; análisis univariante
en univariate analysis

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi estadística d'una variable.

55 anàlisi univariant *n f*

sin. **anàlisi univariable** *n f*

56 anamnesi *n f*

es anamnesis
en case history

FARMACOLOGIA. Part de la història clínica que recull els antecedents personals, familiars, fisiològics o patològics d'una persona amb vista a la diagnosi.

57 ANCOVA *n f*

veg. **anàlisi de la covariància** *n f*

58 ANOVA *n f*

veg. **anàlisi de la variància** *n f*

59 anys de vida ajustats per qualitat *n m pl*

sigla **AVAQ** *n m pl*

es años de vida ajustados por calidad
en quality-adjusted life years; QALY

EPIDEMIOLOGIA I SALUT PÚBLICA. Ajustament de l'esperança de vida que pren en consideració l'existència de malalties o condicions cròniques que redueixen la qualitat de vida.

60 aparellament *n m*

es apareamiento; emparejamiento
en matching

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Resultat d'aparellar.

61 aparellar *v tr*

es aparear; emparejar
en match, to

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Fer correspondre a cada individu d'un grup d'estudi un altre de característiques comparables d'un altre grup.

62 àrea sota la corba de rendiment diagnòstic *n f*

es área bajo la curva de rendimiento diagnóstico; área bajo la curva ROC
en area under the ROC curve; AUC ROC

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estadístic utilitzat per a comparar dues o més proves diagnòstiques de resultat quantitatiu.

63 article de revisió *n m*

es artículo de revisión
en overview; review

RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES. Article elaborat a partir de l'anàlisi d'estudis publicats anteriorment sobre una determinada qüestió.

64 arxiu mestre de la substància activa *n m*

sin. compl. **arxiu mestre del fàrmac** *n m*; **arxiu mestre del fàrmac europeu** *n m*

es archivo maestro de la sustancia activa; archivo maestro del fármaco; archivo maestro del fármaco europeo; ASMF; DMF; EDMF

en active substance master file; drug master file; European drug master file; ASMF; DMF; EDMF

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Document que conté informació confidencial relativa a les propietats, la fabricació, els controls i l'emmagatzematge del principi actiu d'un medicament, lliurat pel fabricant a una entitat reguladora amb la finalitat de preservar-ne la propietat intel·lectual.

NOTA: Darrerament s'està introduint a Europa el terme *active substance master file* (ASMF, 'arxiu mestre de la substància activa'), en substitució de *drug master file* (DMF, 'arxiu mestre del fàrmac') i *European drug master file* (EDMF, 'arxiu mestre del fàrmac europeu').

65 arxiu mestre del fàrmac *n m*

veg. **arxiu mestre de la substància activa** *n m*

66 arxiu mestre del fàrmac europeu *n m*

veg. **arxiu mestre de la substància activa** *n m*

67 assaig amb cegament *n m*

es ensayo ciego
en blind trial

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Assaig clínic en què s'oculta als participants, a l'investigador o a l'avaluador la intervenció assignada a cadascun dels participants.

68 assaig amb cegament doble *n m*

es ensayo doble ciego
en double-blind trial

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Assaig amb cegament en què s'oculta tant als participants com als investigadors la intervenció assignada a cadascun dels participants.

NOTA: Per a dur a terme assaigs amb cegament doble amb fàrmacs, cal que la forma de presentació dels fàrmacs (mida, color, etc.) sigui idèntica.

69 assaig amb cegament simple *n m*

sin. **assaig amb cegament únic** *n m*

es ensayo simple ciego
en single-blind trial

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Assaig amb cegament en què s'oculta als participants o bé a l'investigador la intervenció assignada a cadascun dels participants.

70 assaig amb cegament triple *n m*

es ensayo triple ciego
en triple-blind trial

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Assaig amb cegament en què s'oculta tant als participants com a l'investigador i l'avaluador la intervenció assignada a cadascun dels participants.

71 assaig amb cegament únic *n m*

sin. **assaig amb cegament simple** *n m*

72 assaig clínic *n m*

sin. compl. **assaig clínic comparatiu** *n m*

es ensayo clínico; ensayo clínico comparativo

en clinical trial; controlled clinical trial; CCT

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA; FARMA-
COLOGIA. Experiment amb humans.

NOTA: 1. De vegades, impròpiament, la de-
nominació *assaig clínic* s'utilitza també amb
el significat de *estudi clínic*.

2. La distinció conceptual entre *estudi clínic*
(*clinical study*) i *assaig clínic* (*clinical trial*) és
variable segons els especialistes, els països
i les legislacions. En aquest diccionari s'ha
utilitzat *assaig clínic* per a referir-se a una
intervenció experimental, és a dir, compa-
rativa, i en què l'investigador controla el
procés d'assignació de les intervencions
comparades. Aquesta definició de *assaig*
clínic equival al terme *assaig clínic compa-*
ratiu (*controlled clinical trial*, CCT). Quan
l'assignació de la intervenció es fa a l'atzar
s'utilitza el terme *assaig clínic aleatoritzat*
(*randomised clinical trial*, RCT).

73 assaig clínic aleatoritzat *n m*

es ensayo aleatorizado; ensayo
clínico aleatorizado
en randomised clinical trial;
randomized clinical trial

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Assaig
clínic en què l'assignació de la inter-
venció es fa de manera aleatòria.

74 assaig clínic comparatiu *n m*

veg. **assaig clínic *n m***

**75 assaig clínic de participant
únic *n m***

es ensayo clínico de $n = 1$
en *n*-of-one clinical trial; single-
subject clinical trial

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Assaig
clínic dut a terme amb un sol individu,
al qual s'administra una seqüència de
tractaments o d'intervencions.

NOTA: Els assaigs clínics de participant únic
es duen a terme en casos en què la inter-
venció té una acció ràpida, el període de
depuració és curt i els resultats clínics són
fàcilment mesurables.

76 assaig clínic explicatiu *n m*

es ensayo clínico explicativo
en explanatory clinical trial

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Assaig
clínic l'objectiu principal del qual és
obtenir explicacions biològiques sobre
l'eficàcia d'un medicament o d'una
intervenció.

77 assaig clínic paral·lel *n m*

sin. compl. **disseny paral·lel *n m***

es diseño paralelo; ensayo clínico
paralelo
en parallel design; parallel
treatment design

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Assaig
clínic en què s'assigna a cada individu
només una de les intervencions con-
siderades.

NOTA: L'assaig clínic paral·lel és el més uti-
litzat en recerca clínica.

78 assaig clínic pragmàtic *n m*

es ensayo clínico pragmático
en pragmatic clinical trial;
pragmatic trial

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Assaig
clínic l'objectiu principal del qual és
conèixer l'efectivitat d'un medicament
o d'una intervenció.

79 assaig clínic seqüencial *n m*

sin. compl. **disseny seqüencial
*n m***

es diseño secuencial; ensayo
clínico secuencial
en sequential design

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Assaig
clínic en què s'utilitza una anàlisi se-
qüencial.

NOTA: L'assaig clínic seqüencial es reserva
per a aquells assaigs en què el període de
seguiment és relativament curt per com-
paració al període de reclutament.

- 80 **assaig comunitari** *n m*
 sin. **assaig d'intervenció comunitària** *n m*
 es ensayo comunitario; estudio de intervención comunitaria
 en community intervention trial; community trial
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Assaig el resultat del qual s'avalua en el conjunt de la població d'una comunitat determinada.
- 81 **assaig d'intervenció comunitària** *n m*
 sin. **assaig comunitari** *n m*
- 82 **assaig de primera administració en humans** *n m*
 es ensayo clínico de primera administración en humanos
 en first-in-human clinical trial; first-in-man clinical trial
 FARMACOLOGIA. Assaig clínic en què un nou medicament s'avalua per primera vegada en éssers humans.
 NOTA: Els assaigs de primera administració en humans són un punt clau, i alhora crític, de la recerca de medicaments, atès el risc que comporta extrapolar les dades preclíniques per a poder iniciar les primeres fases del desenvolupament en humans dins dels estudis de fase I.
- 83 **assaig obert** *n m*
 veg. **assaig sense cegament** *n m*
- 84 **assaig sense cegament** *n m*
 sin. compl. **assaig obert** *n m*
 es ensayo abierto
 en open label trial; open trial; unmasked trial
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Assaig clínic en què els participants, l'investigador i l'avaluador coneixen els tractaments assignats a cada participant.
- 85 **assegurament de la qualitat** *n m*
 es aseguramiento de la calidad
 en quality assurance
 REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Conjunt de procediments sistemàtics que tenen com a objectiu garantir la mesura de l'acompliment i l'avaluació dels estàndards establerts en un procés, la gestió de les incidències que hi sorgeixen i la consegüent introducció de les mesures de correcció.
 NOTA: L'assegurament de la qualitat garanteix que els estudis clínics es realitzen d'acord amb la bona pràctica clínica i les exigències legals en vigor.
- 86 **assignació** *n f*
 es asignación
 en allocation; assignment
 FARMACOLOGIA. Procés que consisteix a adjudicar una intervenció a un individu o a un conjunt d'individus.
- 87 **assistent de recerca clínica** *n m, f*
 es asistente de investigación clínica
 en clinical research assistant; CRA
 AGENTS. Professional que, sota les ordres del monitor, col·labora en diferents aspectes d'un estudi clínic, com ara el disseny, la recerca d'investigadors, l'inici, el monitoratge, el tancament i l'avaluació.
- 88 **associació** *n f*
 es asociación
 en association
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Relació probabilística entre dues o més variables.
- 89 **atenció integral de malalties** *n f*
 veg. **gestió de malalties** *n f*

90 **atribut** *n m*veg. **variable qualitativa** *n f*91 **atrició mostral** *n f*sin. **desgast de la mostra** *n m*

es atrición muestral; desgaste de la muestra

en sample attrition

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Reducció del nombre d'individus que integren una mostra.

NOTA: En estudis clínics a llarg termini, és freqüent la pèrdua d'individus, ja sigui per abandonament, per retirada o per altres motius.

92 **auditor | auditora** *n m, f*

es auditor

en auditor

AGENTS. Persona responsable de dur a terme una auditoria.

93 **auditoria** *n f*

es auditoría

en audit

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Avaluació sistemàtica, documentada, periòdica i objectiva d'un estudi clínic, que es realitza per a comprovar l'acompliment dels procediments normalitzats de treball i l'ajustament als protocols o a altres reglaments.

NOTA: Les auditories poden ser realitzades per la unitat de garantia de qualitat del promotor, per empreses externes o per les autoritats reguladores.

94 **avaluació amb cegament** *n f*

es evaluación a ciegas; evaluación ciega

en blind evaluation; blinded evaluation

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Assaig clínic en què s'oculta a l'avaluador

del resultat la intervenció assignada a cadascun dels participants.

95 **avaluació d'experts** *n f*sin. **revisió d'experts** *n f*

es arbitraje; evaluación por los iguales; revisión científica; revisión especializada; revisión paritaria; revisión por colegas; revisión por iguales; revisión por pares

en peer evaluation; peer review; professional inspection; refereeing

RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES. Revisió d'una proposta de recerca científica, un informe de resultats o una publicació científica, prèvia a la seva difusió, que duen a terme experts o grups d'experts en la matèria de què tracten.

96 **AVAQ** *n m pl*veg. **anys de vida ajustats per qualitat** *n m pl*

97 **baixa** *n f*veg. **pèrdua** *n f*98 **benchmarking** [en] *n m*

es benchmarking

en benchmarking

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Comparació dels productes, els serveis o els processos d'una empresa amb els del líder de mercat per a analitzar-ne les diferències i definir els plans necessaris per a acostar-s'hi.

NOTA: Si bé el benchmarking s'utilitza preferentment en les àrees comercials de les empreses farmacèutiques, també pot aplicar-se a altres àrees de la recerca farmacològica.

99 **biaix** *n m*sin. compl. **error sistemàtic** *n m*

es sesgo

en bias

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Diferència entre un paràmetre i el valor esperat d'un estimador d'aquest paràmetre.

100 **biaix** *n m*sin. compl. **error sistemàtic** *n m*

es sesgo

en bias

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Distorsió indesitjable en els resultats d'un estudi.

101 **biaix d'informació** *n m*

es sesgo de información

en information bias

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Biaix que es produeix en la mesura de l'efecte d'un tractament o d'una exposició quan hi ha una diferència en la qualitat de la informació entre els grups d'individus que es comparen.

102 **biaix d'observació** *n m*sin. compl. **biaix de l'observador** *n m*es sesgo de observación;
sesgo del observadoren observation bias;
observer bias

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Diferència sistemàtica entre els valors observats i els valors reals d'una variable.

103 **biaix de dígit** *n m*

es sesgo de dígito

en digit bias

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Biaix d'observació en què l'observador

tendeix a arrodonir els valors observats.

NOTA: Un exemple de biaix de dígit són les mesures de pressió arterial obtingudes manualment, amb esfigmomanòmetre de mercuri, que solen expressar-se amb una aproximació de 5 mmHg (90 mmHg, 95 mmHg, 100 mmHg, etc.).

104 **biaix de l'observador** *n m*

veg. **biaix d'observació** *n m*

105 **biaix de memòria** *n m*

sin. compl. **biaix de record** *n m*

es sesgo de memoria;
sesgo de recuerdo
en memory bias; recall bias

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Diferència entre el valor observat i el valor real d'una variable, causada per la distorsió en el record de les experiències o dels fets.

NOTA: El biaix de memòria és freqüent en els estudis de casos i controls, atès que els casos solen recordar millor l'exposició prèvia al factor de risc que els controls.

106 **biaix de notificació** *n m*

es sesgo de notificación
en reporting bias

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Biaix d'informació que es produeix quan hi ha una proporció més alta de casos o de controls que mostren reticència o oposició a notificar l'exposició a un factor de risc a causa d'actituds o percepcions de tipus personal o social.

107 **biaix de publicació** *n m*

es sesgo de publicación
en publication bias

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA; RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES. Biaix que es produeix quan la pro-

abilitat de publicació d'un estudi depèn dels resultats obtinguts.

NOTA: El biaix de publicació té importància sobretot en la metanàlisi, perquè els resultats de la metanàlisi depenen principalment dels resultats obtinguts en estudis publicats, i no sempre s'hi poden incloure estudis no publicats, ja que poden contenir resultats negatius o no significatius.

108 **biaix de record** *n m*

veg. **biaix de memòria** *n m*

109 **biaix de resposta** *n m*

es sesgo de respuesta
en response bias

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Biaix que es produeix quan hi ha diferències en les característiques entre els individus que trien de participar en un estudi i els que trien de no participar-hi.

110 **biaix de selecció** *n m*

es sesgo de selección
en selection bias

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Biaix que es produeix quan hi ha diferències en les característiques entre els individus escollits per a participar en un determinat estudi i els que n'han estat exclosos, o entre els assignats a les diferents intervencions d'un assaig clínic.

111 **bioassaig** *n m*

es análisis biológico; bioanálisis;
bioensayo; ensayo biológico
en bioassay; biological assay

FARMACOLOGIA. Anàlisi que té com a objectiu determinar qualitativament o quantitativament l'efecte d'una substància sobre un organisme viu, un teixit o una cèl·lula per mitjà de la comparació amb els efectes en una mostra estàndard.

112 **biodisponibilitat** *n f*

es biodisponibilidad
en bioavailability

FARMACOLOGIA. Propietat relativa a la velocitat amb què s'absorbeix i queda disponible al lloc d'acció el principi actiu d'un medicament que ha estat subministrat a un organisme, i a la quantitat en què ho fa.

NOTA: Generalment, la biodisponibilitat es mesura a la sang, ja que no és possible determinar la concentració de principi actiu pròpiament al lloc d'acció.

113 **biodisponibilitat absoluta** *n f*

es biodisponibilidad absoluta
en absolute bioavailability

FARMACOLOGIA. Comparació de la biodisponibilitat d'un medicament administrat per via intravenosa amb la biodisponibilitat del mateix medicament administrat per una altra via.

114 **biodisponibilitat relativa** *n f*

es biodisponibilidad relativa
en relative bioavailability

FARMACOLOGIA. Comparació de la biodisponibilitat d'un medicament administrat per dues vies diferents de la via intravenosa.

NOTA: La biodisponibilitat relativa també s'utilitza per a comparar les biodisponibilitats de dues formes farmacèutiques distintes administrades per la mateixa via.

115 **bioequivalència** *n f*

es bioequivalencia
en bioequivalence

FARMACOLOGIA. Propietat de dos o més medicaments que no presenten diferències de biodisponibilitat considerades clínicament rellevants.

NOTA: La denominació *bioequivalència* s'aplica a medicaments que no són bio-

farmacèutics. Per a medicaments biofarmacèutics s'utilitza la denominació *bio-similitud*.

116 **bioestadística** *n f*

es bioestadística
en biostatistics

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Branca de la biometria que aplica mètodes estadístics a l'estudi de fenòmens biològics.

117 **bioètica** *n f*

es bioética
en bioethics; biomedical ethics

BIOÈTICA. Estudi interdisciplinari de les implicacions ètiques que comporta el progrés biològic i mèdic i de la seva repercussió en la societat i en el seu sistema de valors.

118 **bioinformàtica** *n f*

es bioinformática
en bioinformatics; biological informatics

RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES. Disciplina que aplica els principis de la informàtica i de les matemàtiques a l'administració, l'anàlisi i la comprensió de dades per a l'estudi de fenòmens biològics.

119 **biomedicina** *n f*

es biomedicina
en biomedicine

FARMACOLOGIA; RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES. Disciplina que aplica els principis de les ciències biològiques a la medicina clínica, amb finalitats preventives, diagnòstiques, terapèutiques o de recerca.

NOTA: La biomedicina es fonamenta en les tècniques de recerca de ciències biològiques com ara la bioquímica, la immunologia, la biologia, la genètica, la fisiologia i la microbiologia, entre altres.

120 **biometria** *n f*

es biometría
en biometry

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Branca de la biologia que utilitza mètodes quantitatius per a mesurar i avaluar éssers vius o fenòmens biològics.

121 **bioquímica** *n f*

es bioquímica
en biochemistry

FARMACOLOGIA; RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES. Ciència que estudia l'estructura, la composició i les funcions dels éssers vius des d'un punt de vista químic, i també les reaccions químiques que tenen lloc en el seu interior.

122 **biosimilitud** *n f*

es biosimilitud
en biosimilarity

FARMACOLOGIA. Propietat de dos o més medicaments biofarmacèutics que no presenten diferències de qualitat, eficàcia i seguretat considerades clínicament rellevants.

NOTA: 1. La biosimilitud entre medicaments es determina generalment mitjançant assaigs clínics independents.
2. Per a medicaments que no són biofarmacèutics s'utilitza la denominació *bioequivalència*.

123 **biotecnologia** *n f*

es biotecnología
en biotechnology

FARMACOLOGIA; RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES. Conjunt de mètodes i tècniques que tenen per objecte l'estudi dels éssers vius amb finalitats tecnològiques o industrials.

NOTA: La biotecnologia té un enfocament multidisciplinari que inclou ciències com ara la biologia, la bioquímica, la genètica, la medicina i l'agronomia, entre altres.

124 **bona pràctica clínica** *n f*

sin. **normes de bona pràctica clínica** *n f pl*

sigla **BPC** *n f*

es buena práctica clínica;
normas de buena práctica clínica; BPC

en good clinical practice; GCP

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Conjunt de regles per al disseny, la realització i la comunicació dels estudis clínics, que permeten assegurar-ne la fiabilitat de les dades i protegir els drets, la integritat i la confidencialitat de les dades dels subjectes.

NOTA: L'aplicació correcta de la bona pràctica clínica requereix l'existència de procediments normalitzats de treball, a causa del seu contingut variable segons les autoritats reguladores que l'estableixin. Actualment existeix una guia de bona pràctica clínica elaborada per la Conferència Internacional d'Harmonització (International Conference of Harmonization, ICH) i el Comitè de Medicaments (Committee for Proprietary Medicinal Products, CPMP).

125 **bona pràctica de fabricació** *n f*

sin. **normes de bona pràctica de fabricació** *n f pl*

sigla **BPF** *n f*

es buena práctica de fabricación;
normas de buena práctica de fabricación; normas de correcta fabricación;
prácticas adecuadas de fabricación; prácticas correctas de fabricación;
BPF; BPM; NCF

en good manufacturing practice; GMP

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Conjunt de regles destinades a

assegurar la formulació i la producció adequades dels medicaments.

126 **bona pràctica de laboratori** *n f*

sin. **normes de bona pràctica de laboratori** *n f pl*

sigla **BPL** *n f*

es buena práctica de laboratorio; normas de buena práctica de laboratorio; prácticas adecuadas de laboratorio; prácticas correctas de laboratorio; BPL

en good laboratory practice; GLP
REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Conjunt de regles destinades a assegurar la qualitat, la veracitat i la reproductibilitat de les dades dels estudis de farmacologia i toxicologia en animals.

NOTA: La bona pràctica de laboratori també s'utilitza en anàlisis químiques i en bioquímica clínica.

127 **bondat d'ajustament** *n f*

es bondad de ajuste

en goodness of fit

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Grau en què els valors observats es corresponen amb els valors teòrics predits per un model teòric.

128 **bootstrap** [en] *n m*

es bootstrap

en bootstrap

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Tècnica consistent en l'extracció repetida de mostres aleatòries amb reemplaçament a partir de les observacions de què es disposa, utilitzada amb diferents propòsits.

129 **BPC** *n f*

veg. **bona pràctica clínica** *n f*

130 **BPF** *n f*

veg. **bona pràctica de fabricació** *n f*

131 **BPL** *n f*

veg. **bona pràctica de laboratori** *n f*

132 **braç** *n m*

sin. **branca** *n f*

es brazo; rama

en arm; study arm

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Cadascun dels grups d'individus d'un estudi clínic que se sotmeten a la mateixa intervenció.

133 **branca** *n f*

sin. **braç** *n m*

134 **càlcul de la grandària de la mostra** *n m*

es cálculo del tamaño de la muestra
en sample size calculation

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Determinació del nombre necessari d'individus per a dur a terme un estudi que permeti assegurar una determinada potència en una prova d'hipòtesi o una determinada precisió en una estimació.

135 **calibratge** *n m*

es calibración
en calibration

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Conjunt d'operacions que permeten establir, en condicions especificades, la relació entre els valors indicats per un instrument o sistema de mesura, o els valors representats per una mesura materialitzada, i els corresponents valors coneguts d'una magnitud mesurada.

136 **campana de Gauss** *n f*

sin. corba de Gauss *n f*; corba normal *n f*

es campana de Gauss;
 curva de Gauss; curva normal
en Gaussian curve; normal curve

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Corba de forma acampanada corresponent a la funció de densitat de probabilitat d'una distribució normal.

137 **candidat a fàrmac** *n m*

es candidato a fármaco;
 candidato clínico;
 fármaco candidato
en clinical candidate;
 drug candidate

FARMACOLOGIA. Compost desenvolupat a partir d'un compost pre-candidat que ha superat les proves toxicològiques i farmacològiques preclíniques que li permeten passar a ser avaluat en humans.

138 **cas** *n m*

es caso
en case

FARMACOLOGIA. Participant en un estudi clínic que presenta l'afecció o l'atribut que s'estudia.

139 **casella** *n f*

sin. cel·la *n f*

es casilla; celda básica
en cell

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Cadascuna de les interseccions de files

- i columnes d'una taula de continuïtat.
- 140 **causalitat falsa** *n f*
veg. **post hoc ergo propter hoc**
[la] *loc llat*
- 141 **cegament** *n m*
es cegamiento
en blinding
METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Em-mascarament aplicat a un assaig clínic que consisteix a ocultar als participants, a l'investigador o a l'avaluador la intervenció assignada a cadascun dels participants.
- 142 **cegar** *v tr*
es cegar
en blind, to
METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Aplicar a un assaig clínic un cegament.
- 143 **CEIC** *n m*
veg. **comitè d'ètica d'investigació clínica** *n m*
- 144 **cel·la** *n f*
sin. **casella** *n f*
- 145 **centil** *n m*
veg. **percentil** *n m*
- 146 **CHMP** *n m*
veg. **Comitè de Medicaments d'Ús Humà** *n m*
- 147 **CI** *n m*
veg. **consentiment informat** *n m*
- 148 **circular** *n f*
es circular
en circular
- REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Document explicatiu emès per una agència o per la direcció general d'algun ministeri per a aclarir procediments.
- 149 **CL** *n f*
veg. **depuració** *n f*
- 150 **coautor d'una publicació | coautora d'una publicació** *n m, f*
sin. **col·laborador d'una publicació | col·laboradora d'una publicació** *n m, f*
es coautor de una publicació; colaborador de una publicació
en contributor
AGENTS. Investigador que participa en una publicació duta a terme conjuntament amb altres investigadors.
- 151 **CODEM** *n m*
veg. **Comitè d'Avaluació de Medicaments d'Ús Humà** *n m*
- 152 **codi d'aleatorització** *n m*
es código de aleatorización
en randomisation code; randomization code
METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Codi que identifica un individu sotmès a aleatorització.
- 153 **Codi de Nuremberg** *n m*
es Código de Núremberg
en Nuremberg Code
BIOÈTICA. Declaració de la comunitat científica internacional en què es van establir per primera vegada els principis bàsics de l'ètica en la recerca biomèdica.
NOTA: L'esperit del Codi de Nuremberg, de l'any 1947, es va materialitzar en la Declaració d'Hèlsinki, de l'any 1964.

154 coeficient de concordança

n m

es coeficiente de concordancia
en coefficient of agreement;
 coefficient of concordance

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Coeficient que mesura el grau de coincidència entre dos conjunts de mesures o d'observacions realitzades sobre els mateixos individus.

155 coeficient de correlació de Pearson *n m*

es coeficiente de correlación de Pearson
en Pearson correlation coefficient

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura de la relació lineal existent entre dues variables quantitatives, que és adimensional i pot prendre valors entre -1 i +1.

156 coeficient de correlació de Spearman *n m*

sin. **coeficient de correlació ordinal de Spearman** *n m*

es coeficiente de correlación de Spearman; coeficiente de correlación ordinal de Spearman; coeficiente de correlación por rangos de Spearman
en Spearman correlation coefficient; Spearman rank correlation coefficient

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Coeficient de correlació no paramètric que mesura el grau d'associació entre dues variables quantitatives.

157 coeficient de correlació intraclasse *n m*

es coeficiente de correlación intraclase
en intraclass correlation coefficient

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura de concordança entre dues variables quantitatives contínues.

NOTA: El coeficient de correlació intraclasse pot prendre els valors de 0 a 1.

158 coeficient de correlació ordinal de Spearman *n m*

sin. **coeficient de correlació de Spearman** *n m*

159 coeficient de determinació *n m*

es coeficiente de determinación
en coefficient of determination

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Coeficient que mesura la proporció de la variació d'una variable dependent atribuïble a una o més variables independents mitjançant una regressió lineal.

NOTA: El coeficient de determinació s'expressa sovint com a R^2 . En el cas d'una regressió lineal simple, és igual al quadrat del coeficient de correlació de Pearson.

160 coeficient de regressió *n m*

es coeficiente de regresión
en regression coefficient

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Coeficient d'una variable independent en un model de regressió.

161 coeficient de variació *n m*

sigla **CV** *n m*

es coeficiente de variación; CV
en coefficient of variation; CV

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura que expressa la dispersió d'una sèrie de valors en relació amb la seva mitjana aritmètica.

NOTA: El coeficient de variació és la desviació estàndard expressada com a percentatge de la mitjana: $CV = 100 \cdot \sigma/\mu$.

- 162 **cohort** *n f*
 es cohorte
 en cohort
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Grup determinat de persones que se sotmet a observació durant un període establert.
- 163 **Col·laboració Cochrane** *n f*
 es Colaboración Cochrane
 en Cochrane Collaboration
 AGENTS. Grup de col·laboració internacional que té com a objectius preparar, mantenir i difondre revisions sistemàtiques i actualitzades d'assaigs clínics controlats sobre l'atenció sanitària.
 NOTA: Creada l'any 1992, la Col·laboració Cochrane és formada per grups col·laboradors de revisió constituïts per individus amb un interès específic que analitzen críticament l'evidència existent. Aquests grups són coordinats per un equip editorial, que és responsable d'editar un mòdul amb les revisions preparades per a fer-ne difusió a través d'una base de dades.
- 164 **col·laborador d'una publicació | col·laboradora d'una publicació** *n m, f*
 sin. **coautor d'una publicació | coautora d'una publicació** *n m, f*
- 165 **Comissió Nacional de Farmacovigilància** *n f*
 es Comisión Nacional de Farmacovigilancia
 AGENTS. Òrgan consultiu en matèria de reaccions adverses o d'efectes tòxics dels medicaments, dependent del ministeri que té competències en sanitat.
- 166 **Comitè d'Avaluació de Medicaments d'Ús Humà** *n m*
 sigla **CODEM** *n m*
 es Comité de Evaluación de Medicamentos de Uso Humano; CODEM
 AGENTS. Comitè de l'Agència Espanyola de Medicaments i Productes Sanitaris encarregat d'avaluar els expedients de registre a l'Estat espanyol.
- 167 **comitè d'ètica d'investigació clínica** *n m*
 sigla **CEIC** *n m*
 es comitè de ética de investigación clínica; CEIC
 en clinical research ethics committee; ethical review committee; human research ethics committee; institutional review board; research ethics board; ERC; HREC; IRB; REB
 AGENTS; BIOÈTICA. Comitè encarregat d'avaluar la idoneïtat dels protocols d'estudis clínics amb medicaments i de l'equip investigador proposat, com també la informació escrita que es lliurarà als possibles participants en la recerca, la previsió de compensació en cas de lesions i el tipus de consentiment que hi atorguen.
 NOTA: Els equivalents anglesos *institutional review board* (IRB), *ethical review committee* (ERC), *research ethics board* (REB) i *human research ethics committee* (HREC) són les denominacions oficials que reben els comitès d'ètica d'investigació clínica als Estats Units, el Regne Unit, el Canadà i Austràlia, respectivament.

168 **Comitè de Medicaments d'Ús Humà** *n m*

sigla **CHMP** *n m*

es Comité de Medicamentos de Uso Humano; CHMP

en Committee for Medicinal Products for Human Use; CHMP

AGENTS. Comitè de l'Agència Europea de Medicaments encarregat de preparar els dictàmens sobre qualsevol qüestió relativa a l'avaluació dels medicaments d'ús humà.

169 **Comitè de Medicaments d'Ús Veterinari** *n m*

sigla **CVMP** *n m*

es Comité de Medicamentos de Uso Veterinario; CVMP

en Committee for Medicinal Products for Veterinary Use; CVMP

AGENTS. Comitè de l'Agència Europea de Medicaments encarregat de preparar els dictàmens sobre qualsevol qüestió relativa als medicaments d'ús veterinari.

170 **Comitè de Medicaments Orfes** *n m*

sigla **COMP** *n m*

es Comité de Medicamentos Huérfanos; COMP

en Committee for Orphan Medicinal Products; COMP

AGENTS. Comitè de l'Agència Europea de Medicaments que revisa les sol·licituds de designació presentades per individus o institucions que pretenen desenvolupar medicaments per a malalties minoritàries.

NOTA: La sigla *COMP* correspon a l'equivalent anglès *Committee for Orphan Medicinal Products* ('Comitè de Medicaments Orfes').

171 **Comitè Internacional d'Editors de Revistes Mèdiques** *n m*

sigla **ICMJE** *n m*

es Comité Internacional de Editores de Revistas Médicas; ICMJE

en International Committee of Medical Journal Editors; ICMJE

AGENTS. Organisme, format pels directors de les principals publicacions mèdiques periòdiques d'àmbit internacional, que s'encarrega d'establir requisits comuns per a la presentació d'articles en aquestes publicacions.

NOTA: La sigla *ICMJE* correspon a l'equivalent anglès *International Committee of Medical Journal Editors* ('Comitè Internacional d'Editors de Revistes Mèdiques').

172 **COMP** *n m*

veg. **Comitè de Medicaments Orfes** *n m*

173 **competidor immediat** *n m*

es fast follower

en fast follower; fast follower compound; fast follower drug

FARMACOLOGIA. Compost que es considera que pot arribar a convertir-se en poc temps en el principal competidor d'un altre del mateix tipus i de característiques molt similars però més desenvolupat.

174 **complidor -a** *adj*

es cumplidor

en adherent; compliant

FARMACOLOGIA. Dit del participant en un estudi clínic que segueix de manera adequada el tractament que se li ha prescrit.

175 **compliment** *n m*

es cumplimiento
en adherence; compliance

FARMACOLOGIA. Seguiment adequat que fa un participant en un estudi clínic del tractament que se li ha prescrit.

NOTA: El compliment també fa referència a aspectes relacionats amb l'estil de vida, com ara l'abandonament d'hàbits tòxics o el fet de seguir una dieta equilibrada o de prendre mesures preventives.

176 **compost de reserva** *n m*

es compuesto de reserva
en back up compound

FARMACOLOGIA. Compost que està en una fase de desenvolupament menys avançada que un compost precandidat o un compost prototip determinats, però que podria arribar a substituir-los, si calgués.

177 **compost precandidat** *n m*

es cabeza de serie; lead; líder;
 molécula de partida;
 molécula inicial;
 prototipo molecular
en lead; lead compound;
 lead molecule

FARMACOLOGIA. Compost desenvolupat a partir d'un compost prototip que, després d'un procés d'optimització, mostra una activitat biològica o farmacològica que el situa com a punt de partida del desenvolupament d'un nou fàrmac.

178 **compost prototip** *n m*

es activo; hit; prototipo
en hit; hit compound

FARMACOLOGIA. Compost que ha mostrat interacció amb determinades dianes en els primers tests efectuats en el procés de creació d'un nou fàrmac i que ha estat se-

leccionat entre molts altres compostos per la seva possible utilitat terapèutica.

179 **compromís de l'investigador** *n m*

es compromiso del investigador
en statement of investigator

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Document signat per l'investigador en què es compromet a realitzar un estudi clínic d'acord amb el protocol establert.

180 **Conferència Internacional d'Harmonització** *n f*

sigla **ICH** *n f*

es Conferencia Internacional sobre Armonización; CIA
en International Conference on Harmonization; ICH

AGENTS. Conferència que té com a objectiu concordar els requisits establerts per les autoritats sanitàries de la Unió Europea, els Estats Units d'Amèrica i el Japó per al registre de nous medicaments.

NOTA: 1. En l'harmonització de criteris per al registre de nous medicaments duta a terme per la Conferència Internacional d'Harmonització es tenen en compte aspectes farmacèutics, farmacològics, toxicològics i clínics.

2. La sigla **ICH** correspon a l'equivalent anglès *International Conference on Harmonization* ('Conferència Internacional d'Harmonització').

181 **confidencialitat** *n f*

es confidencialidad
en confidentiality

BIOÈTICA. Obligació ètica i jurídica de no revelar dades de caràcter personal i mèdic dels participants en un estudi clínic ni tampoc informació del promotor relacionada amb la planificació, l'execució, la revisió,

l'auditoria o l'avaluació d'un estudi clínic.

182 **consentiment informat** *n m*

sigla **CI** *n m*

es consentimiento informado; *CI*
en informed consent; IC

BIOÈTICA. Assentiment lliure, voluntari i conscient que dóna una persona, o el seu representant legal, a una intervenció terapèutica o exploratòria o bé a la participació en un estudi un cop ha estat informada de les característiques que té i de les conseqüències previsibles que se'n poden derivar.

183 **consentiment informat diferit** *n m*

es consentimiento informado diferido
en deferred consent

BIOÈTICA. Consentiment informat que s'obté un cop ja s'ha inclòs el subjecte en un estudi clínic.

NOTA: El consentiment informat diferit es preveu per a situacions excepcionals, de tanta urgència que no és possible disposar del consentiment del mateix participant ni del seu representant legal abans de l'estudi.

184 **consentiment informat per representant** *n m*

es consentimiento informado por representante; consentimiento por sustitución
en legal representative's informed consent

BIOÈTICA. Consentiment informat que s'obté dels representants legals d'un participant en un estudi que no és plenament autònom.

NOTA: El consentiment informat per representant se sol·licita en cas que els participants siguin nens, persones inconscients, certs malalts mentals, etc.

185 **consistència interna** *n f*

es consistencia interna
en internal consistency

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Propietat d'un qüestionari que expressa fins a quin punt cada ítem o cada secció mesura la mateixa cosa.

186 **contrast d'hipòtesi** *n m*

veg. **prova d'hipòtesi** *n f*

187 **control** *n m*

es control
en control

FARMACOLOGIA. Participant en un estudi clínic assignat al grup de comparació.

188 **control de qualitat** *n m*

es control de calidad
en quality control

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Supervisió de totes les operacions que ocorren en un procés per a detectar-hi errors i corregir-los.

189 **corba de Gauss** *n f*

sin. **campana de Gauss** *n f*

190 **corba de regressió** *n f*

es curva de regresión
en regression curve

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Corba que representa la funció de regressió.

191 **corba de rendiment diagnòstic** *n f*

sin. compl. **corba ROC** *n f*

es curva de eficacia diagnóstica; curva de rendimiento diagnóstico; curva de ROC
en receiver operating characteristic curve; ROC curve

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Corba que mostra tots els parells de sensibilitat/1-especificitat que s'obtenen de la variació contínua dels punts de tall en tot el rang de resultats observats d'una prova diagnòstica o de cribratge.

NOTA: La sigla *ROC* correspon a la denominació anglesa *receiver operating characteristic*, pròpia de l'àmbit dels radars.

192 **corba de supervivència** *n f*

es curva de supervivencia
en survival curve

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Corba que representa l'evolució de la probabilitat d'un esdeveniment, generalment la supervivència d'un individu, al llarg del temps.

193 **corba normal** *n f*

sin. campana de Gauss *n f*

194 **corba ROC** *n f*

veg. corba de rendiment
diagnòstic *n f*

195 **correcció de Bonferroni** *n f*

es corrección de Bonferroni
en Bonferroni correction

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Correcció que, en cas que es duiguin a terme múltiples proves de significació, consisteix a dividir el nivell de significació estadística de cada prova pel nombre de proves realitzades.

196 **correcció de Yates** *n f*

es corrección de continuidad;
corrección de Yates
en continuity correction;
Yates' correction

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mètode estadístic utilitzat per a

compensar el biaix que pot resultar d'estimar una probabilitat mitjançant un model de distribució de probabilitat per variables contínues quan, en realitat, la variable aleatòria d'interès és discreta.

197 **correlació coincident** *n f*

veg. post hoc ergo propter hoc
[la] loc llat

198 **correlació múltiple** *n f*

es correlación múltiple
en multiple correlation

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Correlació que s'estableix entre una variable i la combinació lineal òptima de dues o més variables quantitatives.

199 **correlació parcial** *n f*

es correlación parcial
en partial correlation

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Correlació entre dues variables quan la resta de les variables que es consideren es mantenen fixes.

200 **covariància** *n f*

es covarianza
en covariance

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura de la relació lineal que existeix entre dues variables quantitatives.

NOTA: En el cas de variables estandaritzades, la covariància és igual al coeficient de correlació de Pearson.

201 **covariant** *n f*

es covariable
en covariate

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Cadascuna de les variables que s'inclouen en un model estadístic per a reduir l'error i augmentar la potència

estadística o per a evitar la confusió amb l'efecte d'altres variables.

202 **cribratge** *n m*

es cribado; tamizado
en screening

FARMACOLOGIA. Recerca sistemàtica indiscriminada que s'aplica a un conjunt d'elements per a descobrir-hi els que tenen alguna particularitat específica.

203 **cribratge d'alt rendiment** *n m*

es cribado de alta densidad;
cribado de alto rendimiento
en high-throughput screening;
HTS

FARMACOLOGIA. Cribatge en què s'avaluen les característiques químiques i biològiques d'un elevat nombre de mostres alhora, per mitjà d'estudis específics.

204 **cribratge farmacològic** *n m*

es cribado farmacológico
en drug screening

FARMACOLOGIA. Cribatge que s'aplica a un o a diversos compostos durant el desenvolupament preclínic d'un fàrmac per a identificar els que tenen algun efecte que suggereixi alguna utilitat terapèutica posterior.

NOTA: Un cribatge farmacològic permet identificar compostos prototip i compostos precandidats.

205 **criteri principal de valoració** *n m*

sin. compl. **variable principal** *n f*

es variable principal; variable principal de evaluación;
variable principal de valoración
en end point; primary endpoint;
primary outcome variable

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Variable que es considera la més important per a avaluar el resultat d'un assaig clínic, i a partir de la qual se n'establiran les conclusions formals.

206 **criteris d'exclusió** *n m pl*

es criterios de exclusión
en exclusion criteria

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Conjunt de criteris pels quals es considera que un individu no ha de ser inclòs en un estudi.

207 **criteris d'inclusió** *n m pl*

es criterios de inclusión
en inclusion criteria

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Conjunt de criteris que ha de complir un individu per a ser inclòs en un estudi.

208 **CRO** *n f*

veg. **empresa de recerca per contracte** *n f*

209 **cronofarmacologia** *n f*

es cronofarmacología
en chronopharmacology

FARMACOLOGIA. Estudi de la variació de l'acció dels fàrmacs en funció del moment de l'administració i del ritme circadiari de l'individu.

NOTA: La cronofarmacologia permet determinar la major eficàcia d'un fàrmac segons si és administrat en un moment concret del dia o de la nit.

210 **cua** *n f*

es cola
en tail

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Cadascuna de les dues regions extremes d'una distribució de probabilitat.

C

- 211 **CV** *n m*
veg. **coeficient de variació** *n m*
- 212 **CVMP** *n m*
veg. **Comitè de Medicaments
d'Ús Veterinari** *n m*

- 213 **dada basal** *n f*
 es dato basal
 en baseline datum
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Cadascuna de les dades d'un participant en un estudi clínic que es recullen a l'inici de l'estudi.
- 214 **dades aparellades** *n f pl*
 es datos apareados
 en paired data
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Parell d'observacions d'una mateixa variable en un mateix individu avaluada sota condicions diferents.
- 215 **dades de caràcter personal** *n f pl*
 es datos de carácter personal
 en personal data
 REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Qualsevol tipus d'informació, de caràcter no públic, que faci referència a persones físiques identificades o identificables.
- 216 **dades sense tractar** *n f pl*
 es datos sin tratar
 en raw data
 FARMACOLOGIA. Dades originals recollides en un estudi que no han estat processades.
- 217 **DCI** *n f*
 veg. **denominació comuna internacional** *n f*
- 218 **DDD** *n f*
 veg. **dosi diària definida** *n f*
- 219 **DE** *n f*
 veg. **desviació estàndard** *n f*
- 220 **decil** *n m*
 es decil
 en decile
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Cadascun dels nou quantils que divideixen la freqüència o la probabilitat total d'una distribució en deu parts iguals.
 NOTA: El cinquè decil es correspon amb la mediana.

221 **Declaració d'Hèlsinki** *n f*

es Declaración de Helsinki
 en Declaration of Helsinki

BIOÈTICA. Document promulgat per l'Associació Mèdica Mundial que recull les recomanacions que han de guiar els metges en la recerca biomèdica sobre humans.

NOTA: La Declaració d'Hèlsinki va ser adoptada en la 18a Assemblea Mèdica Mundial, celebrada el 1964 a Hèlsinki, i ha estat modificada i actualitzada en assemblees posteriors. En la majoria de protocols de recerca i en la producció científica derivada s'obliga els autors a declarar que els experiments s'han dut a terme respectant els principis de la Declaració d'Hèlsinki.

222 **denominació comuna internacional** *n f*

sigla **DCI** *n f*

es denominación común
 internacional; DCI
 en international nonproprietary
 name; INN

FARMACOLOGIA; REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Denominació que proposa l'Organització Mundial de la Salut, reconeguda i acceptada internacionalment, per a unificar, en textos mèdics i científics, la multiplicitat de denominacions nacionals d'un mateix fàrmac.

223 **denominació oficial espanyola** *n f*

sigla **DOE** *n f*

es denominación oficial española;
 DOE

FARMACOLOGIA; REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Denominació oficial per a l'Estat espanyol de la denominació comuna internacional d'un fàrmac, l'establiment de la qual és responsabilitat del ministeri del Govern espanyol competent en sanitat.

224 **densitat** *n f*

veg. **funció de densitat de probabilitat** *n f*

225 **deontologia mèdica** *n f*

es deontología médica
 en medical deontology

BIOÈTICA. Conjunt de regles i principis ètics clarament establerts, recollits en codis, que han d'inspirar i guiar la conducta professional dels metges.

NOTA: Els principis fonamentals de la deontologia mèdica es recullen en el jurament hipocràtic, adoptat com a codi ètic de la medicina occidental. Els codis de deontologia mèdica inclouen, entre altres, capítols referents a la relació entre el metge i el malalt, la reproducció humana, la mort i l'experimentació mèdica sobre les persones. Generalment són normes aprovades pels respectius col·legis de metges de cada lloc. El primer codi de deontologia mèdica va ser formulat per l'Associació Mèdica Nord-americana, l'any 1874. El codi de deontologia mèdica per a la recerca biomèdica sobre humans es basa en la Declaració d'Hèlsinki.

226 **departament mèdic** *n m*

es departamento médico
 en medical department

AGENTS. Departament d'una empresa farmacèutica que s'encarrega d'assessorar les actuacions de màrqueting pel que fa a qüestions mèdiques.

NOTA: Tot i que pot variar segons les empreses, en general es distingeix entre el departament mèdic i el departament de recerca clínica, el qual s'ocupa de la recerca de nous medicaments dins d'una empresa farmacèutica.

227 **dependència farmacològica**
n f

es dependencia farmacológica;
farmacodependencia
en drug dependence

FARMACOLOGIA. Síndrome cognitiva, del comportament i fisiològica que indica que una persona segueix consumint una substància, malgrat els problemes associats a aquest consum.

NOTA: La dependència farmacològica s'associa a un patró d'autoadministració que porta sovint a la tolerància, l'abstinència i la ingesta compulsiva.

228 **depuració** *n f*

sigla **CL** *n f*

es aclaramiento; depuración; **CL**
en clearance; **CL**

FARMACOLOGIA. Eliminació d'una substància del corrent sanguini quan passa a través d'un òrgan, generalment el ronyó o el fetge.

NOTA: 1. La depuració s'expressa com una taxa que relaciona el volum teòric de sang de la qual s'ha eliminat completament la substància (plasma depurat) amb una unitat de temps (per exemple, ml/min).
2. La sigla **CL** correspon a l'equivalent anglès *clearance*.

229 **descobrimet de fàrmacs**
n m

es descubrimiento de fármacos
en drug discovery

FARMACOLOGIA. Recerca farmacològica que es duu a terme en les primeres etapes del disseny i el cribratge d'un nou medicament orientada a trobar compostos amb ús terapèutic potencial.

NOTA: El descobrimet de fàrmacs comprèn des de la síntesi de compostos prototip fins a la realització de proves d'eficàcia en animals d'experimentació amb compostos precandidats.

230 **desenvolupament clínic d'un fàrmac** *n m*

es desarrollo clínico de un fármaco
en clinical drug development

FARMACOLOGIA. Recerca farmacològica que es duu a terme en humans amb la finalitat de registrar un nou medicament i de millorar-ne la informació clínica disponible.

NOTA: El desenvolupament clínic d'un fàrmac es duu a terme per mitjà d'estudis clínics, que es divideixen en fases: estudis de fase I, estudis de fase II, estudis de fase III i estudis de fase IV.

231 **desenvolupament preclínic d'un fàrmac** *n m*

es desarrollo preclínico de un fármaco
en preclinical drug development

FARMACOLOGIA. Recerca farmacològica que es duu a terme in vitro o en animals d'experimentació amb la finalitat d'obtenir la informació necessària per a iniciar el desenvolupament clínic d'un fàrmac.

NOTA: Algunes fases del desenvolupament preclínic d'un fàrmac poden tenir lloc de manera simultània a fases del desenvolupament clínic d'un fàrmac.

232 **desgast de la mostra** *n m*

sin. **atrició mostral** *n f*

233 **desviació estàndard** *n f*

sin. **desviació típica** *n f*

sigla **DE** *n f*

es desviación estándar;
desviación típica; **DE**
en root mean square deviation;
standard deviation; **SD**

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura de dispersió d'una variable respecte a la seva mitjana aritmètica que és igual a l'arrel quadrada positiva del valor de la variància.

234 **desviació mitjana** *n f*

es desviación media
en average deviation;
 mean deviation

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura de dispersió que és igual a la mitjana dels valors absoluts de les desviacions respecte a la mitjana aritmètica.

235 **desviació típica** *n f*

sin. **desviació estàndard** *n f*

236 **diagrama d'embut** *n m*

es diagrama de embudo
en funnel plot

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Diagrama que representa les estimacions de l'efecte i la grandària de la mostra d'una sèrie d'estudis similars.

NOTA: El diagrama d'embut s'utilitza en una metanàlisi per a avaluar la possible existència de biaix de publicació.

237 **diagrama de barres** *n m*

es diagrama de barras;
 gráfico de barras
en bar chart; bar diagram;
 bar graph

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Diagrama que representa una distribució de freqüències o una distribució de probabilitat en què a cada valor d'una variable s'assigna una línia o un rectangle d'alçada proporcional a la freqüència o a la probabilitat de la variable.

238 **diagrama de caixa** *n m*

es diagrama de caja
en box plot

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Diagrama que representa la distribució de freqüències o la distribució de

probabilitat d'una variable mitjançant un rectangle que emmarca les freqüències o les probabilitats compreses entre el primer i el tercer quartil i que està dividit per una línia que representa la mediana.

239 **diagrama de dispersió** *n m*

es diagrama de dispersión
en scatter diagram; scatter plot;
 scatterplot

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Diagrama que representa els individus d'una mostra en un pla o en un espai definit mitjançant eixos cartesianes que representen variables quantitatives observades en els individus.

240 **diagrama de pastís** *n m*

veg. **diagrama de sectors circulars** *n m*

241 **diagrama de sectors circulars** *n m*

sin. compl. **diagrama de pastís** *n m*

es diagrama de pastel; diagrama de sectores circulares
en pie chart; pie diagram

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Diagrama que representa la distribució d'una variable qualitativa mitjançant un cercle dividit en sectors d'àrees proporcionals a les freqüències amb què es presenten les diverses categories de la variable.

242 **diana** *n f*

es diana
en target

FARMACOLOGIA. Estructura biològica cap a la qual va dirigida l'acció d'un fàrmac.

243 **diccionari de codificació** *n m*

es diccionario de codificación
en coding dictionary

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA; REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Relació de termes associats a codis que s'utilitzen per a facilitar-ne la introducció en ordinadors i per a poder tractar-los estadísticament.

NOTA: El *Medical Dictionary for Regulatory Activities* (MedDRA, Diccionari per a Activitats Reguladores) i la *Classificació internacional de malalties: 9a revisió: Modificació clínica* (CIM-9-MC) són exemples de diccionaris de codificació.

244 **dicotomitzar** *v tr*

es dicotomizar
en dichotomise, to; dichotomize, to

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Convertir una variable quantitativa en una variable dicotòmica mitjançant un punt de tall.

245 **diferència de riscos** *n f*

es diferencia de riesgos
en risk difference

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Diferència entre dues mesures de risc.

NOTA: La diferència de riscos pot expressar-se de forma absoluta o de forma relativa respecte a un dels dos riscos que la generen.

246 **diferència estadísticament significativa** *n f*

es diferencia estadísticamente significativa
en statistically significant difference

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Diferència considerada massa improbable, sota certa hipòtesi anomenada *nul·la*, per haver estat causada únicament per l'atzar.

247 **diferència estandarditzada de mitjanes** *n f*

es diferencia estandarizada de medias
en standardised mean difference; standardized mean difference

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Diferència entre dues mitjanes dividida per una estimació de la desviació estàndard.

248 **directiva** *n f*

es directiva
en directive

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Norma legal promulgada per la Unió Europea, amb categoria de recomanació, que han de complir els estats membres per a assolir uns resultats comuns.

NOTA: Les directives permeten als estats membres de la Unió Europea adaptar la normativa de la manera que els sembli més adient per a assegurar la consecució dels resultats fixats.

249 **directriu** *n f*

sin. compl. guia *n f*

es directriz
en guideline

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Comunicat oficial sobre una tasca o una funció concreta per a orientar-ne la interpretació.

NOTA: Són exemples de directrius les directrius de pràctica clínica, les directrius per a l'aplicació de procediments de criatge preventiu i les directrius per a la conducta ètica de la pràctica epidemiològica i de la recerca.

250 **disminució progressiva de dosi** *n f*

es disminución progresiva de dosis

en dose tapering; gradual dose reduction

FARMACOLOGIA. Pràctica terapèutica consistent a abaixar gradualment la dosi d'un medicament.

251 **disseny amb assignació al millor** *n m*

es diseño play-the-winner

en play-the-winner design

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Disseny experimental en què a cada nou individu incorporat a l'assaig clínic s'assigna la intervenció que fins aleshores ha donat millors resultats en els altres individus.

252 **disseny aparellat** *n m*

es diseño apareado

en paired design

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Disseny en què les observacions es fan per parelles d'individus amb el propòsit de comparar grups d'observacions formats per un membre de cada parella.

253 **disseny creuat** *n m*

es diseño cruzado

en cross-over design

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Disseny experimental que fixa l'administració de dues o més intervencions a uns mateixos individus en períodes successius, amb la intenció de comparar-les.

254 **disseny de Zelen** *n m*

veg. **estudi amb consentiment aleatoritzat** *n m*

255 **disseny en quadrat grecol·latí** *n m*

sin. compl. **quadrat grecol·latí** *n m*

es cuadrado grecolatino; diseño en cuadrado grecolatino

en Graeco-Latin square; Graeco-Latin square design; Greco-Latin square; Greco-Latin square design

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Disseny experimental en què se superposen dos dissenys en quadrat llatí ortogonals, cosa que permet controlar tres fonts de variabilitat estranya en un experiment.

NOTA: En aquest cas, l'adjectiu *ortogonal* indica que una combinació de símbols de cada disseny en quadrat llatí no apareix més d'una vegada en el disseny en quadrat grecol·latí.

256 **disseny en quadrat llatí** *n m*

sin. compl. **quadrat llatí** *n m*

es cuadrado latino;

diseño en cuadrado latino

en Latin square;

Latin square design

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Disseny experimental consistent a disposar *k* tractaments en una taula amb *k* files i *k* columnes, de manera que cada tractament aparegui una sola vegada a cada fila i a cada columna, cosa que permet controlar dues fonts de variabilitat estranya en un experiment.

257 **disseny equilibrat** *n m*

es diseño equilibrado

en balanced design

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Disseny en què les unitats d'experimentació es distribueixen de manera compensada entre els diferents nivells dels factors considerats.

258 **disseny experimental** *n m*

es diseño de experimentos;
diseño experimental
en design of experiment;
design of experiments;
experimental design

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Pla de realització d'un assaig clínic, en què s'estableix què es vol estudiar, com s'ha d'estudiar i com s'ha d'analitzar la informació obtinguda.

NOTA: En un disseny experimental s'estableix, entre altres coses, la selecció dels subjectes objecte d'estudi, l'ordre d'administració del tractament experimental, el tipus de tractament, la manera com s'ha d'administrar i el sistema d'enregistrament i d'anàlisi de les dades.

259 **disseny factorial** *n m*

es diseño factorial
en factorial design

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Disseny experimental generat per totes les combinacions possibles dels nivells de diferents factors.

NOTA: Els dissenys factorials s'utilitzen per a avaluar, en un mateix assaig clínic, l'efecte de dos o més factors o la interacció entre aquests factors.

260 **disseny no equilibrat** *n m*

es diseño desequilibrado;
diseño no equilibrado
en unbalanced design

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Disseny en què les unitats d'experimentació no es distribueixen de manera compensada entre els diferents nivells dels factors considerats.

261 **disseny paral·lel** *n m*

veg. **assaig clínic paral·lel** *n m*

262 **disseny seqüencial** *n m*

veg. **assaig clínic seqüencial** *n m*

263 **distància interquartílica** *n f*

veg. **rang interquartílic** *n m*

264 **distribució** *n f*

es distribución
en distribution

FARMACOLOGIA. Procés pel qual un fàrmac es reparteix pels teixits i els òrgans del cos.

265 **distribució asimètrica** *n f*

es distribución asimétrica
en asymmetric distribution;
skewed distribution

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Distribució de freqüències o de probabilitat en què els valors que equidisten d'un valor central no tenen la mateixa freqüència o probabilitat.

266 **distribució bimodal** *n f*

es distribución bimodal
en bimodal distribution

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Distribució de freqüències o de probabilitat amb dues modes.

267 **distribució binomial** *n f*

es distribución binomial
en binomial distribution

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Distribució de probabilitat d'una variable aleatòria discreta que representa el nombre de vegades que es dona un esdeveniment en *n* ocasions en què la probabilitat del esdeveniment es manté constant.

268 **distribució conjunta** *n f*

es distribución conjunta
en joint distribution

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Distribució de freqüències o de probabilitat simultània de dues o més variables.

269 **distribució de Bernoulli** *n f*

es distribución de Bernoulli
 en Bernoulli distribution

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
 Distribució de probabilitat d'una
 variable aleatòria que només pot
 prendre dos valors.

270 **distribució de freqüències**
n f

es distribución de frecuencias
 en frequency distribution

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
 Tabulació o representació de les
 freqüències dels valors o intervals
 de valors d'una variable.

271 **distribució de Gauss** *n f*

veg. **distribució normal** *n f*

272 **distribució de Poisson** *n f*

es distribución de Poisson
 en Poisson distribution

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
 Distribució de probabilitat d'una
 variable aleatòria discreta utilitzada
 per a descriure l'aparició d'esdeve-
 niments poc freqüents en una regió
 de temps i espai.

273 **distribució de probabilitat**
n f

es distribución de probabilidad
 en probability distribution

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
 Model matemàtic que expressa la
 probabilitat d'una variable aleatòria
 discreta, o la densitat de probabilitat
 d'una variable aleatòria contínua,
 en funció del seu valor i d'un o més
 paràmetres.

274 **distribució F** *n f*

es distribución F
 en F distribution

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
 Distribució de probabilitat de la
 variable F.

NOTA: La distribució F s'utilitza sovint per
 a comparar variàncies.

275 **distribució khi quadrat** *n f*

es distribución de ji al cuadrado;
 distribución ji cuadrado
 en chi-square distribution;
 chi-squared distribution

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Dis-
 tribució de probabilitat de la variable
 khi quadrat.

276 **distribució log-normal** *n f*

sin. **distribució logarítmica**
normal *n f*

es distribución log-normal;
 distribución logarítmica
 normal
 en log-normal distribution;
 logarithmic normal
 distribution; lognormal
 distribution

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
 Distribució de probabilitat d'una
 variable el logaritme de la qual es
 distribueix de manera normal.

277 **distribució logarítmica**
normal *n f*

sin. **distribució log-normal** *n f*

278 **distribució multimodal** *n f*

es distribución multimodal
 en multimodal distribution

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Dis-
 tribució de freqüències o de proba-
 bilitat amb més de dues modes.

- 279 **distribució multinomial** *n f*
 es distribución multinomial;
 distribución polinomial
 en multinomial distribution
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Distribució de probabilitat d'una variable aleatòria discreta que representa el nombre de vegades que es dona un resultat concret en *n* experiments aleatoris independents amb *k* resultats possibles.
- 280 **distribució normal** *n f*
 sin. compl. **distribució de Gauss** *n f*
 es distribución de Gauss;
 distribución normal
 en Gaussian distribution;
 normal distribution
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Distribució de probabilitat d'una variable aleatòria contínua la funció de densitat de probabilitat de la qual té la forma de campana simètrica.
- 281 **distribució normal bivariante** *n f*
 sin. compl. **distribució normal bivariant** *n f*
 es distribución normal bivalente
 en bivariate normal distribution
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Distribució normal multivariable en què intervien dues variables aleatòries contínues.
- 282 **distribució normal bivariant** *n f*
 veg. **distribució normal bivariante** *n f*
- 283 **distribució normal multivariable** *n f*
 sin. compl. **distribució normal multivariant** *n f*
 es distribución normal multivariante
 en multivariate normal distribution
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Model de distribució de probabilitat conjunta de diverses variables aleatòries contínues que constitueix una generalització de la distribució normal univariant.
- 284 **distribució normal multivariant** *n f*
 veg. **distribució normal multivariable** *n f*
- 285 **distribució simètrica** *n f*
 es distribución simétrica
 en symmetric distribution
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Distribució de freqüències o de probabilitat en què els valors de la variable que equidisten d'un valor central tenen la mateixa freqüència o probabilitat.
- 286 **distribució t de Student** *n f*
 es distribución t de Student
 en Student's t-distribution
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Distribució de probabilitat d'una variable aleatòria contínua la funció de densitat de probabilitat de la qual té una forma acampanada i simètrica semblant a la de la distribució normal.
 NOTA: La distribució t de Student s'utilitza sovint en mètodes d'inferència estadística relatius a mitjanes aritmètiques de variables que segueixen una distribució normal amb variància desconeguda.

287 **distribució uniforme** *n f*

es distribución uniforme
 en uniform distribution

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Distribució de probabilitat d'una variable aleatòria en què cada valor té la mateixa probabilitat d'ocórrer, si es tracta d'una variable aleatòria discreta, o en què la probabilitat d'un interval depèn només de la seva amplitud, si es tracta d'una variable aleatòria contínua.

288 **distribució unimodal** *n f*

es distribución unimodal
 en unimodal distribution

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Distribució de freqüències o de probabilitat amb una sola moda.

289 **DMT** *n f*

veg. **dosi màxima tolerada** *n f*

290 **doble simulació** *n f*

es doble simulación
 en double-dummy

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Emascament que permet utilitzar dos fàrmacs amb formulacions o vies d'administració diferents preparant un placebo de cada fàrmac i administrant, a tots els individus, un *verum* i un placebo.

NOTA: Per exemple, si es compara un fàrmac (A) en forma de comprimits amb un fàrmac (B) en forma d'injectables, és necessari disposar de placebo corresponent als comprimits i als injectables. Cada individu rep les dues formulacions, ja sigui A *verum* i B placebo, o A placebo i B *verum*.

291 **document original** *n m*

sin. compl. **manuscrit** *n m*
 es documento original;
 manuscrito
 en manuscript

RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES. Document inèdit relacionat amb la recerca científica que un autor sotmet al judici de l'editorial per a publicar-lo.

292 **document tècnic comú** *n m*

es documento técnico común
 en common technical document;
 CTD

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Procediment d'estandardització acceptat internacionalment per a l'elaboració i l'ordenació d'un expedient de registre.

293 **DOE** *n f*

veg. **denominació oficial espanyola** *n f*

294 **dosi** *n f*

es dosis
 en dose

FARMACOLOGIA. Quantitat administrada d'un fàrmac en una unitat de temps.

NOTA: Una dosi es pot administrar en una presa o en diverses preses.

295 **dosi diària definida** *n f*

sigla **DDD** *n f*

es dosis diaria definida; DDD
 en defined daily dose; DDD

FARMACOLOGIA. Dosi mitjana de manteniment d'un fàrmac calculada per a la seva indicació clínica principal.

NOTA: La dosi diària definida s'empra com a unitat de comparació en els estudis d'utilització de medicaments.

296 **dosi màxima tolerada** *n f*sigla **DMT** *n f*

es dosis màxima tolerada; **DMT**
en maximum tolerated dose;
 MTD

FARMACOLOGIA. Dosi més elevada d'un fàrmac que pot ser administrada sense que apareguin reaccions adverses rellevants.

297 **dosi mínima no tolerada** *n f*

es dosis mínima no tolerada;
 dosis mínima tòxica
en minimal toxic dose; minimum
 intolerated dose; minimum
 toxic dose; MID; MTD

FARMACOLOGIA. Dosi més baixa a partir de la qual un fàrmac comença a provocar reaccions adverses rellevants.

NOTA: La dosi mínima no tolerada s'utilitza per a trobar la dosi màxima tolerada. Sol ser la dosi immediatament superior a la dosi màxima tolerada.

298 **dosi terapèutica** *n f*

es dosis curativa; dosis terapèutica
en curative dose; therapeutic
 dose

FARMACOLOGIA. Qualsevol de les dosis d'un fàrmac que té efectes curatius, preventius o de millora dels símptomes d'una afecció determinada.

299 **dosi única** *n f*

es dosis única; monodosis;
 unidosis
en monodose; single dose;
 unidose

FARMACOLOGIA. Dosi d'un fàrmac que es pren una sola vegada, destinada a produir per si sola un determinat efecte.

300 **dosi unitària** *n f*sin. **monodosi** *n f*

es dosis unitària
en single unit package; unit dose

FARMACOLOGIA. Dosi continguda en un medicament envasat individualment, destinada a prendre's d'una sola vegada.

301 **dossier d'informació del fàrmac** *n m*

es manual del investigador
en investigator's brochure

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Document informatiu, destinat als investigadors que participen en un estudi clínic, que resumeix la informació farmacèutica, preclínica i clínica més rellevant i coneguda d'un fàrmac en el moment d'iniciar l'estudi.

302 **dossier del medicament en investigació** *n m*

es expediente del medicamento
 en investigaci3n
en investigational medicinal
 product dossier; IMPD

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Document estandarditzat que recull informació detallada de tots els medicaments i placebos que formen part d'un estudi, necessari per a l'autoritzaci3n d'aquest estudi a qualsevol estat membre de la Unió Europea.

NOTA: Convé distingir el dossier del medicament en investigaci3n, orientat a l'aprovaci3n de l'estudi, del dossier d'informaci3n del fàrmac, el qual és més breu i està pensat per als investigadors que participen en l'estudi.

303 **EE** *n m*

veg. **error estàndard** *n m*

304 **efecte col·lateral** *n m*

es efecto colateral
en collateral effect

FARMACOLOGIA. Reacció adversa que apareix inevitablement com a conseqüència directa de l'acció d'un fàrmac.

NOTA: 1. Un exemple d'efecte col·lateral és l'estrenyiment que apareix després de l'administració de morfina.

2. Els termes *efecte col·lateral* i *efecte secundari* són casos particulars de reaccions adverses, terme que té un valor genèric. En anglès, no hi ha una diferència clara entre els conceptes de *efecte col·lateral* i *efecte secundari* i sovint s'utilitzen les denominacions *side effect*, *adverse effect* i *undesirable effect* com a sinònims de *reacció adversa*.

305 **efecte de cohort** *n m*

es efecto de cohorte
en cohort effect

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Variació entre grups d'individus que comparteixen certes característiques temporals, com ara l'any de naixement o l'any d'exposició a un factor de risc.

306 **efecte Hawthorne** *n m*

es efecto Hawthorne
en Hawthorne effect

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Efecte, generalment positiu, que s'esdevé quan un individu sap que està sent estudiat.

NOTA: La denominació *efecte Hawthorne* prové de l'efecte observat en els treballadors de la planta Hawthorne de la Western Electric Company, als Estats Units. En aquesta empresa es va observar que els canvis en la il·luminació, tant si se n'augmentava com si se'n disminuïa la intensitat, milloraven la productivitat dels treballadors, perquè sabien que en qualsevol dels dos casos eren observats.

307 **efecte nocebo** *n m*

veg. **resposta nocebo** *n f*

308 **efecte placebo** *n m*

veg. **resposta placebo** *n f*

309 **efecte romanent** *n m*

es efecto remanente;
efecto residual
en carry-over; carry-over effect

FARMACOLOGIA. Efecte farmacològic que persisteix després d'interrompre l'administració d'un fàrmac.

NOTA: L'existència d'efectes romanents obliga a fer períodes de depuració entre els diferents tractaments en els dissenys creuats i en els períodes d'inclusió.

310 **efecte secundari** *n m*

es efecto secundario
en secondary drug effect

FARMACOLOGIA. Reacció adversa que apareix eventualment com a conseqüència indirecta de l'acció d'un fàrmac.

NOTA: 1. Un exemple d'efecte secundari és la reacció de Jarisch-Herxheimer, que pot aparèixer després de l'administració de penicil·lina en el tractament de la sífilis a conseqüència de la destrucció massiva dels treponemes.

2. Els termes *efecte secundari* i *efecte col·lateral* són casos particulars de reaccions adverses, terme que té un valor genèric. En anglès, no hi ha una diferència clara entre els conceptes de *efecte secundari* i *efecte col·lateral* i sovint s'utilitzen les denominacions *side effect*, *adverse effect* i *undesirable effect* com a sinònims de *reacció adversa*.

311 **efectiu** *n m*

veg. **frequència absoluta** *n f*

312 **efectivitat** *n f*

es efectividad
en effectiveness

FARMACOLOGIA. Grau en què una intervenció mèdica produeix el resultat desitjat en un grup de població determinat quan s'aplica en les condicions reals de la pràctica clínica habitual.

313 **eficàcia** *n f*

es eficacia
en efficacy

FARMACOLOGIA. Grau en què una intervenció mèdica produeix el resultat desitjat en un grup de població

determinat quan s'aplica en condicions experimentals.

314 **eficiència** *n f*

es eficiencia
en efficiency

FARMACOLOGIA. Relació que en la pràctica clínica habitual s'estableix entre el cost econòmic que comporta una intervenció mèdica i la seva efectivitat.

315 **EFP** *n f*

veg. **medicament objecte de publicitat destinada al públic** *n m*

316 **EFPIA** *n f*

veg. **Federació Europea d'Associacions i Indústries Farmacèutiques** *n f*

317 **eliminació** *n f*

sin. **excreció** *n f*

es eliminación; excreción
en elimination; excretion

FARMACOLOGIA. Expulsió del cos d'un fàrmac absorbit, generalment a través del tub digestiu, els ronyons o altres glàndules.

318 **EMA** *n f*

veg. **Agència Europea de Medicaments** *n f*

319 **emascament** *n m*

es enmascaramiento
en masking

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Tècnica que consisteix a ocultar a un individu o un grup d'individus que intervenen en un assaig clínic algun fet o alguna observació que els podria condicionar.

NOTA: Són tipus d'emascament el cegament, l'ocultació de l'assignació i la doble simulació.

320 **emascarar** *v tr*

es enmascarar
en mask, to

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Aplicar a les intervencions assignades en un assaig clínic un emascament.

321 **empat** *n m*

es empate
en tie

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Situació en què dos o més individus tenen el mateix valor d'una variable.

322 **empresa de recerca per contracte** *n f*

sigla **CRO** *n f*

es agencia de investigación por contrato; empresa de investigación por contrato; organización de investigación por contrato; CRO; OIC
en contract research organization; CRO

AGENTS. Institució contractada per a dur a terme funcions o obligacions relacionades amb la recerca farmacèutica i biotecnològica.

NOTA: La sigla **CRO** correspon a l'equivalent anglès *contract research organization* ('empresa de recerca per contracte').

323 **enginyeria genètica** *n f*

es ingeniería genética
en genetic engineering

FARMACOLOGIA; RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES. Conjunt de tècniques per mitjà de les quals es modifica el genoma d'una cèl·lula amb la finalitat d'alterar l'estructura d'alguns gens o de crear-ne de nous.

324 **entrada de dades** *n f*

es entrada de datos
en data entry

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Procés consistent a introduir les dades d'un estudi en un programa informàtic per a dur-ne a terme l'anàlisi estadística.

325 **epidemiologia** *n f*

es epidemiología
en epidemiology

EPIDEMIOLOGIA I SALUT PÚBLICA. Disciplina que estudia la distribució, la incidència i la prevalença dels estats relacionats amb la salut en una població, els seus determinants i l'aplicació del coneixement obtingut al control de problemes sanitaris.

326 **epidemiologia del medicament** *n f*

sin. compl.
farmacoepidemiologia *n f*
es farmacoepidemiología
en pharmacoepidemiology

FARMACOLOGIA. Branca de la farmacologia que estudia la distribució i els determinants en poblacions dels esdeveniments relacionats amb els fàrmacs i l'aplicació del coneixement obtingut a la millora dels tractaments farmacològics.

NOTA: Com a conjunció de la farmacologia clínica i de l'epidemiologia, l'epidemiologia del medicament inclou els estudis d'utilització de medicaments, els assaigs clínics i la farmacovigilància.

327 **equilibri clínic** *n m*

es equilibrio clínico;
principio de equiponderación
en clinical equipoise

BIOÈTICA. Principi ètic segons el qual el benefici o el risc potencials dels participants en un assaig clínic

- aleatoritzat hauria de ser raonablement similar o equiparable per a tots, independentment del braç a què s'assignin.
- 328 **equivalència farmacèutica** *n f*
es equivalencia farmacéutica
en pharmaceutical equivalence
 FARMACOLOGIA. Propietat de dos o més medicaments que contenen la mateixa quantitat de principi actiu, presenten la mateixa forma farmacèutica i la mateixa via d'administració i compleixen estàndards de qualitat idèntics o comparables.
 NOTA: L'equivalència farmacèutica no implica equivalència terapèutica, ja que hi pot haver diferències en el comportament dels productes derivades dels excipients o del procés de fabricació.
- 329 **equivalència terapèutica** *n f*
es equivalencia terapéutica
en therapeutic equivalence
 FARMACOLOGIA. Propietat de dos o més medicaments que no presenten diferències d'eficàcia i efectivitat considerades clínicament rellevants.
- 330 **error** *n m*
es error
en error
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura de la discrepància entre un valor observat i el valor real corresponent a aquesta observació.
- 331 **error aleatori** *n m*
es error aleatorio
en random error
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Error que varia de manera imprevisible, en valor absolut i en signe, quan es mesura una magnitud moltes
- vegades en condicions pràcticament idèntiques.
- 332 **error d'observació** *n m*
es error de observación
en observational error
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Error que sorgeix de la imperfecció en el mètode d'observació d'una variable, a causa de factors instrumentals o humans.
- 333 **error de primera espècie** *n m*
veg. **error de tipus I** *n m*
- 334 **error de segona espècie** *n m*
veg. **error de tipus II** *n m*
- 335 **error de tipus I** *n m*
sin. compl. **error de primera espècie** *n m*
es error de primera especie;
 error de tipo I
en error of the first kind;
 type I error
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Error que es comet quan es refusa una hipòtesi nul·la certa.
- 336 **error de tipus II** *n m*
sin. compl. **error de segona espècie** *n m*
es error de segunda especie;
 error de tipo II
en error of the second kind;
 type II error
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Error que es comet quan s'accepta una hipòtesi nul·la falsa.
- 337 **error estàndard** *n m*
sin. compl. **error típic** *n m*
sigla **EE** *n m*
es error estándar; error típico; EE
en standard error; SE

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Desviació estàndard d'un estadístic, com ara una mitjana, una proporció, etc.

338 **error relatiu** *n m*

es error relativo
en relative error

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Quocient que resulta de dividir l'error absolut pel valor real de la magnitud mesurada, expressat en tant per cent.

339 **error sistemàtic** *n m*

veg. **biaix** *n m*

340 **error sistemàtic** *n m*

veg. **biaix** *n m*

341 **error típic** *n m*

veg. **error estàndard** *n m*

342 **escala d'interval** *n f*

es escala de intervalo
en interval scale

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Escala de mesura en què es disposa d'una unitat de mesura i el zero no és absolut, sinó arbitrari.

NOTA: Una escala d'interval permet establir, entre els dos valors mesurats, relacions d'equivalència, d'ordre i de distància.

343 **escala de raó** *n f*

es escala de razón
en ratio scale

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Escala de mesura en què es disposa d'una unitat de mesura i el zero és absolut.

NOTA: Una escala de raó permet establir, entre els dos valors mesurats, relacions d'equivalència, d'ordre, de distància i de raó.

344 **escala nominal** *n f*

es escala nominal
en nominal scale

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Escala de mesura que diferencia valors distints sense establir-hi cap ordre.

345 **escala ordinal** *n f*

es escala ordinal
en ordinal scale

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Escala de mesura que diferencia valors distints i hi estableix un ordre.

346 **esdeveniment advers** *n m*

es acontecimiento adverso
en adverse event

FARMACOLOGIA. Experiència clínica no desitjada que pateix una persona que participa en un assaig clínic.

NOTA: El terme *esdeveniment advers* s'utilitza durant la fase de recerca d'un fàrmac quan no s'ha establert cap relació d'imputabilitat entre el principi actiu i l'esdeveniment advers. Si després d'aplicar els algorismes habituals es comprova que el fàrmac ha estat la causa de l'esdeveniment advers s'utilitza el terme *reacció adversa*.

347 **esdeveniment advers greu**

n m

es acontecimiento adverso grave
en serious adverse event

FARMACOLOGIA. Esdeveniment advers que provoca la mort, que posa en perill la vida, que és causa d'hospitalització o d'allargament de l'hospitalització, que produeix invalidesa o incapacitat permanent o significativa, o que dona lloc a anomalies o a malformacions congènites.

348 **esdeveniment advers inesperat** *n m*

es acontecimiento adverso
inesperado

en unexpected adverse event

FARMACOLOGIA. Esdeveniment advers que presenta una naturalesa, un grau de gravetat o una freqüència que no han estat descrites prèviament.

349 **esmena de protocol** *n f*

es enmienda de protocolo
en protocol amendment

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Document que recull les modificacions i els aclariments corresponents d'un protocol aprovat.

350 **especialitat farmacèutica** *n f*

veg. **medicament d'ús humà**
n m

351 **especialitat farmacèutica genèrica** *n f*

veg. **medicament genèric** *n m*

352 **especialitat farmacèutica publicitària** *n f*

veg. **medicament objecte de publicitat destinada al públic**
n m

353 **especificitat** *n f*

es especificidad
en specificity

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Probabilitat d'obtenir, en una prova diagnòstica, un resultat negatiu en individus que no pateixen la malaltia.

NOTA: Juntament amb la sensibilitat, l'especificitat caracteritza la capacitat que té una prova per a diagnosticar una malaltia.

354 **esperança** *n f*

veg. **esperança matemàtica** *n f*

355 **esperança de vida** *n f*

es esperanza de vida
en life expectancy

EPIDEMIOLOGIA I SALUT PÚBLICA. Mitjana d'anys que una persona d'un determinat grup d'edat pot arribar a viure.

356 **esperança matemàtica** *n f*

sin. compl. **esperança** *n f*

es esperanza;
esperanza matemática

en expectation;
mathematical expectation

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Valor central de les distribucions de probabilitat de variables aleatòries, que es pot estimar mitjançant la mitjana mostral.

357 **estadístic** *n m*

es estadístico
en statistic

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Funció dels valors d'una mostra.

358 **estadística** *n f*

es estadística
en statistics

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Ciència que recull, classifica, analitza i interpreta dades relatives a un conjunt d'elements.

359 **estadística descriptiva** *n f*

es estadística descriptiva
en descriptive statistics

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
Branca de l'estadística que analitza i presenta les dades sense dur a terme inferències estadístiques.

360 **estadística no paramètrica** *n f*

es estadística no paramètrica
en distribution-free methods;
nonparametric statistics

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
Conjunt de mètodes d'inferència estadística que no pressuposen una determinada distribució de probabilitat de les variables analitzades.

361 **estadística paramètrica** *n f*

es estadística paramètrica
en parametric statistics

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
Conjunt de mètodes d'inferència estadística que pressuposen una determinada distribució de probabilitat de les variables analitzades.

362 **estàndard de referència** *n m*

es estándar de oro;
estándar de referencia
en gold standard

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Procediment que és considerat el millor per a un determinat objectiu.

363 **estandardització** *n f*

sin. compl. **tipificació** *n f*
es estandarización; tipificación
en standardisation;
standardization

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
Transformació d'una variable aleatòria per subtracció de la seva mitjana aritmètica i divisió per la seva desviació típica.

364 **estandarditzar** *v tr*

sin. compl. **tipificar** *v tr*
es estandarizar; tipificar
en standardise, to; standardize, to

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Fer una estandardització.

365 **estimació** *n f*

sin. compl. **estimació de paràmetres** *n f*; **estimació estadística** *n f*

es estimación;
estimación de parámetros
en estimation;
parameter estimation

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Càlcul del valor aproximat d'un o més paràmetres d'una població a partir de les observacions d'una mostra.

366 **estimació de paràmetres** *n f*

veg. **estimació** *n f*

367 **estimació estadística** *n f*

veg. **estimació** *n f*

368 **estimació per interval** *n f*

es estimación por intervalo
en interval estimation

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estimació que consisteix a determinar un interval de confiança per a un paràmetre poblacional.

369 **estimació puntual** *n f*

es estimación puntual
en point estimate

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Valor únic que s'utilitza com a aproximació al valor d'un paràmetre poblacional.

370 **estimador** *n m*

es estimador
en estimator

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estadístic que permet estimar un paràmetre.

371 **estimador esbiaixat** *n m*

es estimador sesgado
en biased estimator

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estimador l'esperança matemàtica del qual no coincideix amb el valor del paràmetre que es vol estimar.

372 **estimador no esbiaixat** *n m*

sin. **estimador sense biaix** *n m*

es estimador insesgado
en unbiased estimator

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estimador l'esperança matemàtica del qual coincideix amb el valor del paràmetre que es vol estimar.

373 **estimador sense biaix** *n m*

sin. **estimador no esbiaixat** *n m*

374 **estimar** *v tr*

es estimar
en estimate, to

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Fer una estimació.

375 **estocàstic -a** *adj*

veg. **aleatori -òria** *adj*

376 **estrat** *n m*

es estrato
en stratum

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Cadascuna de les parts en què es pot dividir una població.

377 **estratificació** *n f*

es estratificación
en stratification

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Partició d'una població.

378 **estudi amb consentiment aleatoritzat** *n m*

sin. compl. **disseny de Zelen** *n m*

es aleatorización de Zelen;
diseño de Zelen; estudio con
consentimiento aleatorizado
en randomised consent design
trial; randomized consent
design trial; Zelen's design

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Disseny experimental per a assaigs clínics en què s'aleatoritza els individus a una intervenció experimental o a la intervenció estàndard abans de demanar-los el consentiment, el qual només se sol·licita als individus assignats a la intervenció experimental.

NOTA: 1. L'estudi amb consentiment aleatoritzat és un disseny molt discutit, tant des del punt de vista ètic com metodològic. En el cas d'un tractament de referència, no se sol·licita consentiment als participants.

2. L'estudi amb consentiment aleatoritzat va ser ideat per M. Zelen.

379 **estudi clínic** *n m*

es estudio clínico
en clinical study

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA; FARMACOLOGIA. Estudi realitzat en éssers humans amb finalitats mèdiques.

NOTA: 1. Poden ser objecte d'estudi clínic un fàrmac, un tractament, una tècnica diagnòstica, una tècnica terapèutica, etc.

2. De vegades, impròpiament, també s'utilitza la denominació *assaig clínic* per a designar aquest concepte.

3. La distinció conceptual entre *estudi clínic* (*clinical study*) i *assaig clínic* (*clinical*

trial) és variable segons els especialistes, els països i les legislacions.

380 **estudi d'abans i després** *n m*

sin. **estudi pre-post** *n m*

es estudio antes-después;
estudio de antes y después;
estudio pre-post

en before and after study;
before-after study

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estudi clínic en què es comparen els resultats previs i posteriors a una intervenció o a un esdeveniment, en un mateix grup d'individus.

381 **estudi d'ajust de dosi** *n m*

es estudio de ajuste de la dosis;
estudio de titulación de dosis
en dose-titration study

FARMACOLOGIA. Estudi clínic que consisteix a ajustar a l'alça o a la baixa la dosi d'un fàrmac per a cada pacient, a fi d'augmentar-ne l'eficàcia o reduir-ne la toxicitat.

382 **estudi d'escalada de dosi**
n m

es estudio de escalada de dosis
en dose-escalation study

FARMACOLOGIA. Estudi clínic que consisteix a incrementar gradualment la dosi administrada d'un fàrmac per a avaluar-ne la tolerabilitat i la toxicitat.

NOTA: Els estudis d'escalada de dosi solen formar part dels estudis de fase I, i es duen a terme en grups d'individus molt reduïts, als quals s'administra una única dosi del fàrmac.

383 **estudi d'exploració terapèutica** *n m*

veg. **estudi de fase II** *n m*

384 **estudi d'ús terapèutic** *n m*

veg. **estudi de fase IV** *n m*

385 **estudi d'utilització de medicaments** *n m*

sigla **EUM** *n m*

es estudio de utilización de
medicamentos; EUM

en drug utilisation study;
drug utilization study; DUS

FARMACOLOGIA. Estudi que té com a objectiu analitzar la comercialització, la distribució, la prescripció i l'ús dels medicaments en la pràctica clínica, i especialment les conseqüències mèdiques, socials i econòmiques que en resulten.

NOTA: Els estudis d'utilització de medicaments permeten detectar l'ús inadequat de medicaments i emprendre accions correctives.

386 **estudi de biodisponibilitat**
n m

es estudio de biodisponibilidad
en bioavailability study

FARMACOLOGIA. Estudi que té com a objectiu determinar la biodisponibilitat d'un medicament.

387 **estudi de bioequivalència**
n m

es estudio de bioequivalencia
en bioequivalence study

FARMACOLOGIA. Estudi que té com a objectiu determinar la bioequivalència d'un medicament.

388 **estudi de casos i controls**
n m

es estudio de casos y controles;
estudio de casos y testigos

en case referent study;
case-control study

- METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estudi epidemiològic en què es comparen els grups definits per la conseqüència de la relació causal que es vol verificar.
- 389 **estudi de casos i controls niat** *n m*
 es estudio de casos y controles anidado
 en nested case-control study
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estudi de casos i controls en què els casos i els controls pertanyen a una mateixa cohort.
- 390 **estudi de cohorts** *n m*
 es estudio de cohortes
 en cohort study
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estudi observacional en què s'analitza al llarg del temps la relació entre una determinada exposició i l'aparició d'un efecte determinat o d'una malaltia de manera prospectiva.
- 391 **estudi de confirmació terapèutica** *n m*
 veg. **estudi de fase III** *n m*
- 392 **estudi de controls històrics** *n m*
 es estudio de controles históricos
 en historical control study
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA; FARMACOLOGIA. Estudi en què es comparen els resultats d'una intervenció nova amb els resultats obtinguts en una sèrie prèvia utilitzant la intervenció antiga.
 NOTA: Els estudis de controls històrics no són estudis aleatoritzats, i se solen realitzar en casos de malalties poc freqüents o quan no és ètic o viable dur a terme un estudi de controls concurrents.
- 393 **estudi de dosi repetida** *n m*
 es estudio de dosis repetida
 en repeated-dose study
 FARMACOLOGIA. Estudi clínic que consisteix a administrar a cada individu una mateixa dosi d'un fàrmac diverses vegades durant un període de temps prèviament definit, fins que s'arribi a una concentració plasmàtica estable, generalment amb l'objectiu d'establir la tolerabilitat del fàrmac.
- 394 **estudi de dosi única** *n m*
 es estudio de dosis única
 en single-dose study
 FARMACOLOGIA. Estudi clínic que consisteix a administrar a cada individu una sola dosi d'un fàrmac, generalment amb l'objectiu d'establir-ne la tolerabilitat o les característiques farmacocinètiques.
 NOTA: L'estudi de dosi única és un dels primers estudis que es realitzen en humans quan apareix un nou fàrmac, motiu pel qual es fa amb un nombre reduït de voluntaris.
- 395 **estudi de farmacologia humana** *n m*
 veg. **estudi de fase I** *n m*
- 396 **estudi de farmacovigilància postcomercialització** *n m*
 es estudio de farmacovigilancia; estudio de poscomercialización; estudio de postcomercialización
 en postmarketing drug surveillance study; postmarketing study; postmarketing surveillance study; PMS
 FARMACOLOGIA. Estudi clínic que analitza les reaccions adverses d'un medicament en la pràctica clínica

habitual, un cop ha estat comercialitzat.

NOTA: Els estudis de farmacovigilància postcomercialització es duen a terme dins els estudis de fase IV i són sempre posteriors a l'aprovació del medicament per les autoritats reguladores.

397 **estudi de fase 0** *n m*

sin. compl. **estudi de microdosi**
n m

es estudio de fase 0;
estudio de microdosis

en microdosing study;
phase 0 study

FARMACOLOGIA. Cadascun dels estudis que tenen lloc abans dels estudis de fase I, com a primera prova d'un nou fàrmac en humans, que tenen com a objectiu obtenir una primera aproximació de si el fàrmac serà ben tolerat i de si presenta perfils farmacocinètics i farmacodinàmics acceptables.

NOTA: Els estudis de fase 0 no sempre són necessaris, i només es justifiquen en determinats casos, com, per exemple, en l'avaluació d'antineoplàstics o de medicaments biotecnològics. Són de curta durada i s'hi entren dosis aproximadament 100 vegades inferiors a les que es preveuen necessàries per a produir l'efecte terapèutic esperat. Poden realitzar-se tant en voluntaris sans com en malalts.

398 **estudi de fase I** *n m*

sin. compl. **estudi de farmacologia humana** *n m*

es estudio de farmacología
humana; estudio de fase I

en human pharmacology study;
phase I study

FARMACOLOGIA. Cadascun dels estudis que formen part del primer estadi de la prova d'un nou fàrmac en humans, que tenen com a objec-

tiu verificar que el fàrmac és tolerat de manera satisfactòria.

399 **estudi de fase II** *n m*

sin. compl. **estudi d'exploració terapèutica** *n m*

es estudio de exploración
terapéutica; estudio de fase II

en phase II study; therapeutic
exploratory study

FARMACOLOGIA. Cadascun dels estudis que formen part del segon estadi de la prova d'un nou fàrmac en humans, que es realitzen en malalts potencials amb l'objectiu de conèixer la farmacocinètica i la farmacodinàmica del fàrmac.

NOTA: Els estudis de fase II es poden subdividir en estudis de fase IIA, quan es duen a terme amb un seguiment molt estricte i en un número reduït de pacients, i en estudis de fase IIB, quan les condicions són més properes als estudis de fase III.

400 **estudi de fase III** *n m*

sin. compl. **estudi de confirmació terapèutica** *n m*

es estudio de confirmación
terapéutica; estudio de fase III

en phase III study; therapeutic
confirmatory study

FARMACOLOGIA. Cadascun dels estudis que formen part de l'últim estadi de la prova d'un nou fàrmac abans de la seva comercialització, que tenen com a objectiu establir-ne l'eficàcia i identificar-ne les reaccions adverses més freqüents mitjançant la comparació amb altres alternatives terapèutiques disponibles o, si no n'hi ha, amb placebo.

NOTA: Els estudis de fase III es poden subdividir en estudis de fase IIIA, quan encara no s'ha presentat la sol·licitud de registre, i estudis de fase IIIB, quan s'ha presentat el registre.

401 **estudi de fase IV** *n m*

sin. compl. **estudi d'ús terapèutic** *n m*

es estudio de fase IV;
estudio de uso terapéutico
en phase IV study;
therapeutic use study

FARMACOLOGIA. Cadascun dels estudis que es duen a terme després del registre d'un producte, que tenen com a objectiu adquirir més experiència en el seu ús respecte a la seguretat, l'eficàcia i les noves indicacions.

402 **estudi de microdosi** *n m*

veg. **estudi de fase 0** *n m*

403 **estudi de recerca de dosi** *n m*

es estudio de búsqueda de dosis; estudio de rango de dosis
en dose-finding study;
dose-ranging study

FARMACOLOGIA. Estudi clínic que consisteix a administrar dosis distintes d'un fàrmac a grups diferents de pacients amb l'objectiu d'establir la dosi més adequada des del punt de vista de l'eficàcia i la seguretat.

404 **estudi de seguretat** *n m*

es estudio de seguridad
en safety study

FARMACOLOGIA. Estudi clínic que avalua la incidència, la tipologia i la gravetat de les reaccions adverses associades a l'administració d'un fàrmac.

405 **estudi de sèries de casos clínics** *n m*

es estudio de series de casos clínicos
en case-series study

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estudi clínic que descriu les característiques d'un conjunt de pacients que tenen una determinada malaltia.

406 **estudi de tolerabilitat** *n m*

es estudio de tolerabilidad
en tolerability study

FARMACOLOGIA. Estudi clínic que té com a objectiu avaluar la tolerabilitat d'un fàrmac.

NOTA: Els estudis de tolerabilitat solen realitzar-se durant els estudis de fase I.

407 **estudi de tolerància** *n m*

es estudio de tolerancia
en tolerance study

FARMACOLOGIA. Estudi clínic que té com a objectiu avaluar la capacitat d'un fàrmac d'induir tolerància.

408 **estudi de toxicitat** *n m*

es estudio de toxicidad
en toxicity test

FARMACOLOGIA. Estudi preclínic, dut a terme en animals, que té com a objectiu predir les reaccions adverses d'un nou fàrmac i els seus mecanismes en els humans.

409 **estudi ecològic** *n m*

es estudio ecológico
en ecological study

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estudi que utilitza les dades d'agregacions o col·lectius d'individus, com ara ciutats, regions o països.

410 **estudi epidemiològic** *n m*

es estudio epidemiológico
en epidemiological study

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estudi clínic dut a terme per a determinar la freqüència d'ocurrència de

fenòmens de salut pública rellevants clínicament o socialment.

411 estudi experimental *n m*

es estudio experimental
en experimental study

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estudi en què s'assignen tractaments, intervencions o condicions experimentals a individus o a agregacions d'individus, amb el propòsit de comparar-los.

412 estudi multicèntric *n m*

es ensayo clínico multicéntrico;
estudio multicéntrico
en multicenter study; multicenter trial; multicentre study; multicentre trial; multilocation trial

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estudi clínic que es duu a terme en més d'un centre de manera coordinada i seguint el mateix protocol.

413 estudi observacional *n m*

es estudio observacional
en observational study

FARMACOLOGIA. Estudi clínic en què l'investigador es limita a mesurar les variables d'interès definides en la població o el fenomen objecte d'anàlisi, sense intervenir en el curs natural de les coses.

414 estudi pilot *n m*

es estudio piloto
en pilot study

FARMACOLOGIA. Estudi clínic dut a terme amb un nombre reduït de participants amb la finalitat de valorar la idoneïtat del disseny experimental i la viabilitat d'un estudi posterior de més abast.

415 estudi pivot *n m*

es estudio esencial;
estudio fundamental
en critical study; pivotal study

FARMACOLOGIA. Cadascun dels estudis clínics dissenyats per a obtenir les dades essencials que han de contribuir a l'aprovació del registre d'un fàrmac per part de les autoritats reguladores per a comercialitzar-lo, especialment les que en demostren l'eficàcia i la seguretat respecte d'un placebo o d'un fàrmac de referència.

416 estudi pont *n m*

es estudio de extrapolación;
estudio de transición;
estudio puente
en bridging study

FARMACOLOGIA. Estudi dissenyat per a comprovar l'aplicabilitat que poden tenir les dades obtingudes prèviament d'una població en una altra població.

NOTA: Els estudis pont se solen dur a terme entre els estudis de fase I i els estudis de fase II, amb l'objectiu d'extrapolar dades de voluntaris sans (per exemple, la dosi màxima tolerada d'un fàrmac) a pacients.

417 estudi postautorització *n m*

es estudio posautorización;
estudio postautorización
en postapproval study

FARMACOLOGIA. Estudi clínic que es duu a terme després de l'autorització de comercialització d'un medicament, a fi d'obtenir-ne dades complementàries a les obtingudes durant el seu desenvolupament.

418 estudi pre-post *n m*

sin. estudi d'abans i després *n m*

419 **estudi preclínic** *n m*

es estudio preclínico
 en preclinical study

FARMACOLOGIA. Estudi que es duu a terme in vitro o en animals durant el desenvolupament preclínic d'un fàrmac amb la finalitat d'obtenir la informació necessària per al desenvolupament del fàrmac.

420 **estudi promocional** *n m*

es ensayo clínico promocional;
 estudio promocional; estudio semilla; estudio siembra
 en marketing study;
 seeding study

FARMACOLOGIA; EPIDEMIOLOGIA I SALUT PÚBLICA. Estudi clínic concebut per una empresa farmacèutica per a fer propaganda d'un producte propi que ha estat aprovat recentment per les autoritats reguladores.

NOTA: Els estudis promocionals són una acció de màrqueting amb poc valor científic.

421 **estudi retrospectiu** *n m*

es estudio retrospectivo
 en retrospective study

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estudi en què s'utilitzen dades recollides abans de l'inici de l'estudi.

NOTA: Els estudis de casos i controls són sempre estudis retrospectius, els estudis de cohorts ho poden ser i els assaigs clínics controlats no ho són mai.

422 **estudi transversal** *n m*

es estudio transversal
 en cross-sectional study

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estudi observacional en què es mesuren les variables d'interès en un sol punt del temps.

423 **estudi unicèntric** *n m*

es ensayo clínico monocéntrico;
 ensayo clínico unicéntrico;
 estudio monocéntrico;
 estudio unicéntrico
 en single center study; single center trial; single centre study; single centre trial; unicenter study; unicenter trial; unicecentre study; unicecentre trial

FARMACOLOGIA. Estudi clínic que es duu a terme en un únic lloc.

424 **ètica mèdica** *n f*

es ética médica
 en medical ethics

BIOÈTICA. Conjunt de principis i regles ètiques que cada metge es dicta segons la seva creença individual.

425 **EudraCT** *n f*

es EudraCT
 en EudraCT

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Base de dades gestionada per l'Agència Europea de Medicaments que conté informació sobre tots els assaigs clínics duts a terme a la Unió Europea des del maig de 2004.

NOTA: L'acrònim *EudraCT* és format per les sigles angleses *EUDRA* (European Union Drug Regulating Authorities, 'autoritats reguladores dels medicaments a la Unió Europea') i *CT* (clinical trial, 'assaig clínic').

426 **EUM** *n m*

veg. **estudi d'utilització de medicaments** *n m*

427 **exactitud** *n f*

es exactitud
 en accuracy

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
Concordança entre el valor mesurat
d'una variable i el seu valor real.

428 **excipient** *n m*

es excipiente
en carrier; excipient

FARMACOLOGIA. Substància sense activitat farmacològica que serveix de suport als principis actius d'un medicament per a assegurar-ne l'estabilitat i facilitar-ne l'administració.

NOTA: 1. Un excipient pot servir com a vehicle del principi actiu, permetre'n la preparació i l'estabilitat, modificar-ne les propietats organolèptiques o determinar les propietats fisicoquímiques del medicament i la seva biodisponibilitat.
2. Són exemples d'excipients el mannitol, la lactosa, l'estearat de magnesi, el talc i la sílice col·loïdal anhidra.

429 **excreció** *n f*

sin. **eliminació** *n f*

430 **expedient de registre** *n m*

es expediente de autorización;
expediente de registro
en application dossier

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Conjunt de documents estandaritzats que recullen la informació necessària per al registre d'un nou medicament.

NOTA: L'expedient de registre s'ha de sotmetre a la consideració de les autoritats pertinents mitjançant una sol·licitud d'autorització de comercialització.

431 **experiència aleatòria** *n f*

veg. **experiment aleatori** *n m*

432 **experiment aleatori** *n m*

sin. *compl.* **experiència aleatòria** *n f*

es experiencia aleatoria;
experimento aleatorio
en random experiment

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Experiment en què el resultat depèn de l'atzar.

433 **F** *n f*

es *F*
en *F*

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Variable aleatòria contínua que resulta del quocient de dues khi quadrat dividides pels seus respectius graus de llibertat.

434 **factor** *n m*

es factor
en factor

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Cadascuna de les variables no observables que, en una anàlisi factorial, determinen la variació conjunta de diverses variables observades.

435 **factor** *n m*

es factor
en factor

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Cadascuna de les variables independents que, en un disseny factorial o en una anàlisi de la variància, influeixen o poden influir sobre la variable dependent.

436 **factor de pronòstic** *n m*

es factor pronóstico
en prognostic indicator

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Cadascuna de les variables que afecten l'evolució dels pacients que pateixen una malaltia.

437 **factor de risc** *n m*

es factor de riesgo
en risk factor

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Factor que pot augmentar la probabilitat de desenvolupar o patir una malaltia.

NOTA: Per exemple, el tabac és un factor de risc del càncer de pulmó i la hipertensió arterial ho és de l'accident vascular cerebral.

438 **fals negatiu** *n m*

es falso negativo
en false negative

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Resultat negatiu d'una prova diagnòstica en una persona que posseeix efectivament l'atribut o la malaltia que es vol detectar amb aquesta prova.

NOTA: Catalogar com a sana una persona malalta quan es practica una prova de cribratge per a detectar la malaltia és un exemple de fals negatiu.

439 **fals positiu** *n m*

es falso positivo
en false positive

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Resultat positiu d'una prova diagnòstica en una persona que no posseeix realment l'atribut o la malaltia que es vol detectar amb aquesta prova.

NOTA: Catalogar com a malalta una persona sana quan es practica una prova de cribatge per a detectar la malaltia és un exemple de fals positiu.

440 **fàrmac** *n m*

es fármaco
en drug

FARMACOLOGIA. Substància orgànica o inorgànica, natural o sintètica, capaç de produir en un organisme viu modificacions anatòmiques o funcionals.

NOTA: 1. Quan un fàrmac normalitza funcions patològicament alterades o afavoreix el guariment d'una lesió rep el nom de *medicament*.

2. Segons el context, la denominació anglesa *drug* es pot traduir per *fàrmac*, *principi actiu*, *substància farmacèutica* o *especialitat farmacèutica*.

441 **fàrmac d'imitació** *n m*

es fármaco de imitación;
fármaco me-too
en me-too drug

FARMACOLOGIA. Fàrmac que presenta petites diferències estructurals respecte a un altre fàrmac ja existent del mateix grup terapèutic, sense que necessàriament en representi una millora.

442 **fàrmac de referència** *n m*

es fármaco de referencia
en reference drug; standard drug

FARMACOLOGIA. Fàrmac d'efectes coneguts que serveix per a comparar-hi l'eficàcia i la seguretat d'un fàrmac en estudi.

443 **farmàcia** *n f*

es farmacia
en pharmaceutics; pharmacy

FARMACOLOGIA. Ciència que estudia les substàncies d'acció terapèutica i la manera d'obtenir-les i de combinar-les per a preparar medicaments.

444 **farmacocinètica** *n f*

es farmacocinética
en pharmacokinetics

FARMACOLOGIA. Branca de la farmacologia que estudia l'absorció, la distribució, el metabolisme i l'eliminació dels fàrmacs dins l'organisme.

445 **farmacodinàmica** *n f*

es farmacodinamia;
farmacodinámica
en pharmacodynamics

FARMACOLOGIA. Branca de la farmacologia que estudia el mecanisme d'acció dels fàrmacs i els efectes bioquímics i fisiològics que tenen sobre l'organisme.

446 **farmacoeconomia** *n f*

es farmacoeconomía
en pharmacoconomics

FARMACOLOGIA. Branca de la farmacologia dedicada a la descripció i l'anàlisi del cost d'un tractament farmacològic per al sistema sanitari i la societat.

447 **farmacoepidemiologia** *n f*

veg. **epidemiologia del medicament** *n f*

448 **farmacogenètica** *n f*

es farmacogenética
en pharmacogenetics

FARMACOLOGIA. Branca de la farmacologia que estudia la influència dels factors genètics en la resposta orgànica als fàrmacs.

NOTA: Si bé les definicions proporcionades en aquest diccionari són les més àmpliament acceptades, no hi ha un clar consens sobre la delimitació conceptual precisa entre la farmacogenètica i la farmacogenòmica.

449 **farmacogenòmica** *n f*

es farmacogenómica
en pharmacogenomics

FARMACOLOGIA. Branca de la farmacogenètica que estudia els factors genètics implicats en la resposta orgànica als fàrmacs amb l'objectiu de millorar-ne l'ús.

NOTA: Si bé les definicions proporcionades en aquest diccionari són les més àmpliament acceptades, no hi ha un clar consens sobre la delimitació conceptual precisa entre la farmacogenètica i la farmacogenòmica.

450 **farmacognòsia** *n f*

es farmacognosia
en pharmacognosy

FARMACOLOGIA. Branca de la farmacologia que estudia la constitució, les característiques organolèptiques i les propietats físiques i químiques dels fàrmacs d'origen natural.

451 **farmacologia** *n f*

es farmacología
en pharmacology

FARMACOLOGIA. Ciència que estudia les substàncies que modifiquen les estructures i les funcions de l'organisme.

NOTA: A grans trets, la farmacologia es pot subdividir en farmacologia bàsica, integra-

da principalment per la farmacognòsia, la farmacocinètica i la farmacodinàmica, i farmacologia clínica, que estudia els fàrmacs quan s'administren a humans.

452 **farmacologia bàsica** *n f*

sin. **farmacologia fonamental**
n f

es farmacología básica;
farmacología fundamental
en basic pharmacology;
fundamental pharmacology

FARMACOLOGIA. Branca de la farmacologia que estudia els fàrmacs en animals d'experimentació o mitjançant tècniques experimentals in vitro que no es realitzen directament en humans.

453 **farmacologia clínica** *n f*

es farmacología clínica
en clinical pharmacology

FARMACOLOGIA. Branca de la farmacologia que estudia els fàrmacs en humans.

454 **farmacologia fonamental** *n f*

sin. **farmacologia bàsica** *n f*

455 **farmacomètria** *n f*

es farmacometría
en pharmacometrics

FARMACOLOGIA. Branca de la farmacologia que s'encarrega de desenvolupar i aplicar models matemàtics i estadístics per a descriure i quantificar les interaccions entre els fàrmacs i l'organisme.

456 **farmacopea** *n f*

es farmacopea
en pharmacopeia;
pharmacopoeia

FARMACOLOGIA. Codi de medicaments que recull les normes de preparació de medicaments i els estàndards de qualitat, identitat i

activitat de les substàncies, establert per cada estat amb caràcter oficial i obligatori.

457 **farmacovigilància** *n f*

es farmacovigilancia
en drug safety;
pharmacovigilance

FARMACOLOGIA; EPIDEMIOLOGIA I SALUT PÚBLICA. Branca de la farmacologia que té com a objectiu la identificació, la quantificació, l'avaluació i la prevenció dels riscos associats a l'ús de fàrmacs.

458 **FDA** *n f*

es FDA
en FDA; Food and Drug Administration; U.S. Food and Drug Administration

AGENTS. Organisme governamental nord-americà que regula el mercat interestatal dels fàrmacs i altres productes mèdics, els cosmètics i els additius dels aliments elaborats als Estats Units.

NOTA: La sigla *FDA* correspon a l'equivalent anglès *Food and Drug Administration* ('Administració d'Aliments i Fàrmacs').

459 **Federació Europea d'Associacions i Indústries Farmacèutiques** *n f*

sigla **EFPIA** *n f*

es Federación Europea de Asociaciones e Industrias Farmacéuticas; EFPIA
en European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations; EFPIA

AGENTS. Federació que agrupa i representa la indústria farmacèutica que duu a terme recerca a Europa amb els objectius de promoure'n el desenvolupament tecnològic i eco-

nòmic i contribuir a la introducció en el mercat de nous medicaments.

NOTA: La sigla *EFPIA* correspon a l'equivalent anglès *European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations* ('Federació Europea d'Associacions i Indústries Farmacèutiques').

460 **fiabilitat** *n f*

es fiabilidad
en reliability

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Grau en què es poden reproduir els resultats obtinguts en un mesurament quan es repeteix en condicions idèntiques.

461 **forma farmacèutica** *n f*

sin. compl. **forma galènica** *n f*

es forma farmacéutica;
forma galénica
en dosage form;
pharmaceutical form

FARMACOLOGIA. Qualsevol de les varietats en què es pot presentar un medicament, segons la disposició de principis actius i excipients, per a facilitar-ne l'administració.

NOTA: Són exemples de formes farmacèutiques els comprimits, els xarops, les pomades i els supositoris.

462 **forma galènica** *n f*

veg. **forma farmacèutica** *n f*

463 **fórmula magistral** *n f*

sin. **preparat magistral** *n m*

es fórmula magistral;
preparación magistral;
preparado magistral
en magistral formula

FARMACOLOGIA. Medicament destinat a un pacient concret que prepara el farmacèutic d'acord amb els components, les dosis i les instruc-

cions de preparació especificades en la recepta mèdica.

464 **fracció de mostreig** *n f*

es fracción de muestreo
en sampling fraction

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Proporció de població inclosa en una mostra.

465 **freqüència** *n f*

es frecuencia
en frequency

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Nombre o fracció d'individus que presenten un determinat valor d'una variable o una determinada combinació de valors de variables.

466 **freqüència absoluta** *n f*

sin. compl. **efectiu** *n m*

es efectivo; frecuencia absoluta
en absolute frequency; count

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Nombre d'individus que presenten un determinat valor d'una variable o una determinada combinació de valors de variables.

467 **freqüència cumulativa** *n f*

es frecuencia acumulada
en cumulative frequency

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Suma de les freqüències d'una variable fins a un determinat valor.

468 **freqüència esperada** *n f*

es frecuencia esperada
en expected frequency

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Freqüència calculada suposant que la variable o les variables considerades es distribueixen segons una hipòtesi determinada.

469 **freqüència observada** *n f*

es frecuencia observada
en observed frequency

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Freqüència que es presenta empíricament.

470 **freqüència relativa** *n f*

es frecuencia relativa
en relative frequency

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Fracció d'individus que presenten un determinat valor d'una variable o una determinada combinació de valors de variables.

471 **funció de densitat** *n f*

veg. **funció de densitat de probabilitat** *n f*

472 **funció de densitat de probabilitat** *n f*

sin. compl. **densitat** *n f*; **funció de densitat** *n f*

sigla **PDF** *n f*

es densidad; función de densidad; función de densidad de probabilidad; PDF

en density; density function; probability density function; PDF

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Funció que caracteritza la distribució de probabilitat d'una variable aleatòria contínua.

473 **funció de distribució** *n f*

es función de distribución
en distribution function

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Funció que determina la probabilitat que una variable aleatòria prengui un valor inferior o igual a un valor donat.

474 **funció de probabilitat** *n f*

es función de probabilidad

en probability function

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Funció que determina la probabilitat de qualsevol valor d'una variable aleatòria discreta.

475 **funció de supervivència** *n f*

es función de supervivencia

en survival function

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Funció que determina la probabilitat que un esdeveniment es produeixi mes enllà d'un temps donat.

NOTA: La funció de supervivència es pot utilitzar per a estudiar el temps transcorregut des d'un moment inicial fins que es presenta un esdeveniment, com, per exemple, la mort.

476 **funció de versemblança** *n f*

es función de verosimilitud

en likelihood function

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Funció que relaciona la probabilitat d'un conjunt de valors observats en una mostra i el valor de cadascun dels paràmetres d'un model probabilístic.

- 477 **garant** *n m, f*
veg. **responsable final d'una publicació** *n m, f*
- 478 **generalització de resultats** *n f*
veg. **validesa externa** *n f*
- 479 **gestió de malalties** *n f*
sin. compl. **atenció integral de malalties** *n f*

es atención integral de enfermedades;
gestión de enfermedades
en disease management

EPIDEMIOLOGIA I SALUT PÚBLICA. Mètode de gestió que consisteix a elaborar protocols diagnòstics i terapèutics que unifiquin criteris de pràctica clínica a fi d'augmentar l'eficàcia de les intervencions i reduir la despesa sanitària.

NOTA: El concepte de *gestió de malalties* no només s'utilitza des d'una perspectiva econòmica, sinó que també es caracteritza per posar en pràctica programes d'avaluació dels resultats en el context d'una determinada organització sanitària.

- 480 **gestor de dades clíniques | gestora de dades clíniques** *n m, f*
es gestor de datos clínicos
en clinical data manager;
data manager
- AGENTS. Persona encarregada de controlar les dades les dades provinents dels estudis clínics de nous fàrmacs i d'entrar-les en una base de dades.

- 481 **grandària de la mostra** *n f*
es tamaño de la muestra
en sample size
- METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Nombre d'individus que conté o que contindrà una mostra.

- 482 **graus de llibertat** *n m pl*
es grados de libertad
en degrees of freedom
- METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Nombre de valors de variació lliure que queden, en el càlcul d'un estadístic, després de tenir en compte les restriccions inherents a la naturalesa de l'estadístic.

483 **graus de llibertat** *n m pl*

es grados de libertad
 en degrees of freedom

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Paràmetre o paràmetres de certes distribucions de probabilitat.

NOTA: La distribució khi quadrat depèn d'un sol paràmetre, anomenat *graus de llibertat*.

484 **grup de comparació** *n m*

sin. compl. **grup de control** *n m*

es grupo comparativo; grupo de control; grupo de referencia
 en comparison group; control group

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Grup de participants en un estudi clínic que s'utilitza com a patró de referència amb finalitats de contrastació amb el grup que s'estudia.

NOTA: En els assaigs clínics, el grup de comparació és el grup d'individus que no estan sotmesos a la intervenció que s'analitza, sinó a una altra intervenció d'efectes ja coneguts o a un placebo, o que no se sotmeten a cap intervenció. En els estudis observacionals, el grup de comparació és el grup d'individus que no tenen l'atribut que s'estudia o que no estan exposats al factor d'interès de l'estudi.

485 **grup de comparació aparellat** *n m*

es grupo comparativo emparejado; grupo de control emparejado
 en matched control group

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Grup de comparació en què cada individu té assignat un individu d'un altre grup de l'estudi amb qui comparteix determinades característiques.

486 **grup de comparació concurrent** *n m*

es grupo de control concurrente
 en concurrent control group

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Grup de comparació les dades del qual s'han obtingut en el mateix període que les dades del grup que s'estudia.

487 **grup de control** *n m*

veg. **grup de comparació** *n m*

488 **grup experimental** *n m*

es grupo experimental
 en experimental group; test group

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Grup de participants en un assaig clínic que són sotmesos a la intervenció que s'estudia.

489 **guia** *n f*

veg. **directriu** *n f*

490 **guia farmacoterapèutica** *n f*

es guía farmacoterapéutica
 en drug formulary

FARMACOLOGIA. Relació dels medicaments seleccionats per a l'ús i la prescripció en un centre assistencial o en una divisió administrativa sanitària, que conté informació bàsica per a millorar-ne l'ús i garantir la qualitat assistencial.

491 **heteroscedasticitat** *n f*

es heterocedasticidad
en heteroscedasticity

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Desigualtat entre variàncies.

492 **hipòtesi alternativa** *n f*

es hipótesis alternativa
en alternative hypothesis

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Una de les dues hipòtesis plantejades en les proves d'hipòtesi, que representa la hipòtesi de treball, és a dir, allò que es vol demostrar.

493 **hipòtesi de treball** *n f*

es hipótesis de trabajo
en working hypothesis

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Proposició conjectural formulada amb vista a l'orientació de la recerca i destinada a la verificació empírica.

494 **hipòtesi nul·la** *n f*

es hipótesis nula
en null hypothesis

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Una de les dues hipòtesis plantejades en les proves d'hipòtesi, que representa la hipòtesi contrària a la hipòtesi de treball, és a dir, allò que es vol refutar.

495 **histograma** *n m*

es histograma
en histogram

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Representació gràfica de distribucions de freqüències de variables contínues que s'obté construint sobre cada interval de classe de la variable un rectangle l'àrea del qual és proporcional a la freqüència corresponent a l'interval.

496 **història clínica** *n f*

es historia clínica
en clinical chart; clinical record;
health file; medical file;
medical record; patient chart;
patient record

FARMACOLOGIA. Relació ordenada de les dades amb significació mèdica referents a un pacient, al tractament a què està sotmès i a l'evolució de la malaltia, obtingudes per mitjà de l'anamnesi, l'exploració i els exàmens complementaris.

497 **homoscedasticitat** *n f*

es homocedasticidad
en homoscedasticity

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Igualtat entre variàncies.

498 **IC** *n m*
veg. **interval de confiança** *n m*

499 **ICH** *n f*
veg. **Conferència Internacional
d'Harmonització** *n f*

500 **ICMJE** *n m*
veg. **Comitè Internacional
d'Editors de Revistes
Mèdiques** *n m*

501 **idiosincràsia** *n f*
es idiosincrasia
en idiosyncrasy
FARMACOLOGIA. Peculiaritat de la
constitució física d'un individu sa
que el predispesa a emmalaltir com
a reacció a dosis normals de fàrmacs
o a certs estímuls als quals la majoria
d'individus no són sensibles.

NOTA: Els estímuls poden ser, per exem-
ple, les influències ambientals (clima,
horari, latitud, olors), determinats tipus
d'aliments o les impressions emocionals.

502 **incidència** *n f*
es incidencia
en incidence

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Me-
sura de la velocitat amb què apareix

una malaltia en un conjunt de casos
inicialment lliures d'aquesta malaltia.

503 **incompliment** *n m*
es incumplimiento;
no adherencia
en non-adherence;
non-compliance

FARMACOLOGIA. Seguiment ina-
dequat que fa un pacient o un
participant en un estudi clínic del
tractament que se li ha prescrit.

NOTA: L'incompliment també fa referèn-
cia a aspectes relacionats amb l'estil de
vida: l'abandonament d'hàbits tòxics,
el seguiment d'una dieta equilibrada,
l'adopció de mesures preventives, etc.

504 **independència** *n f*
es independencia
en independence

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
Situació en què un esdeveniment
o una variable aleatòria no estan
probabilísticament relacionats amb
un altre esdeveniment o una altra
variable aleatòria.

505 **individu** *n m*
veg. **participant** *n m, f*

506 inferència estadística *n f*

es estadística inferencial
en inferential statistics

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Branca de l'estadística que generalitza la informació mostral a la població.

507 informe d'expert *n m*

es informe de experto
en expert report

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Document que resumeix les dades disponibles d'un aspecte concret d'un medicament, emès per un especialista.

NOTA: Un informe d'expert pot ser farmacotoxicològic, químicofarmacèutic o clínic, i el pot redactar una persona de l'empresa propietària del medicament o una persona externa, sempre acreditant la seva expertesa.

508 Informe de Belmont *n m*

es Informe Belmont
en Belmont Report

BIOÈTICA. Informe elaborat per una comissió del Congrés dels Estats Units sobre la protecció dels humans que són objecte d'experimentació biomèdica i conductual.

NOTA: En l'Informe de Belmont, de l'any 1979, s'enuncien tres principis de la bioètica bàsics: el principi de respecte a les persones, el principi de benefici i el principi de justícia.

509 informe final *n m*

es informe final
en final report

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Document que descriu un estudi clínic finalitzat presentant-ne les dades metodològiques, els resultats obtinguts, l'anàlisi estadística i l'avaluació dels resultats de manera integrada.

510 interacció farmacològica *n f*

es interacción farmacológica
en drug-drug interaction

FARMACOLOGIA. Alteració de les propietats fisicoquímiques, farmacocinètiques o farmacodinàmiques d'un fàrmac provocada per l'administració d'un altre fàrmac.

511 interacció qualitativa *n f*

es interacción cualitativa
en qualitative interaction

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Interacció entre dos factors en què l'efecte d'un dels factors canvia de signe en presència de l'altre.

512 interacció quantitativa *n f*

es interacción cuantitativa
en quantitative interaction

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Interacció entre dos factors en què l'efecte d'un dels factors canvia de magnitud, però no de signe, en presència de l'altre.

513 interpolació *n f*

es interpolación
en interpolation

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Procediment que, donats els valors d'una funció en uns certs punts, permet calcular aproximadament els valors de la funció en punts intermedis als donats.

514 interval *n m*

es intervalo
en interval

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Conjunt continu de valors d'una variable.

515 **interval de confiança** *n m*

sigla **IC** *n m*

es intervalo de confiança; IC
en confidence interval; CI

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Interval que, amb una confiança determinada, inclou el valor del paràmetre poblacional que s'estima.

NOTA: Tot i que el grau de confiança amb què es vol fer una estimació per interval és arbitrari, generalment s'utilitzen valors de confiança del 95 %, el 90 % o el 99 %.

516 **interval de normalitat** *n m*

es intervalo de normalidad
en normal range

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Interval que inclou una proporció molt elevada, usualment del 95 %, dels valors que presenta una variable en un conjunt d'individus.

517 **intervenció** *n f*

es intervención
en intervention

FARMACOLOGIA. Acció duta a terme sobre un individu que és sotmesa a anàlisi en el marc d'un estudi clínic, amb la finalitat d'avaluar l'eficàcia, l'efectivitat o la seguretat d'aquesta acció o de qualsevol altra conseqüència relacionada.

NOTA: Són intervencions l'administració d'un determinat fàrmac o tractament, l'aplicació d'un programa d'educació sanitària o d'una tècnica diagnòstica o terapèutica concreta, la prescripció d'una dieta o d'un estil de vida determinats, etc.

518 **investigació** *n f*

veg. **recerca** *n f*

519 **investigació clínica** *n f*

veg. **recerca clínica** *n f*

520 **investigador | investigadora** *n m, f*

es investigador
en investigator; researcher

AGENTS. Persona que es dedica a la recerca o que participa en el disseny o en l'execució d'una recerca.

521 **investigador col·laborador | investigadora col·laboradora** *n m, f*

es colaborador; investigador
colaborador; subinvestigador
en associate investigator;
subinvestigator

AGENTS. Persona que participa en el desenvolupament d'un estudi clínic sense ser-ne el responsable directe.

NOTA: 1. La participació de l'investigador col·laborador en un estudi clínic ha d'establir-se en el protocol i ha d'incloure el compromís amb la confidencialitat i amb els postulats ètics que l'emmarquen.

2. En alguns contextos, s'utilitza també la denominació *subinvestigador | subinvestigadora* per a fer referència a l'investigador col·laborador.

522 **investigador principal | investigadora principal** *n m, f*

es investigador principal
en principal investigator

AGENTS. Investigador que dirigeix la realització d'un estudi clínic i en firma la sol·licitud juntament amb el promotor.

NOTA: 1. El promotor i l'investigador principal es coresponsabilitzen de l'estudi clínic, pel fet d'haver-ne firmat conjuntament la sol·licitud.

2. L'investigador principal ha de ser un professional sanitari amb experiència en recerca i en l'àrea clínica de l'estudi proposat.

523 **IUPHAR** *n f*

sin. compl. **Unió Internacional
de Farmacologia Bàsica i
Clínica** *n f*

es IUPHAR; Unión Internacional
de Farmacología Básica y
Clínica

en International Union of Basic
and Clinical Pharmacology;
IUPHAR

AGENTS. Organització no governamental sense ànim de lucre que representa els interessos dels farmacòlegs d'arreu del món a través de la promoció de la cooperació internacional.

NOTA: La sigla *IUPHAR* correspon a l'equivalent anglès *International Union of Basic and Clinical Pharmacology* ('Unió Internacional de Farmacologia Bàsica i Clínica').

524 **jurament hipocràtic** *n m*

es juramento hipocrático

en Hippocratic oath

BIOÈTICA. Jurament de caràcter ètic que presten els metges abans de començar l'exercici de la medicina.

NOTA: El jurament hipocràtic ha estat adoptat com a codi ètic per la professió mèdica. Es fonamenta en el *Corpus Hippocraticum*, basat en els preceptes d'Hipòcrates o de la seva escola. Hom creu que, en l'antiguitat clàssica, totes les persones que volien exercir la medicina estaven obligats a pronunciar el jurament hipocràtic.

525 **khi quadrat** *n f*

es ji al cuadrado; ji cuadrado
en chi-square; chi-squared

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Variable aleatòria contínua que resulta de la suma dels quadrats d'un cert nombre de variables normals estandarditzades independents.

NOTA: 1. El nombre de variables normals estandarditzades independents constitueix els graus de llibertat de la khi quadrat.
2. La forma *khi*, nom de la lletra grega χ , se sol pronunciar en català amb la consonant inicial aspirada.

526 **lleï de Lasagna** *n f*

es ley de Lasagna
 en Lasagna's law

FARMACOLOGIA. Lleï segons la qual el nombre d'individus disponibles per a participar en un assaig clínic disminueix un 10 % o menys a l'inici del període de reclutament i torna al valor inicial en finalitzar el reclutament.

NOTA: La lleï de Lasagna, formulada per l'expert en farmacologia clínica Louis Lasagna (1923-2003), té l'origen en les previsions optimistes sobre el nombre de participants fetes amb anterioritat a l'aplicació dels criteris d'inclusió i els criteris d'exclusió.

527 **llista d'aleatorització** *n f*

es lista de aleatorización
 en randomisation list;
 randomization list

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Document que registra els tractaments assignats a l'atzar als individus d'un experiment.

528 **llista d'avaluació** *n m pl*

veg. **llista de comprovació** *n f*

529 **llista de comprovació** *n f*

sin. compl. **llista d'avaluació**
n m pl

es lista de comprobación;
 lista de verificación
 en checklist

FARMACOLOGIA. Document en què es detallen de manera sistemàtica, ordenada i estructurada els aspectes que cal analitzar, comprovar o verificar d'una activitat determinada.

NOTA: En recerca clínica, s'utilitzen llistes de comprovació per a activitats tan diverses com la verificació dels continguts del protocol d'un estudi clínic, per al seguiment de les visites de monitoratge, per a les tasques d'una auditoria o per al compliment de les normes de publicació d'un manuscrit.

530 **lògit** *n m*

es logit
 en logit

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Logaritme neperà del quocient que resulta de dividir una probabilitat per la seva probabilitat complementària.

- 531 **MANOVA** *n f*
veg. **anàlisi de la variància multivariable** *n f*
- 532 **manual de procediments** *n m*
es manual de procedimientos
en procedure manual
REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Document que detalla el conjunt d'accions seqüencials que cal seguir per a dur a terme una tasca determinada, el qual té com a objectiu harmonitzar la recollida de la informació i l'obtenció de resultats.
- 533 **manuscrit** *n m*
veg. **document original** *n m*
- 534 **matriu de correlacions** *n f*
es matriz de correlaciones
en correlation matrix
METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Matriu quadrada que presenta els coeficients de correlació de qualsevol combinació de dues variables.
- 535 **matriu de covariàncies** *n f*
veg. **matriu de variàncies i covariàncies** *n f*
- 536 **matriu de dades** *n f*
es matriz de datos
en data matrix
METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Disposició rectangular de les dades recollides en un estudi.
NOTA: Una de les disposicions més habituals de les matrius de dades és aquella en què les files de la matriu corresponen a individus i les columnes, a variables observades.
- 537 **matriu de variàncies i covariàncies** *n f*
sin. compl. **matriu de covariàncies** *n f*
es matriz de covarianzas; matriz de varianzas y covarianzas
en covariance matrix; variance-covariance matrix
METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Matriu quadrada que presenta en la diagonal les variàncies d'un conjunt de variables i fora de la diagonal les covariàncies de qualsevol combinació de dues variables.
- 538 **MBE** *n f*
veg. **medicina basada en l'evidència** *n f*

539 **mecanisme d'acció** *n m*

es mecanismo de acción
 en mechanism of action

FARMACOLOGIA. Mecanisme mitjançant el qual un fàrmac produeix efectes farmacològics en l'organisme.

540 **MedDRA** *n m*

es MedDRA
 en MedDRA

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Diccionari de codificació, d'àmbit internacional, que conté terminologia mèdica validada clínicament i és utilitzat per les autoritats reguladores per a la gestió de les dades clíniques i la notificació de reaccions adverses.

NOTA: 1. El MedDRA va ser desenvolupat per la Conferència Internacional d'Harmonització.

2. L'acrònim *MedDRA* correspon a *Medical Dictionary for Regulatory Activities* ('diccionari mèdic per a activitats reguladores').

541 **mediana** *n f*

es mediana
 en median

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura de tendència central igual al valor de la variable que divideix una distribució empírica o una distribució de probabilitat en dues parts, les quals contenen el mateix nombre d'individus, en el cas de la distribució empírica, o la mateixa àrea de probabilitat, en el cas d'una distribució de probabilitat.

542 **medicament** *n m*

sin. compl. **producte farmacèutic** *n m*

es medicamento
 en drug

FARMACOLOGIA. Substància que consta d'un o més principis actius i excipients, preparada per a ser administrada en una forma farmacèutica, que s'utilitza amb finalitats profilàctiques o terapèutiques.

NOTA: 1. Els medicaments es classifiquen en medicaments d'ús humà i d'ús veterinari, d'una banda, i, de l'altra, en preparats oficials, fórmules magistral i medicaments especials.

2. Segons el context, la denominació anglesa *drug* es pot traduir per *fàrmac*, *principi actiu*, *substància farmacèutica* o *medicament*.

543 **medicament biofarmacèutic** *n m*

es medicamento biofarmacéutico
 en biopharmaceutical drug;
 biopharmaceutical product

FARMACOLOGIA. Medicament de base biotecnològica que estructuralment imita un compost que es troba a l'organisme.

NOTA: Són medicaments biofarmacèutics els pèptids, les proteïnes (proteïnes recombinants, anticossos), els gens terapèutics, els àcids nucleics (DNA, RNA i oligonucleòtids antisentit) i determinades vacunes.

544 **medicament biològic** *n m*

es medicamento biológico
 en biological product

FARMACOLOGIA. Medicament obtingut per extracció i purificació de material biològic.

NOTA: Un medicament biològic pot estar format per virus, sèrums terapèutics, toxines, antitoxines o productes similars.

545 **medicament d'ús humà** *n m*sin. compl. **especialitat****farmacèutica** *n f*

es especialidad farmacéutica;
medicamento de uso humano
en drug product; medicinal
product

FARMACOLOGIA. Medicament amb un o diversos principis actius d'origen químic o biotecnològic, elaborat industrialment o en la fabricació del qual ha intervingut un procés industrial, que presenta propietats per al tractament o la prevenció de malalties en persones.

NOTA: 1. Tot i que encara pot aparèixer en alguns textos, el terme *especialitat farmacèutica* es va desestimar arran de la Llei 29/2006, de 26 de juliol, de garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris.

2. Per a fer referència a un medicament de les mateixes característiques que presenta propietats per al tractament o la prevenció de malalties en animals, s'utilitza la denominació *medicament d'ús veterinari*.

546 **medicament en investigació** *n m*

es medicamento en investigación
en investigational medicinal
product; IMP

FARMACOLOGIA. Forma farmacèutica d'un principi actiu o d'un placebo que se s'investiga o que s'utilitza com a referència en un estudi clínic.

NOTA: També es consideren medicaments en investigació els medicaments registrats quan s'utilitzen o es combinen en la formulació o en l'envàs de forma diferent a l'autoritzada, o quan s'utilitzen per a tractar una indicació no autoritzada o per a obtenir més informació d'un ús autoritzat.

547 **medicament especial** *n m*

es medicamento especial

FARMACOLOGIA. Medicament que, per les seves característiques particulars, requereix una regulació específica.

NOTA: Es consideren medicaments especials els radiofàrmacs, les vacunes i altres medicaments biològics, els medicaments d'origen humà, els medicaments de teràpia avançada, els medicaments homeopàtics, els medicaments amb substàncies psicoactives de potencial addictiu, els medicaments de plantes medicinals i els gasos medicinals.

548 **medicament genèric** *n m*sin. compl. **especialitat****farmacèutica genèrica** *n f*

es especialidad farmacéutica
genérica; medicamento
genérico
en generic drug

FARMACOLOGIA. Medicament que presenta la mateixa composició qualitativa i quantitativa i la mateixa forma farmacèutica que un medicament original de referència, respecte del qual s'ha demostrat també que és bioequivalent.

NOTA: 1. Els medicaments genèrics han de demostrar que tenen equivalència terapèutica amb el medicament original de referència per mitjà d'estudis de bioequivalència.

2. Els medicaments genèrics s'anomenen amb el nom del principi actiu que contenen.

3. Arran de la Llei 29/2006, de 26 de juliol, de garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris, la denominació *especialitat farmacèutica genèrica* se substitueix per *medicament genèric*.

549 **medicament objecte de publicitat destinada al públic** *n m*

sin. compl. **especialitat farmacèutica publicitària** *n f*

sigla **EFP** *n f*

es especialidad farmacéutica publicitaria; medicamento de venta sin receta; medicamento objeto de publicidad destinada al público; EFP

en non-prescription drug; non-prescription product; over-the-counter drug; over-the-counter medication; OTC

FARMACOLOGIA. Medicament que no conté substàncies psicotròpiques ni estupefaents, que per la seva composició i el seu objectiu es pot dispensar sense recepta mèdica, que no es finança amb fons públics i del qual es permet fer publicitat directa al públic.

NOTA: Tot i que encara pot aparèixer en alguns textos, el terme *especialitat farmacèutica publicitària* es va desestimar arran del Reial decret 109/2010 i es va establir de substituir-lo per *medicament objecte de publicitat destinada al públic*.

550 **medicament orfe** *n m*

es fármaco huérfano; medicamento huérfano
en orphan drug

FARMACOLOGIA. Medicament que la indústria farmacèutica té poc interès a comercialitzar a causa de les escasses perspectives de rendibilitat econòmica que ofereix.

NOTA: 1. Algunes empreses farmacèutiques produeixen medicaments orfes en virtut de convenis amb les autoritats sanitàries, les quals subvencionen aquesta activitat de forma directa o indirecta.

2. Els medicaments orfes s'orienten al tractament de malalties poc freqüents (malalties minoritàries o malalties rares) o malalties que afecten principalment regions poc desenvolupades (malalties oblidades).

551 **medicament supervendes** *n m*

es fármaco bomba; medicamento estrella; medicamento superventas
en blockbuster; blockbuster drug

FARMACOLOGIA. Medicament, dirigit a la prevenció o el tractament d'una malaltia o d'un símptoma d'elevada prevalença, que assoleix una important penetració en el mercat i que habitualment produeix un gran retorn econòmic en relació amb els seus costos de desenvolupament i de producció.

NOTA: Sovint els medicaments supervendes arriben a superar els mil milions d'euros anuals de facturació.

552 **medicina basada en l'evidència** *n f*

sigla **MBE** *n f*

es medicina basada en la evidencia; MBE
en evidence-based medicine; EBM

EPIDEMIOLOGIA I SALUT PÚBLICA. Pràctica mèdica que combina la valoració crítica de l'evidència científica disponible amb l'expertesa del professional sanitari a l'hora de prendre decisions clíniques sobre l'atenció d'un pacient individual.

553 **medicina farmacèutica** *n f*

es medicina farmacéutica
en pharmaceutical medicine

FARMACOLOGIA. branca de la medicina especialitzada en el desenvolupament clínic, la supervisió de la

seguretat i la promoció ètica dels medicaments en l'àmbit de la indústria farmacèutica.

554 megaassaig *n m*

es megaensayo
en large-scale trial; megatrial

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Assaig clínic, de mostra molt gran, necessari per a demostrar una magnitud d'efecte petita.

NOTA: 1. Encara que no existeixi una definició precisa de quin és el nombre de pacients que ha d'incloure un megaassaig, es consideren megaassaigs els assaigs clínics amb més de 10.000 participants. 2. Els estudis GISSI, GUSTO i ISIS són exemples de megaassaigs.

555 memòria econòmica *n f*

es memoria económica
en economic report;
financial report

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Document que especifica el finançament d'un estudi clínic, el qual ha de ser aprovat pel promotor i per l'investigador.

556 mesura de dispersió *n f*

es medida de dispersión
en measure of dispersion;
measure of scatter

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Estadístic que mesura l'heterogeneïtat d'una sèrie de valors.

557 mesura de la qualitat de vida *n f*

es medida de la calidad de vida
en quality of life measure

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA; EPIDEMIOLOGIA I SALUT PÚBLICA. Escala, generalment definida per un qüestionari, que s'utilitza per a quantificar la qualitat de vida d'un individu.

558 mesura de tendència central *n f*

es medida de tendencia central
en central tendency measure

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura utilitzada per a resumir una distribució de valors amb un sol valor més o menys típic, que ocupa un lloc central en la distribució.

NOTA: La mitjana aritmètica i la mediana són les dues mesures de tendència central més utilitzades.

559 metabolisme *n m*

sin. **metabolisme dels fàrmacs**
n m

es metabolismo; metabolismo
de los fármacos
en drug metabolism

FARMACOLOGIA. Conjunt de processos bioquímics basats en l'acció enzimàtica a què se sotmet un fàrmac en entrar a l'organisme, els quals en faciliten l'eliminació.

NOTA: El metabolisme pot conferir activitat biològica a un fàrmac per mitjà de la síntesi de metabolits actius.

560 metabolisme dels fàrmacs
n m

sin. **metabolisme** *n m*

561 metanàlisi *n f*

es metanálisis
en meta-analysis

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Conjunt de mètodes estadístics utilitzats per a integrar els resultats de diversos estudis, usualment assaigs clínics aleatoritzats.

562 metaregressió *n f*

es metarregresión
en metaregression

- METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Aplicació dels mètodes d'anàlisi de regressió en una metanàlisi.
- 563 **mètode actuarial** *n m*
es método actuarial
en actuarial method
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mètode estadístic utilitzat per a calcular la incidència quan el temps de seguiment dels individus d'un estudi varia substancialment.
- 564 **mètode bayesià** *n m*
es método bayesiano
en Bayesian method
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mètode estadístic que utilitza el teorema de Bayes.
- 565 **mètode de Kaplan-Meier** *n m*
es método de Kaplan-Meier
en Kaplan-Meier method
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mètode estadístic no paramètric que permet estimar taxes d'esdeveniments en el seguiment mitjançant la utilització de probabilitats condicionades.
 NOTA: El mètode de Kaplan-Meier és especialment útil en els estudis en què s'analitza el temps transcorregut entre un instant inicial i l'aparició d'un esdeveniment determinat.
- 566 **mètode de Mantel-Haenszel** *n m*
es método de Mantel-Haenszel
en Mantel-Haenszel method
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mètode estadístic que s'utilitza per a analitzar la relació entre dues variables qualitatives en una sèrie d'estudis o a través de diversos estrats d'un sol estudi.
- 567 **mètode de màxima versemblança** *n m*
es método de máxima verosimilitud
en maximum likelihood method
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mètode estadístic d'estimació en què es busquen els valors d'un o més paràmetres que maximitzen una funció de versemblança.
- 568 **mètode Delphi** *n m*
sin. **tècnica Delphi** *n f*
es método Delphi;
 técnica Delphi
en Delphi method;
 Delphi technique
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mètode estadístic de prospecció consistent a interrogar repetidament i separatament diversos experts sobre un tema que és objecte d'estudi i confrontar-ne les opinions per intentar arribar a una solució de consens.
- 569 **mètode dels mínims quadrats** *n m*
es método de los mínimos cuadrados
en least squares method
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Procediment d'estimació consistent a trobar els valors dels paràmetres d'un model que fan mínima la suma de quadrats de les diferències entre els valors observats i els predits pel model.
- 570 **mitjana geomètrica** *n f*
es media geométrica
en geometric mean
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura de tendència central que equival a l'arrel enèsima del producte de *n* observacions.

NOTA: La mitjana geomètrica d'una variable x equival a l'exponencial de la mitjana aritmètica del logaritme de x .

571 **mitjana ponderada** *n f*

es media ponderada
en weighted average;
weighted mean

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mitjana aritmètica que és igual al quocient entre la suma dels valors observats, multiplicats cadascun per un coeficient de ponderació, i la suma dels coeficients de ponderació.

572 **moda** *n f*

sin. compl. **valor modal** *n m*
es moda; valor modal
en modal value; mode

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura de tendència central que és igual al valor més freqüent d'una variable discreta o a l'interval de valors més freqüent d'una variable contínua.

573 **model additiu** *n m*

es modelo aditivo
en additive model

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Model estadístic en què l'efecte combinat d'un nombre determinat de factors aplicats alhora és la suma dels seus efectes per separat.

574 **model d'efectes aleatoris**
n m

es modelo de efectos aleatorios
en random-effects model

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Model estadístic en què un o més paràmetres són variables aleatòries, és a dir, no prenen un valor constant, sinó que varien aleatòriament d'acord amb una distribució de probabilitat.

575 **model d'efectes fixos** *n m*

es modelo de efectos fijos
en fixed-effects model

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Model estadístic en què tots els paràmetres són constants.

576 **model d'efectes mixtos** *n m*

sin. **model mixt** *n m*

es modelo de efectos mixtos;
modelo mixto
en mixed model; mixed-effects
model

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Model estadístic en què alguns dels paràmetres són constants i d'altres són variables aleatòries.

577 **model de Cox** *n m*

veg. **model de riscos
proporcionals de Cox** *n m*

578 **model de riscos
proporcionals de Cox** *n m*

sin. compl. **model de Cox** *n m*

es modelo de Cox; modelo de
riesgos proporcionales de Cox
en Cox model; Cox proportional
hazards model; proportional
hazards model

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Model estadístic utilitzat en una anàlisi de supervivència que suposa que l'efecte dels factors d'estudi en la taxa de risc és multiplicatiu i no canvia al llarg del temps.

NOTA: El model de riscos proporcionals de Cox va ser desenvolupat per D. R. Cox l'any 1972.

579 **model estadístic** *n m*

sin. compl. **model estocàstic** *n m*; **model probabilístic** *n m*

es modelo estadístico; modelo estocástico; modelo probabilístico

en probabilistic model; statistical model; stochastic model

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Model en què intervenen variables aleatòries.

580 **model estocàstic** *n m*

veg. **model estadístic** *n m*

581 **model lineal** *n m*

es modelo lineal
en linear model

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Model estadístic en què les relacions entre les variables són lineals.

582 **model log-lineal** *n m*

es modelo log-lineal
en log-linear model

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Model estadístic que explica les associacions entre les variables que defineixen una taula de contingència.

583 **model mixt** *n m*

sin. **model d'efectes mixtos** *n m*

584 **model multiplicatiu** *n m*

es modelo multiplicativo
en multiplicative model

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Model estadístic en què l'efecte combinat d'un nombre determinat de factors aplicats alhora és el producte dels seus efectes per separat.

585 **model no lineal** *n m*

es modelo no lineal
en nonlinear model

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Model estadístic en què les relacions entre les variables són no lineals.

586 **model probabilístic** *n m*

veg. **model estadístic** *n m*

587 **monitor** | **monitora** *n m, f*

es monitor
en monitor

AGENTS. Persona clínicament qualificada, triada pel promotor d'un estudi clínic, que s'encarrega del monitoratge de l'estudi.

NOTA: Les responsabilitats del monitor varien en funció de cada institució. Sovint per a la tasca que desenvolupa s'estableixen nivells jeràrquics amb diferents denominacions, com ara *assistent de recerca clínica*, *adjunt de recerca clínica*, *coordinador d'assaigs clínics* | *coordinadora d'assaigs clínics*, etc.

588 **monitoratge** *n m*

es monitorización
en monitoring

FARMACOLOGIA. Supervisió del desenvolupament d'un estudi clínic per a garantir que es duu a terme d'acord amb el protocol establert, el procediment de treball normalitzat i la bona pràctica clínica.

589 **monodosi** *n f*

sin. **dosi unitària** *n f*

590 **mostra** *n f*

es muestra
en sample

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Porció finita d'una població utilitzada per a obtenir informació sobre característiques de la població total.

591 **mostra aleatòria** *n f*

sin. compl. **mostra probabilística** *n f*

es muestra aleatoria;
muestra probabilística
en random sample

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mostra seleccionada a l'atzar a partir d'una població, de manera que tots els individus de la població tenen una probabilitat coneguda de ser seleccionats.

592 **mostra aleatòria estratificada** *n f*

es muestra estratificada
en stratified sample

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mostra formada pel conjunt de mostres aleatòries simples de cadascun dels estrats que integren una població.

593 **mostra aleatòria simple** *n f*

es muestra aleatoria simple
en simple random sample

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mostra seleccionada a l'atzar a partir d'una població, de manera que tots els individus de la població tenen la mateixa probabilitat de ser seleccionats.

594 **mostra de conveniència** *n f*

es muestra de conveniencia
en convenience sample

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mostra d'individus la selecció dels quals no es basa en un procés aleatori, sinó que són triats per la seva disponibilitat.

595 **mostra probabilística** *n f*

veg. **mostra aleatòria** *n f*

596 **mostra sistemàtica** *n f*

es muestra sistemática
en systematic sample

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mostra formada a partir d'un primer individu escollit a l'atzar i d'altres escollits a intervals igualment espaiats en una ordenació de tots els individus que integren la població.

597 **mostral** *adj*

es muestral
en sample

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Relatiu o pertanyent a una mostra.

598 **mostratge** *n m*

veg. **mostreig** *n m*

599 **mostreig** *n m*

sin. compl. **mostratge** *n m*
es muestreo
en sampling

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Procediment que consisteix a seleccionar individus d'una població.

600 **mostreig aleatori simple** *n m*

es muestreo aleatorio simple
en simple random sampling

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mostreig amb què s'obté una mostra aleatòria simple.

601 **mostreig en etapes múltiples** *n m*

es muestreo en etapas múltiples;
muestreo polietápico
en multistage sampling

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mostreig amb què s'obté una mostra

d'unitats de mostreig primàries, de cadascuna de les quals es fa un nou mostreig, amb el qual s'obtenen unitats de mostreig secundàries, i així successivament fins a arribar a les unitats de mostreig més elementals.

602 **mostrejar** *v tr*

es muestrear

en sample, to

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Fer un mostreig.

603 **NBE** *n f*
veg. **nova entitat biològica** *n f*

604 **NCE** *n f*
veg. **nova entitat química** *n f*

605 **nivell de confiança** *n m*
es nivel de confianza
en confidence level
METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Valor que expressa el grau d'expectativa que un interval de confiança contingui el paràmetre poblacional que estima.
NOTA: Tot i que, tècnicament, no és una probabilitat, els nivells de confiança s'interpreten de manera anàloga: els valors 0 i 1 implicarien cap expectativa i certesa, respectivament.

606 **nivell de significació** *n m*
veg. **nivell de significació estadística** *n m*

607 **nivell de significació estadística** *n m*
sin. compl. **nivell de significació** *n m*
es nivel de significación; nivel de significación estadística
en alpha level; significance level

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Probabilitat que es fixa a priori en una prova d'hipòtesi per a fitar per dalt l'error de tipus I.

NOTA: Usualment el nivell de significació estadística es fixa en 0,05 (o 5 %).

608 **NNC** *n m*
veg. **nombre necessari a cribrar** *n m*

609 **NNT** *n m*
veg. **nombre necessari a tractar** *n m*

610 **no complidor -a** *adj*
es no cumplidor
en non-adherent; non-compliant
FARMACOLOGIA. Dit del participant en un estudi clínic que no segueix de manera adequada el tractament que se li ha prescrit.

611 **nombre aleatori** *n m*
es número aleatorio
en random number

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Nombre escollit mitjançant un mecanisme aleatori.

612 **nombre necessari a cribrar***n m*sigla **NNC** *n m*

es número necesario a cribrar;
número que es necesario
cribar; NNC

en number needed to screen;
NNS

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
Nombre esperat de persones que
cal sotmetre a una prova diagnòs-
tica experimental per a detectar o
prevenir un cas més dels que es de-
tectarien amb la prova diagnòstica
de comparació.

613 **nombre necessari a tractar***n m*sigla **NNT** *n m*

es número necesario a tratar;
número que es necesario
tratar; NNT

en number needed to be
treated; number needed to
treat; NNT

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
Nombre esperat de persones que
han de rebre el tractament expe-
rimental perquè se'n beneficiï una
més que amb el tractament de
comparació o, en el cas d'episodis
adversos, per a evitar un cas advers
més que els que s'evitarien en el
grup de comparació.

NOTA: El nombre necessari a tractar és
l'invers de la reducció absoluta del risc.

614 **normes de bona pràctica
clínica** *n f pl*sin. **bona pràctica clínica** *n f*615 **normes de bona pràctica
de fabricació** *n f pl*

sin. **bona pràctica de fabricació**
n f

616 **normes de bona pràctica
de laboratori** *n f pl*

sin. **bona pràctica de laboratori**
n f

617 **notificació voluntària de
reaccions adverses** *n f*

es notificación espontánea de
reacciones adversas

en spontaneous adverse reaction
reporting

FARMACOLOGIA; REGULACIÓ LEGAL I
CONTROL DE QUALITAT. Comunicació
de la sospita de reaccions adverses
que duu a terme voluntàriament un
professional de la salut o una em-
presa farmacèutica a les autoritats
reguladores pertinents.

NOTA: Sovint la notificació voluntària de
reaccions adverses es fa per mitjà d'un
formulari normalitzat, que rep el nom
de *targeta groga*.

618 **nova entitat biològica** *n f*sigla **NBE** *n f*

es nueva entidad biológica; NBE
en new biological entity; NBE

FARMACOLOGIA. Compost nou d'ori-
gen biotecnològic que està en qual-
sevol fase de recerca prèvia a la seva
comercialització.

NOTA: La sigla *NBE* correspon a l'equivalent
anglès *new biological entity*.

619 **nova entitat química** *n f*sigla **NCE** *n f*

es nueva entidad química; NCE
en new chemical entity; NCE

FARMACOLOGIA. Compost nou ob-
tingut per síntesi química que està
en qualsevol fase de recerca prèvia
a la seva comercialització.

NOTA: La sigla *NCE* correspon a l'equiva-
lent anglès *new chemical entity*.

620 **objectiu principal** *n m*

es objetivo principal
 en primary objective

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Objectiu més rellevant d'un estudi, que en condiciona el disseny, l'elecció de la variable principal i el càlcul de la grandària de la mostra.

621 **objectiu secundari** *n m*

es objetivo secundario
 en secondary objective

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Objectiu d'un estudi que no és el principal.

622 **ocultació de l'assignació** *n f*

es ocultación de la asignación
 en allocation concealment

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Em-mascarament consistent en l'ocultació de la seqüència d'assignacions aleatòries als investigadors d'un assaig clínic perquè no es puguin produir biaixos de selecció en decidir la inclusió de pacients.

623 **odds ratio** *n f*

veg. **oportunitat relativa** *n f*

624 **OMS** *n f*

veg. **Organització Mundial de la Salut** *n f*

625 **oportunitat relativa** *n f*

sin. compl. **odds ratio** *n f*
 sigla **OR** *n f*

es odds ratio; oportunidad relativa
 en odds ratio; relative odds

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura d'associació entre dues variables dicotòmiques definida per la raó entre les oportunitats d'un determinat resultat o esdeveniment en dos col·lectius diferents.

NOTA: 1. En la definició, l'expressió "oportunitats d'un determinat resultat" es refereix a disparitats de resultats. Per exemple, en un assaig clínic paral·lel en què es comparen dos tractaments mitjançant una resposta dicotòmica (èxit o fracàs), a cada grup de tractament (A o B), la disparitat de resultats és el quocient entre el nombre d'èxits i el de fracassos. L'oportunitat relativa és el quocient de les disparitats observades a cadascun dels grups.

2. L'oportunitat relativa es pot calcular mitjançant el producte encreuat de les freqüències observades en la taula 2 x 2 generada per les dues variables dicotòmiques. Per exemple, en un assaig clínic

paral·lel en què es comparen dos tractaments mitjançant una resposta dicotòmica (èxit o fracàs), les variables que generen aquesta taula són el tractament (A o B) i la resposta (èxit o fracàs).

626 **OR** *n f*

veg. **oportunitat relativa** *n f*

627 **Organització Mundial de la Salut** *n f*

sigla **OMS** *n f*

es Organización Mundial de la Salud; OMS

en World Health Organization; WHO

AGENTS. Organisme de l'Organització de les Nacions Unides que té com a finalitat promoure i gestionar les polítiques de prevenció, promoció i intervenció en salut a escala mundial.

628 **pacient ambulatori** *n m, f*

es paciente ambulatorio
en outpatient

AGENTS. Pacient que acut a un centre d'atenció sanitària per a rebre un diagnòstic o un tractament, sense romandre-hi ingressat.

629 **pacient elegible** *n m, f*

es paciente elegible;
paciente idóneo
en eligible patient

AGENTS. Pacient que compleix tots els criteris d'inclusió i no compleix cap dels criteris d'exclusió establerts per a participar en un estudi clínic.

630 **paràmetre** *n m*

es parámetro
en parameter

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Quantitat que s'utilitza per a relacionar funcions i variables.

NOTA: 1. Per exemple, en el model lineal $y = a + bx$ els paràmetres a i b caracteritzen la relació funcional existent entre la variable x i la funció $y = f(x)$.

2. Sovint en l'àmbit de la recerca clínica la denominació *paràmetre* s'utilitza de forma inadequada com a sinònim de *variable* o per a referir-se a qualsevol característica, factor o cosa mesurable

(per exemple, en l'expressió *paràmetres de laboratori*).

631 **participant** *n m, f*

sin. compl. **individu** *n m*;
subjecte *n m*

es participante;
sujeto del ensayo
en participant; subject;
trial subject; trialist

AGENTS. Persona que se sotmet a un tractament o que és objecte d'una recerca o un experiment.

632 **patró de comparació** *n m*

es patrón de comparación
en criterion standard

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura reconeguda que s'adopta com a millor aproximació a la realitat i que s'utilitza per a avaluar, per comparació, el procediment de mesura estudiat.

633 **PDF** *n f*

veg. **funció de densitat de probabilitat** *n f*

634 **PEI** *n m*

veg. **producte en fase de recerca clínica** *n m*

635 **percentil** *n m*

sin. compl. **centil** *n m*

es centil; percentil

en centile; percentile

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Cadascun dels noranta-nou quantils que divideixen una distribució empírica o un distribució de probabilitat en cent parts que contenen el mateix nombre d'observacions o la mateixa àrea de probabilitat, respectivament.

636 **pèrdua** *n f*

sin. compl. **baixa** *n f*

es pérdida

en loss

FARMACOLOGIA. Fet que un participant deixi de formar part d'un estudi clínic, per voluntat pròpia, per decisió de l'investigador o per qualsevol altre motiu.

637 **període d'inclusió** *n m*

es periodo de inclusión;

período de inclusión

en recruitment period

FARMACOLOGIA. Període previst per al reclutament de participants en un estudi clínic.

638 **període de depuració** *n m*

es periodo de blanqueo; período de blanqueo;

periodo de lavado; período de lavado

en washout; washout period

FARMACOLOGIA. Període en què s'administra un placebo o un tractament inactiu, o en què no s'administra cap tractament, amb l'objectiu d'eliminar el possible efecte romanent d'un tractament previ.

NOTA: Els períodes de depuració se solen dur a terme al començament d'un estudi o després de finalitzar un dels tractaments en els dissenys creuats.

639 **període de tempteig** *n m*

es periodo de preinclusión;

período de preinclusión

en run-in period

FARMACOLOGIA. Període durant el qual es fa un seguiment dels individus que poden ser objecte d'aleatorització en un estudi.

NOTA: Durant el període de tempteig els individus poden rebre un tractament actiu amb l'objectiu d'estabilitzar la seva situació clínica o de valorar el seu grau de compliment del tractament.

640 **placebo** *n m*

es placebo

en placebo

FARMACOLOGIA. Substància farmacològicament inerta preparada amb els mateixos aspecte, gust, olor i forma d'administració que una substància activa, que s'utilitza per a mesurar per comparació l'acció real d'aquesta substància.

641 **PNT** *n m*

veg. **procediment normalitzat de treball** *n m*

642 **població** *n f*

sin. compl. **univers** *n m*

es población; universo

en population; universe

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Conjunt, finit o infinit, d'individus als quals es pretén generalitzar un resultat observat en una mostra aleatòria.

643 **població de referència** *n f*

es población de referencia

en reference population

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Població que es pren com a estàndard per a comparar-hi la població que s'està estudiant.

644 **població diana** *n f*veg. **població objectiu** *n f*645 **població objectiu** *n f*sin. compl. **població diana** *n f*

es poblaci3n diana;
poblaci3n objetivo
en target population

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
Conjunt d'individus que s3n objecte
d'estudi en una recerca.

646 **poblacional** *adj*

es poblacional
en population

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Re-
latiu o pertanyent a una poblaci3n.

647 **poder** *n m*veg. **potència estadística** *n f*648 **polígon de freqüències** *n m*

es polígono de frecuencias
en frequency polygon

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
Línia que uneix els punts mitjans
dels sostres dels rectangles d'un
histograma.

649 **post hoc ergo propter hoc**[la] *loc llat*

sin. compl. **causalitat falsa** *n f*;
correlació coincident *n f*

es causalidad falsa; correlaci3n
coincidente; post hoc ergo
propter hoc
en coincidental correlation; false
cause; post hoc; post hoc
ergo propter hoc

EPIDEMIOLOGIA I SALUT PÚBLICA. Fal-
làcia d'interpretaci3n de resultats en
què la successió temporal es con-
sidera una evidència d'associaci3n
causal.

NOTA: 1. Aquesta fal·làcia va conduir a
l'ús terapèutic de molts fàrmacs sense
eficàcia demostrada abans que s'esta-
blissin els assaigs clínics comparatius, ja
que si els pacients milloraven després que
se'ls hagués administrat la medicaci3n,
es conclouia que aquesta medicaci3n era
efaç.

2. La locuci3n llatina *post hoc ergo propter
hoc* pot traduir-se per 'després d'aix3,
per tant, a causa d'aix3'.

650 **potència estadística** *n f*sin. compl. **poder** *n m*

es poder; potencia
en power

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Pro-
babilitat que, en una prova d'hipò-
tesi, es refusi la hipòtesi nul·la quan
és falsa.

651 **precisió** *n f*

es precisi3n
en precision

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. In-
vers de la variància.

NOTA: En estadística, el terme *precisi3n*
és invers al terme *variància*: com més
variància, menys precisi3n; en canvi, com
menys variància, més precisi3n.

652 **preparat magistral** *n m*sin. **fórmula magistral** *n f*653 **preparat oficial** *n m*

es preparado oficial

FARMACOLOGIA. Medicament elabo-
rat, garantit i dispensat per un far-
macèutic seguint el que s'estableix
en el formulari nacional vigent.

NOTA: En els formularis nacionals s'enu-
meren els medicaments elaborats per
l'autoritat de salut competent a cada
país.

654 **prevalença** *n f*

es prevalencia
en prevalence

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Proporció de persones afectades per una determinada malaltia o exposades a un determinat factor de risc en relació amb el nombre total d'habitants d'una àrea geogràfica o social en un moment concret.

655 **principi actiu** *n m*

es principio activo
en active principle

FARMACOLOGIA. Constituent principal d'un fàrmac, responsable de les seves propietats farmacodinàmiques.

656 **principi de benefici** *n m*

es beneficiació;
principio de beneficio
en beneficence

BIOÈTICA. Principi de la bioètica segons el qual s'ha de procurar afavorir els subjectes que participen en un estudi evitant exposar-los a possibles danys i intentant que la relació benefici-risc derivada de la seva participació en l'estudi els sigui favorable.

NOTA: L'aplicació del principi de benefici implica maximitzar el benefici i minimitzar el risc.

657 **principi de justícia** *n m*

es justicia; principio de justicia
en justice

BIOÈTICA. Principi de la bioètica basat en la defensa de la distribució imparcial de recursos sanitaris i la igualtat d'oportunitats per a les persones ateses.

658 **principi de no-maleficència** *n m*

es no maleficencia; principio de no maleficencia
en non-maleficence

BIOÈTICA. Principi de la bioètica que implica l'obligació de no fer mal, amb coneixement de causa o sense, als subjectes que participen en un estudi.

NOTA: Es considera que es vulnera el principi de no-maleficència en el cas d'estudis clínics que no tinguin validesa científica, perquè la hipòtesi no és plausible o perquè el seu disseny és metodològicament incorrecte.

659 **principi de respecte a les persones** *n m*

es respeto a las personas;
respeto por la libertad personal; respeto por las personas
en respect for autonomy

BIOÈTICA. Principi de la bioètica que obliga a considerar els subjectes que participen en un estudi com a ens capaços de prendre decisions per si mateixos i a protegir aquells que tinguin disminuïda aquesta capacitat.

NOTA: El principi de respecte a les persones implica l'obtenció del consentiment informat dels subjectes per a participar en un estudi.

660 **principis de la bioètica** *n m pl*

es principios bioéticos
en ethical standards

BIOÈTICA. Conjunt de normes de caràcter ètic destinades a protegir els participants en experiments biomèdics, recollides per primera vegada en l'Informe de Belmont.

NOTA: Els principis de la bioètica són el principi de respecte a les persones, el

principi de benefici i el principi de justícia. Alguns autors hi afegeixen el principi de no-maleficència, entès com una variant del principi de benefici amb identitat pròpia.

661 **PRM** *n m*

veg. **procediment de reconeixement mutu** *n m*

662 **probabilístic -a** *adj*

veg. **aleatori -òria** *adj*

663 **probabilitat** *n f*

es probabilidad
en probability

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Valor, comprès entre 0 i 1, que mesura l'expectativa d'un esdeveniment.

NOTA: La definició freqüentista de probabilitat d'un esdeveniment és el límit al qual tendeix la freqüència relativa d'aquest esdeveniment quan el nombre d'observacions tendeix a infinit.

664 **probabilitat condicionada** *n f*

es probabilidad condicionada;
probabilidad condicional
en conditional probability

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Probabilitat que ocorre un esdeveniment en el supòsit que es compleixi un esdeveniment o uns altres esdeveniments.

665 **pròbit** *n m*

es probit
en probit

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Valor que resulta de la transformació aplicable a qualsevol variable que pren valors compresos entre 0 i 1, que consisteix a fer correspondre a cada valor de la variable el valor d'una variable normal estandarditzada que

té una probabilitat acumulada igual al valor de la variable original.

666 **problema de Behrens-Fisher** *n m*

es problema de Behrens-Fisher
en Behrens-Fisher problem

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Problema que sorgeix en comparar les mitjanes de dues distribucions que tenen una variància diferent.

667 **procediment d'eliminació progressiva** *n m*

es procedimiento de eliminación progresiva
en backward-elimination
procedure; step-down
procedure

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Procediment de selecció de variables en un model de regressió múltiple que, partint d'un nombre de variables independents relativament elevat, elimina progressivament aquelles variables que no compleixen un determinat criteri de significació estadística.

668 **procediment d'entrada progressiva** *n m*

es procedimiento de selección progresiva
en forward-selection procedure;
step-up procedure

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Procediment de selecció de variables en un model de regressió múltiple que, partint d'un nombre de variables independents relativament elevat, inclou progressivament aquelles variables que compleixen un determinat criteri de significació estadística.

669 **procediment de reconeixement mutu** *n m*

sigla **PRM** *n m*

es procedimiento de reconocimiento mutuo; PRM
en mutual recognition procedure; MRP

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Procediment de registre d'un medicament en què l'aprovació d'una autorització de comercialització en un estat membre de la Unió Europea permet obtenir posteriorment la mateixa autorització en un o més d'un de la resta d'estats membres.

670 **procediment normalitzat de treball** *n m*

sigla **PNT** *n m*

es procedimiento normalizado de trabajo; PNT
en standard operating procedure; SOP

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Document que assenyalava la conducta que cal seguir en cadascun dels processos relacionats amb l'organització, la realització, la recollida de dades i la documentació d'una tasca determinada relacionada amb els assaigs clínics o altres tipus d'estudi.

671 **procediment pas a pas** *n m*

es procedimiento paso a paso
en stepwise procedure

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Procediment de selecció de variables en un model de regressió múltiple en què, partint d'un nombre de variables independents relativament elevat, s'inclouen en el model les que aporten una millora significativa o se n'eliminen les que resulten su-

perflues després de la incorporació de la variable precedent.

NOTA: El procediment pas a pas és una combinació del procediment d'eliminació progressiva i del procediment d'entrada progressiva.

672 **procés de prototip a precandidat** *n m*

es fase prototipo al líder; hit-to-lead
en hit to lead process; H2L

FARMACOLOGIA. Procés d'optimització d'un compost prototip per a convertir-lo en un compost precandidat.

673 **producte en fase de recerca clínica** *n m*

sigla **PEI** *n m*

es producto en fase de investigación clínica; PEI
en clinical trial exemption certificate; investigational new drug; CTX; IND

FARMACOLOGIA; REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Qualificació com a medicament autoritzat exclusivament per a l'ús en estudis clínics, atorgada per determinats organismes sanitaris.

NOTA: 1. El concepte de *producte en fase de recerca clínica* equival al de *clinical trial exemption certificate* (CTX) al Regne Unit i al de *investigational new drug* (IND) als Estats Units, tot i que poden presentar matisos diferencials.

2. La sigla PEI correspon a *producte en investigació*.

674 **producte farmacèutic** *n m*
 veg. **medicament** *n m*

675 **producte sanitari** *n m*

es producto sanitario
en medical device

FARMACOLOGIA. Producte que s'utilitza per a la recerca, el diagnòstic, el tractament, l'alleujament i la prevenció d'una malaltia, una lesió o una deficiència, o per a la regulació de la concepció, el qual no exerceix directament la seva acció a l'interior o a la superfície del cos humà per mitjans farmacològics, immunològics ni metabòlics, tot i que pot contribuir-hi.

NOTA: Es consideren productes sanitaris el material mèdic (instruments, dispositius, equips, etc.) i els programes informàtics que intervenen en el seu bon funcionament.

676 profàrmac *n m*

es profàrmaco
en prodrug

FARMACOLOGIA. Compost químic que ha de seguir un procés de transformació biològica per a arribar a adquirir capacitat de modificació sobre l'organisme.

677 promotor | promotora *n m, f*

es patrocinador; promotor
en sponsor

AGENTS. Persona, física o jurídica, que té interès en la realització d'un assaig clínic, que gestiona les sol·licituds d'autorització pertinents i que se'n responsabilitza, incloent-hi la realització i el finançament.

678 prospecte *n m*

es prospecto
en information leaflet; leaflet;
patient package insert;
product information leaflet;
prospectus; PIL

FARMACOLOGIA. Document informatiu que el fabricant d'un medicament inclou dins l'envàs perquè els pacients en coneguin la informació

essencial sobre les indicacions, les característiques, la utilització i els efectes.

679 proteòmica *n f*

es proteinómica; proteómica
en proteomics

FARMACOLOGIA; RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES. Disciplina científica que es basa en l'estudi de les proteïnes codificades per un genoma complet.

680 protocol *n m*

es protocolo
en protocol

RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES; REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Document en què es descriuen els objectius, el disseny, la metodologia, l'organització i l'anàlisi prevista dels resultats d'un estudi clínic.

681 protocol clínic *n m*

es protocolo clínico
en clinical guideline; clinical practice guideline; clinical protocol

EPIDEMIOLOGIA I SALUT PÚBLICA. Protocol que s'ha de seguir per al diagnòstic i el tractament d'una malaltia.

682 prova bilateral *n f*

sin. compl. **prova de dues cues**
n f

es prueba bilateral;
prueba de dos colas
en two-sided test; two-tails test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació en què la hipòtesi alternativa comprèn dues direccions en què un resultat es pot allunyar de la hipòtesi nul·la.

683 **prova d'hipòtesi** *n f*

sin. compl. **contrast d'hipòtesi**
n m

es contraste de hipòtesis;
prueba de hipótesis
en hypothesis test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova que permet decidir entre dues hipòtesis incompatibles referides a una població, a partir dels resultats obtinguts en una mostra aleatòria d'aquesta població.

NOTA: Les dues hipòtesis incompatibles que intervenen en una prova d'hipòtesis es denominen *hipòtesi nul·la* i *hipòtesi alternativa*.

684 **prova d'homogeneïtat** *n f*

es prueba de homogeneidad
en test of homogeneity

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació utilitzada per a verificar la igualtat de dos o més paràmetres o de dos o més models de distribució en diferents conjunts de dades.

685 **prova d'independència** *n f*

es prueba de independencia
en test of independence

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació utilitzada per a verificar si dues variables són independents o estan relacionades.

686 **prova d'una cua** *n f*

veg. **prova unilateral** *n f*

687 **prova de concepte** *n f*

es estudio de prueba de concepto; estudio de prueba de principio; prueba de concepto
en proof of concept; proof of concept study

FARMACOLOGIA. Estudi clínic dissenyat per a demostrar a la pràctica la validesa real del plantejament teòric sobre l'activitat d'un nou fàrmac, que acostuma a tenir lloc en les fases inicials de desenvolupament del fàrmac.

688 **prova de dues cues** *n f*

veg. **prova bilateral** *n f*

689 **prova de Friedman** *n f*

es prueba de Friedman
en Friedman test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació no paramètrica utilitzada per a comparar les tendències centrals de més de dues distribucions d'una variable quantitativa procedents de mostres aparellades.

690 **prova de Kolmogorov-Smirnov** *n f*

es prueba de Kolmogorov-Smirnov
en Kolmogorov-Smirnov test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació no paramètrica utilitzada per a verificar si la distribució d'una variable quantitativa prové d'una població en què aquesta variable té una distribució de probabilitat determinada.

691 **prova de Kruskal-Wallis** *n f*

es prueba de Kruskal-Wallis
en Kruskal-Wallis test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació no paramètrica emprada per a comparar les tendències centrals de més de dues distribucions d'una variable quantitativa procedents de mostres independents.

NOTA: La prova de Kruskal-Wallis és la prova no paramètrica que equival a l'anàlisi de la variància d'un factor.

692 **prova de la bondat d'ajustament** *n f*

es prueba de la bondad del ajuste

en goodness of fit test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació utilitzada per a verificar que els valors mostrals s'adeqüen als valors teòrics predits per un model estadístic determinat.

693 **prova de la suma dels rangs de Wilcoxon** *n f*

sin. compl. **prova de Wilcoxon per a dades independents** *n f*

es prueba de los rangos; prueba de Wilcoxon para datos independientes

en rank-sum test; Wilcoxon rank-sum test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació no paramètrica que compara les tendències centrals de dues distribucions d'una variable quantitativa procedents de mostres independents basant-se en l'adjudicació de rangs a les observacions de les dues distribucions.

NOTA: La prova de la suma dels rangs de Wilcoxon és equivalent a la prova de Mann-Whitney.

694 **prova de Mann-Whitney** *n f*

es prueba de Mann-Whitney

en Mann-Whitney U-test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació no paramètrica que compara les tendències centrals de dues distribucions d'una variable quantitativa procedents de mostres independents basant-se en el nombre de parells, formats per una observació de cada mostra, en què l'observació de la primera mostra supera la de la segona.

NOTA: La prova de Mann-Whitney és equivalent a la prova de la suma dels rangs de Wilcoxon.

695 **prova de Mantel-Haenszel** *n f*

es prueba de Mantel-Haenszel

en Mantel-Haenszel test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació utilitzada per a analitzar la relació entre dues variables qualitatives en una sèrie d'estrats.

696 **prova de McNemar** *n f*

es prueba de McNemar

en McNemar test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació utilitzada per a comparar dues distribucions aparellades d'una variable dicotòmica.

697 **prova de normalitat** *n f*

es prueba de normalidad

en test of normality

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació utilitzada per a verificar si una mostra procedeix d'una població amb distribució normal.

698 **prova de significació** *n f*

es prueba de significación

en significance test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova que s'utilitza per a verificar la consistència de les dades amb una hipòtesi anomenada *nul·la*.

699 **prova de Wilcoxon per a dades aparellades** *n f*

veg. **prova dels rangs amb signe de Wilcoxon** *n f*

700 **prova de Wilcoxon per a dades independents** *n f*

veg. **prova de la suma dels rangs de Wilcoxon** *n f*

701 **prova dels rangs amb signe de Wilcoxon** *n f*

sin. compl. **prova de Wilcoxon per a dades aparellades** *n f*

es prueba de los rangos con signo; prueba de Wilcoxon para datos apareados

en paired Wilcoxon test; Wilcoxon signed-rank test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació no paramètrica utilitzada per a comparar les tendències centrals de dues distribucions aparellades d'una variable quantitativa.

702 **prova dels signes** *n f*

es prueba de los signos

en sign test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació no paramètrica utilitzada per a verificar si, en una distribució de diferències aparellades, el nombre de valors positius és significativament diferent que el nombre de valors negatius.

703 **prova exacta de Fisher** *n f*

es prueba exacta de Fisher

en Fisher exact test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova d'independència en una taula de contingència.

704 **prova khi quadrat** *n f*

es prueba de ji al cuadrado; prueba ji cuadrado

en chi-square test; chi-squared test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova basada en un estadístic que, sota certes suposicions, segueix una distribució khi quadrat.

705 **prova khi quadrat de Pearson** *n f*

es prueba de ji al cuadrado de Pearson; prueba ji cuadrado de Pearson

en Pearson's chi-square test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova khi quadrat que mesura la distància entre una distribució de freqüències observada i una altra de predita amb un model estadístic determinat.

706 **prova log-rang** *n f*

es logrank test; prueba de logrank

en logrank test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova no paramètrica utilitzada per a comparar dues o més corbes de supervivència.

707 **prova no paramètrica** *n f*

es prueba no paramétrica

en distribution-free test;

non-parametric test;

nonparametric test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació que no requereix cap condició relativa al model de distribució de les variables que hi intervenen.

NOTA: La prova de Mann-Whitney, la prova dels rangs amb signe de Wilcoxon i la prova dels signes són exemples de proves no paramètriques.

708 **prova paramètrica** *n f*

es prueba paramétrica

en parametric test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació basada en el supòsit que les variables a les quals s'aplica segueixen una determinada distribució.

NOTA: L'anàlisi de la variància i la prova *t* de Student són exemples de proves paramètriques.

709 **prova *t* de Student** *n f*

es prueba *t* de Student
en Student's *t*-test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació utilitzada per a verificar hipòtesis relatives a una o més mitjanes poblacionals quan la població segueix una distribució normal i la variància és desconeguda.

NOTA: La prova *t* de Student es pot utilitzar per a dades independents i per a dades aparellades.

710 **prova *t* de Student per a dades aparellades** *n f*

sin. compl. **prova *t* de Student per a mostres aparellades** *n f*

es prueba *t* de Student para datos apareados; prueba *t* de Student para una muestra
en one-sample *t*-test; paired *t*-test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació utilitzada per a verificar si dues distribucions aparellades tenen la mateixa mitjana.

711 **prova *t* de Student per a dades independents** *n f*

sin. compl. **prova *t* de Student per a mostres independents** *n f*

es prueba *t* de Student para datos independientes; prueba *t* de Student para dos muestras
en independent samples *t*-test; two-samples *t*-test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació utilitzada per a verificar si dues distribucions independents tenen la mateixa mitjana.

712 **prova *t* de Student per a mostres aparellades** *n f*

veg. **prova *t* de Student per a dades aparellades** *n f*

713 **prova *t* de Student per a mostres independents** *n f*

veg. **prova *t* de Student per a dades independents** *n f*

714 **prova unilateral** *n f*

sin. compl. **prova d'una cua** *n f*

es prueba de una cola;
prueba unilateral
en one-sided test; one-tail test

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Prova de significació en què la hipòtesi alternativa comprèn una de les dues direccions en què un resultat es pot allunyar de la hipòtesi nul·la.

715 **QRD** *n m*

veg. **quadern de recollida de dades** *n m*

716 **quadern de recollida de dades** *n m*

sigla **QRD** *n m*

es cuaderno de recogida de datos; CRD

en case record form; case report form; CRF

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Document, imprès o en format electrònic, que conté totes les dades bàsiques d'un participant, tal com es detalla en el protocol.

NOTA: Un quadern de recollida de dades inclou des de la informació general del participant, l'estat de salut, les dades analítiques i els tests diagnòstics, fins a la informació per a avaluar l'eficàcia i la toxicitat de la intervenció estudiada durant l'espai de temps en què es desenvolupa l'assaig clínic.

717 **quadrat grecollatí** *n m*

veg. **disseny en quadrat grecollatí** *n m*

718 **quadrat llatí** *n m*

veg. **disseny en quadrat llatí** *n m*

719 **qualitat de vida** *n f*

es calidad de vida

en quality of life; QoL

EPIDEMIOLOGIA I SALUT PÚBLICA. Grau d'interacció de l'individu amb el seu medi en els vessants social, físic, emocional i intel·lectual.

NOTA: La qualitat de vida també es pot entendre com el grau d'apreciació totalment subjectiu que engloba el sentit general de satisfacció de l'individu i la seva percepció de la pròpia salut. En aquesta definició s'inclouen factors com ara les circumstàncies familiars, l'economia i la satisfacció a la feina.

720 **qualitat de vida relacionada amb la salut** *n f*

sigla **QVRS** *n f*

es calidad de vida relacionada con la salud; CVRS

en health-related quality of life; HRQL

EPIDEMIOLOGIA I SALUT PÚBLICA. Percepció d'una persona sobre la pròpia salut física, social i mental.

721 **quantil** *n m*

es cuantil

en quantile

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Cadascun dels valors que divideixen

una distribució en un cert nombre de parts amb la mateixa freqüència o probabilitat.

722 **quartil** *n m*

es cuartil
en quartile

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Cadascun dels tres quantils que divideixen una distribució en quatre parts iguals amb la mateixa freqüència o probabilitat.

723 **quimioinformàtica** *n f*

es quimioinformática
en chemical informatics;
cheminformatics

RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES. Disciplina que aplica els principis de la informàtica i de les matemàtiques a l'administració, l'anàlisi i la comprensió de dades per a l'estudi d'estructures químiques.

724 **QVRS** *n f*

veg. **qualitat de vida**
relacionada amb la salut *n f*

725 **R+D** *n f*

veg. **recerca i desenvolupament**
n f

726 **rang** *n m*

es rango
en rank

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Número d'ordre assignat a una observació d'un conjunt.

727 **rang interquartílic** *n m*

sin. compl. **amplitud interquartílica** *n f*; **distància interquartílica** *n f*; **recorregut interquartílic** *n m*

es amplitud intercuartílica;
recorrido intercuartílico

en interquartile range;
midspread; IQR

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura de la dispersió d'una distribució de valor igual a la diferència entre el tercer quartil i el primer quartil.

728 **rang semiinterquartílic** *n m*

sin. compl. **amplitud semiinterquartílica** *n f*;
recorregut semiinterquartílic
n m

es amplitud semiintercuartílica;
recorrido semiintercuartílico

en quartile deviation;
semi-interquartile range

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura de la dispersió d'una distribució que correspon a la meitat del rang interquartílic.

729 **raó de versemblança** *n f*

es razón de verosimilitud
en likelihood ratio

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Raó de dues versemblances.

NOTA: 1. En l'estudi de proves diagnòstiques dicotòmiques, les raons de versemblança (positiva i negativa) combinen la sensibilitat i l'especificitat (o els seus complementaris).

2. Certes proves d'hipòtesi (en particular, la prova de la raó de versemblances) es basen en un estadístic que és la raó dels valors màxims de la funció de versemblança sota dues hipòtesis diferents (hipòtesi nul·la i hipòtesi alternativa).

730 **RAR** *n f*

veg. **reducció absoluta del risc**
n f

731 **ràtio** *n f*

es razón
en ratio

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
Quocient entre dos elements o
dues magnituds per a posar-los en
comparació.

732 **reacció adversa** *n f*

es reacción adversa
en adverse drug reaction;
adverse reaction

FARMACOLOGIA. Efecte no desitjat
atribuïble a l'administració d'un
medicament en les dosis establertes.

NOTA: El terme *reacció adversa* té un
valor genèric, i inclou, com a casos par-
ticulars, els termes *efecte col·lateral* i
efecte secundari. En anglès, no hi ha
una diferència clara entre els conceptes
de *efecte col·lateral* i *efecte secundari* i
sovint s'utilitzen les denominacions *side*
effect, *adverse effect* i *undesirable effect*
com a sinònims de *reacció adversa*.

733 **reacció adversa de tipus A** *n f*

es reacción adversa de tipo A
en type A adverse reaction

FARMACOLOGIA. Reacció adversa que
resulta d'un efecte farmacològic
incrementat i previsible.

NOTA: Una reacció adversa de tipus A sol
dependre de la dosi, i és més freqüent i
menys greu que una reacció adversa de
tipus B.

734 **reacció adversa de tipus B** *n f*

es reacción adversa de tipo B
en bizarre adverse reaction;
type B adverse reaction

FARMACOLOGIA. Reacció adversa
que resulta d'efectes farmacològics
imprevisibles.

NOTA: Una reacció adversa de tipus B
no sol dependre de la dosi i és menys
freqüent i més greu que una reacció
adversa de tipus A.

735 **recepta mèdica** *n f*

es receta médica
en medical prescription

FARMACOLOGIA. Prescripció que fa
un metge dels medicaments que ha
de prendre un pacient i de la seva
forma d'administració.

736 **recerca** *n f*

sin. compl. **investigació** *n f*
es investigación
en research

RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES.
Conjunt d'activitats intel·lectuals i
experimentals sistemàtiques que es
realitzen amb el propòsit d'aclarir,
trobar o descobrir determinades
qüestions d'un àmbit concret del
coneixement.

737 **recerca bàsica** *n f*

sin. compl. **recerca preclínica** *n f*
es investigación básica;
investigación preclínica
en basic research;
preclinical research

RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES.
Recerca fonamental per al progrés
del coneixement científic basada
en estudis duts a terme en animals
d'experimentació o mitjançant tèc-
niques experimentals *in vitro* que no
es realitzen directament en humans.

738 **recerca clínica** *n f*

sin. compl. **investigació clínica**
n f

es investigación clínica
en clinical research

FARMACOLOGIA; RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES. Recerca científica que es realitza en humans, ja siguin voluntaris sans o pacients, per a millorar el coneixement dels efectes dels fàrmacs en l'organisme.

739 **recerca de resultats en salut** *n f*

es investigación de resultados sanitarios
en health outcomes research

EPIDEMIOLOGIA I SALUT PÚBLICA. Anàlisi de diferents tipus de recursos sanitaris per a avaluar les conseqüències de les decisions clíniques en la pràctica habitual.

740 **recerca en serveis sanitaris** *n f*

es investigación en servicios sanitarios
en health services research

EPIDEMIOLOGIA I SALUT PÚBLICA. Recerca que avalua els serveis sanitaris a partir de l'anàlisi integrada de factors epidemiològics, sociològics i econòmics.

NOTA: Els tres components clàssics que inclou la recerca en serveis sanitaris són l'avaluació de l'estructura (recursos), l'avaluació del procés (on, com i per a qui és l'oferta d'atenció sanitària) i l'avaluació del resultat (beneficis mesurables de salut).

741 **recerca farmacològica** *n f*

es investigación farmacológica
en pharmacological research

FARMACOLOGIA; RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES. Recerca ci-

entífica que es duu a terme per a millorar l'ús terapèutic d'un fàrmac o un medicament, abans o després de la seva comercialització.

NOTA: A grans trets, el procés de recerca farmacològica es divideix en tres fases: el descobriment de fàrmacs, el desenvolupament preclínic d'un fàrmac i el desenvolupament clínic d'un fàrmac.

742 **recerca i desenvolupament** *n f*

sigla **R+D** *n f*

es investigación y desarrollo; I+D
en research and development;
R & D

RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES. Aplicació dels descobriments i els avenços científics i tecnològics a la creació i l'optimització de materials, productes o serveis amb vista a ser comercialitzats.

743 **recerca preclínica** *n f*

vég. **recerca bàsica** *n f*

744 **reclutament** *n m*

es reclutamiento
en recruitment

FARMACOLOGIA. Conjunt de procediments de recerca, identificació i captació de candidats en un procés de selecció de participants en un estudi clínic.

745 **recompte de la medicació** *n m*

es recuento de la medicación
en drug accountability

FARMACOLOGIA. Determinació del nombre de medicaments no administrats en un estudi clínic, que permet valorar el compliment dels participants.

- 746 **recorregut interquartílic** *n m*
veg. **rang interquartílic** *n m*
- 747 **recorregut semiinterquartílic** *n m*
veg. **rang semiinterquartílic** *n m*
- 748 **recta de mínims quadrats** *n f*
es recta de mínimos cuadrados
en least squares line
METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Recta de regressió obtinguda pel mètode dels mínims quadrats.
- 749 **recta de regressió** *n f*
es recta de regresión
en regression line
METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Equació d'una recta ajustada a una sèrie d'observacions amb un criteri d'ajustament, generalment l'ajustament per mínims quadrats.
NOTA: Una recta de regressió expressa el valor esperat d'una variable mitjançant una funció lineal d'una altra o unes altres variables.
- 750 **reducció absoluta del risc** *n f*
sigla **RAR** *n f*
es reducción absoluta del riesgo; RAR
en absolute risk reduction; ARR
METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura de l'efecte del tractament en un assaig clínic paral·lel amb resposta dicotòmica igual a la diferència entre les probabilitats de resposta en cada grup.
- 751 **reducció relativa del risc** *n f*
sigla **RRR** *n f*
es reducción relativa del riesgo; RRR
en relative risk reduction; RRR
METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura de l'efecte que resulta de dividir la reducció absoluta del risc per un dels dos riscos, generalment el que correspon al grup de comparació.
- 752 **regió crítica** *n f*
sin. compl. **regió de rebuig** *n f*
es región crítica; región de rechazo
en critical region; rejection region
METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Conjunt de valors d'un estadístic que corresponen al rebuig de la hipòtesi nul·la en una prova d'hipòtesi.
- 753 **regió de rebuig** *n f*
veg. **regió crítica** *n f*
- 754 **registre centralitzat** *n m*
es registro centralizado
en centralised authorisation procedure; centralised community procedure; centralized authorization procedure; centralized community procedure
REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Procediment d'autorització de comercialització d'un medicament en què una única sol·licitud, avaluació i autorització a càrrec de l'Agència Europea de Medicaments permet obtenir un registre vàlid per a tots els estats membres de la Unió Europea.
NOTA: El registre centralitzat pot ser obligatori o optatiu segons el tipus de medi-

caments. Per exemple, és obligatori per a medicaments d'origen biotecnològic i per a medicaments orfes.

755 registre de medicaments

n m

es registro de especialidades farmacéuticas; registro de medicamentos

en drug regulatory approval process; drug regulatory review process

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Procediment utilitzat pels organismes sanitaris per a establir la idoneïtat de la documentació científica d'un medicament amb vista a autoritzar-ne l'ús en unes condicions determinades.

756 registre descentralitzat *n m*

es registro descentralizado

en decentralised procedure; decentralized procedure

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Procediment d'autorització de comercialització d'un medicament que no ha estat autoritzat prèviament a cap estat de la Unió Europea, que se sol·licita simultàniament a diversos estats membres de la Unió Europea, un dels quals es proposa com a estat de referència per a l'avaluació i l'aprovació en la resta d'estats.

757 regla d'O'Brien i Fleming *n f*

es regla de O'Brien y Fleming

en O'Brien and Fleming rule

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mètode que especifica els valors de probabilitat que cal assolir en una sèrie d'anàlisis seqüencials per a refusar una hipòtesi nul·la i aturar un assaig clínic.

758 regressió *n f*

es regresión

en regression

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Anàlisi estadística en què es representa una variable dependent contínua mitjançant una combinació d'una o més variables independents contínues i un error aleatori.

759 regressió a la mitjana *n f*

es regresión a la media

en regression to the mean;

regression towards the mean

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Fenomen pel qual les persones seleccionades per presentar un valor extrem d'una variable tenen una tendència a presentar valors menys extrems en els següents mesuraments d'aquesta variable.

NOTA: Les implicacions de la regressió a la mitjana són molt diverses. Per exemple, en un assaig clínic en què s'utilitza com a criteri d'inclusió el fet de tenir un valor desviat (per exemple, una pressió arterial superior a 140/90), cal esperar valors menys desviats en una segona visita.

760 regressió lineal *n f*

es regresión lineal

en linear regression

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Regressió en què les variables independents es combinen linealment.

761 regressió logística *n f*

es regresión logística

en logistic regression

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Regressió en què la variable dependent és dicotòmica.

762 **regressió múltiple** *n f*

es regresión múltiple
 en multiple regression

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Regressió lineal amb més d'una variable independent.

763 **regressió no lineal** *n f*

es regresión no lineal
 en nonlinear regression

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Regressió en què les variables independents es combinen no linealment.

764 **regressió simple** *n f*

es regresión simple
 en simple regression

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Regressió lineal amb una única variable independent.

765 **relació benefici-risc** *n f*

es relación beneficio-riesgo
 en benefit to risk ratio;
 risk-benefit ratio

FARMACOLOGIA. Relació que existeix entre els efectes positius, com ara l'eficàcia o l'efectivitat, i els efectes negatius, com ara les reaccions adverses, d'una intervenció i la gravetat de la malaltia que s'està tractant.

766 **relació causal** *n f*

es relación causal
 en causal relationship

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Associació entre dues variables en què una és, totalment o parcialment, causa de l'altra.

767 **relació dosi-resposta** *n f*

es relación dosis-respuesta
 en dose-response relationship

FARMACOLOGIA. Relació entre la dosi administrada d'un fàrmac i la resposta obtinguda.

NOTA: En els assaigs clínics, la relació dosi-resposta s'aplica fonamentalment durant els estudis de fase II per a avaluar la posologia òptima en el tractament d'una malaltia mitjançant els estudis de recerca de dosi.

768 **relació lineal** *n f*

es relación lineal
 en linear relationship

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Relació entre dues variables que es pot representar raonablement mitjançant un model lineal.

769 **relació no lineal** *n f*

es relación no lineal
 en nonlinear relationship

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Relació entre dues variables que no es pot representar raonablement mitjançant un model lineal.

770 **rellevància clínica** *n f*

es relevancia clínica
 en clinical relevance

FARMACOLOGIA. Millora que implica una intervenció en una determinada malaltia, d'acord amb els resultats obtinguts en els pacients que s'hi han sotmès.

771 **reproductibilitat d'un procediment de mesura** *n f*

es reproducibilidad de un procedimiento de medida
 en reproducibility of results of measurements

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Capacitat d'un mètode de mesura de donar sempre els mateixos resultats quan s'utilitza repetidament per a avaluar espècimens que tenen el mateix valor real que la magnitud mesurada.

772 **residu** *n m*

es residuo
en residual

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Diferència entre el valor d'una magnitud determinat per observació i el valor calculat a partir d'un cert model.

773 **responsable de projecte de recerca clínica** *n m, f*

es responsable de proyecto de investigación clínica
en clinical project leader

AGENTS. Persona que assumeix la coordinació de les diferents etapes de la recerca clínica d'un o més fàrmacs.

NOTA: A vegades, el responsable de projecte de recerca clínica també es responsabilitza de línies o àrees terapèutiques, que poden incloure diferents fàrmacs.

774 **responsable de seguretat del medicament** *n m, f*

es responsable de seguridad del medicamento
en pharmacovigilance leader

AGENTS. Persona que es responsabilitza de coordinar i desenvolupar els aspectes de farmacovigilància en els laboratoris farmacèutics.

775 **responsable final d'una publicació** *n m, f*

sin. compl. **garant** *n m, f*

es garante; responsable final de una publicación
en guarantor

AGENTS. Persona que coordina les diverses etapes de preparació i redacció d'un document que ha de ser publicat.

776 **responsiu -iva al placebo**

adj

es sensible al placebo
en placebo reactor;
placebo responder

FARMACOLOGIA. Dit de la persona que presenta una resposta associada a la presa d'un placebo.

777 **resposta** *n f*

es respuesta
en response

FARMACOLOGIA. Acció produïda per l'administració d'un fàrmac.

778 **resposta de tot o res** *n f*

es respuesta de todo o nada
en all-or-none response

FARMACOLOGIA. Resposta a un fàrmac que només es pot classificar com a present o absent, sense que hi pugui haver valors intermedis.

NOTA: Un exemple de resposta de tot o res és la mort o la supervivència associades a la presa d'un fàrmac.

779 **resposta nocebo** *n f*

sin. compl. **efecte nocebo** *n m*

es efecto nocebo;
respuesta nocebo
en nocebo effect;
nocebo response

FARMACOLOGIA. Conjunt de canvis negatius o contraproductius que experimenta una persona en el seu estat de salut després de la presa d'un placebo.

780 **resposta placebo** *n f*

sin. compl. **efecte placebo** *n m*

es efecto placebo;
respuesta placebo

en placebo effect;
placebo response

FARMACOLOGIA. Conjunt de canvis positius que experimenta una persona en el seu estat de salut després de rebre un tractament, els quals no són conseqüència del mecanisme d'acció del tractament, sinó de canvis de tipus inespecífic associats a l'expectativa de millora relacionada amb l'administració del tractament.

781 **resum de les característiques del producte** *n m*

es ficha técnica; resumen de las características del producto; RCP

en summary of product characteristics; SPC

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Document que recull les condicions d'ús establertes per les autoritats sanitàries per a un medicament i la informació científica essencial que han de conèixer-ne els professionals sanitaris.

782 **resum global de la qualitat** *n m*

es resumen global de la calidad
en quality overall summary; QOS

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Document que resumeix totes les dades químiques, biològiques, de fabricació i de control analític d'un medicament, inclosos els principis actius i els excipients, emès per un especialista.

783 **retirada** *n f*

es retirada
en withdrawal

FARMACOLOGIA. Separació del participant en un estudi clínic abans que finalitzi per a evitar situacions de risc o per altres raons que ho aconsellin, com ara reaccions adverses, insuficiència del tractament, incompliment del protocol o falta de seguiment de la intervenció.

NOTA: 1. Des del punt de vista de l'investigador, tant una retirada com un abandonament es consideren pèrdues. 2. Una retirada és una decisió de l'investigador o d'altres persones amb potestat de prendre-la, com ara el comitè d'ètica d'investigació clínica, que s'encarrega dels aspectes ètics dels assaigs clínics.

784 **revisió d'experts** *n f*

sin. **avaluació d'experts** *n f*

785 **revisió sistemàtica** *n f*

es revisión sistemática
en systematic review

RECERCA I PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES. Mètode per a fer una revisió bibliogràfica sobre una qüestió d'interès, que pretén identificar, examinar, seleccionar i sintetitzar la recerca prèvia de qualitat que és rellevant per a aquesta qüestió.

786 **risc atribuïble** *n m*

es riesgo atribuible
en attributable risk

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Diferència de les incidències d'una malaltia entre una població que ha estat exposada a un factor de risc i una altra població que no hi ha estat exposada.

787 **risc relatiu** *n m*

sigla **RR** *n m*

es riesgo relativo; RR

en relative risk; RR

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Raó entre les probabilitats d'un determinat resultat o esdeveniment en dos col·lectius diferents.

NOTA: Per exemple, el càlcul del risc relatiu es pot basar en els individus exposats a un factor de risc en un estudi de cohorts i els que no hi estan exposats, o en els individus tractats amb cadascuna de les dues intervencions comparades en un assaig clínic.

788 **risc α** *n m*

es riesgo α

en α risk

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Probabilitat de cometre un error de tipus I com a resultat d'una prova de significació.

789 **risc β** *n m*

es riesgo β

en β risk

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Probabilitat de cometre un error de tipus II com a resultat d'una prova de significació.

790 **ritme circadiari** *n m*

es ritmo circadiano

en circadian rhythm

FARMACOLOGIA. Ritme d'activitat que es manifesta en cicles regulars de vint-i-quatre hores aproximadament.

791 **robustesa** *n f*

es robustez

en robustness

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Qualitat de certs mètodes estadístics que

es mostren poc o gens sensibles a possibles variacions del model probabilístic en què es basen.

792 **RR** *n m*

veg. **risc relatiu** *n m*

793 **RRR** *n f*

veg. **reducció relativa del risc** *n f*

794 **seguiment** *n m*

es seguimiento
en follow-up

FARMACOLOGIA. Observació durant un període determinat dels participants en un estudi clínic per a supervisar l'evolució de les variables objecte d'estudi.

795 **seguretat** *n f*

es seguridad
en safety

FARMACOLOGIA. Grau en què una intervenció està exempta d'efectes secundaris o reaccions adverses.

796 **selectivitat** *n f*

es selectividad
en selectivity

FARMACOLOGIA. Capacitat d'una determinada concentració d'una substància per a actuar sobre una única funció biològica sense afectar-ne cap altra.

797 **semivida** *n f*

es vida media
en half-life

FARMACOLOGIA. Temps necessari perquè el cos elimini la meitat de la concentració plasmàtica d'una substància administrada.

798 **sensibilitat** *n f*

es sensibilidad
en sensitivity

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Probabilitat d'obtenir, en una prova diagnòstica d'una determinada malaltia, un resultat positiu en individus que pateixen la malaltia.

NOTA: Juntament amb l'especificitat, la sensibilitat caracteritza la capacitat que té una prova per a diagnosticar una malaltia.

799 **serendipitat** *n f*

es serendipia; serendipidad
en serendipity

FARMACOLOGIA. Descobriment casual fet per un investigador en el curs d'una recerca orientada a altres objectius i amb pressupòsits teòrics diferents.

NOTA: 1. Algunes fonts estableixen com a atribut de la serendipitat, a més de l'oportunitat de l'observació, la perspicàcia de l'investigador.

2. La serendipitat és una idea formulada per Horace Walpole i està basada en el conte persa *Els tres prínceps de Serendip*, en què els protagonistes fan diversos descobriments no intencionats.

800 **sèrie de Fibonacci** *n f*

es serie de Fibonacci
 en Fibonacci series

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Sèrie de números en què, a partir del primer element, que és la unitat, cada element s'obté sumant els dos elements anteriors.

NOTA: Per exemple: 1, 1, 2 (= 1 + 1), 3 (= 2 + 1), 5 (= 3 + 2), 8 (= 5 + 3), 13 (= 8 + 5), etc.

801 **significació** *n f*

veg. **significació estadística** *n f*

802 **significació clínica** *n f*

es significación clínica
 en clinical significance

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Relevància pràctica d'un resultat, amb independència de la seva significació estadística.

803 **significació estadística** *n f*

sin. compl. **significació** *n f*

es significación;
 significación estadística
 en significance;
 statistical significance

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Qualitat d'aquells resultats dels quals es pensa que no són deguts exclusivament a l'atzar o, més pròpiament, que són probabilísticament molt poc compatibles amb certa hipòtesi nul·la.

NOTA: En una prova de significació, es diu que el resultat és estadísticament significatiu quan el grau de significació (p) es menor que el nivell de significació estadística (α) preestablert.

804 **sol·licitud d'assaig clínic** *n f*

es solicitud de ensayo clínico
 en clinical trial application; CTA

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Documentació administrativa i científica adreçada a les autoritats sanitàries perquè aprovin la realització d'un assaig clínic.

NOTA: Una sol·licitud d'assaig clínic conté, entre altres documents, tota la informació administrativa, el dossier del medicament en investigació, el protocol de l'assaig i la informació per al pacient.

805 **sol·licitud d'autorització de comercialització** *n f*

es solicitud de autorización de comercialización; solicitud de autorización de una especialidad farmacéutica; solicitud de registro
 en marketing authorisation application; marketing authorization application; new drug application; MAA; NDA

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Document adreçat a l'autoritat sanitària competent per al registre i la comercialització d'un medicament.

NOTA: La sol·licitud d'autorització de comercialització rep diferents noms segons els països; per exemple, *marketing authorisation application* (MAA) quan es presenta a Europa a l'Agència Europea de Medicaments o *new drug application* (NDA) quan es presenta als Estats Units a la FDA.

806 **subjecte** *n m*

veg. **participant** *n m, f*

807 **submostra** *n f*

es submuestra
 en subsample

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Subconjunt d'una mostra.

808 **t de Student** *n f*

es *t* de Student
 en Student's *t*

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Variable aleatòria contínua que és igual al quocient entre una variable normal estandarditzada i l'arrel quadrada del quocient entre una khi quadrat amb *n* graus de llibertat i aquests graus de llibertat, essent les variables del numerador i del denominador independents.

NOTA: La *t* de Student resultant té el mateix nombre de graus de llibertat que la khi quadrat utilitzada.

809 **taquifilàxia** *n f*

sin. compl. **taquisíntesi** *n f*

es taquifilaxia
 en tachyphylaxis

FARMACOLOGIA. Fenomen pel qual l'administració repetida d'una substància antigènica o un medicament produeix ràpidament respostes cada cop més febles.

NOTA: La taquifilàxia es considera una tolerància aguda.

810 **taquisíntesi** *n f*

veg. **taquifilàxia** *n f*

811 **taula 2x2** *n f*

es tabla 2 x 2
 en fourfold table; two-by-two contingency table;
 two-by-two table

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Taula de contingència que presenta quatre caselles, disposades en dues files i dues columnes, definides per les categories de dues variables dicotòmiques.

812 **taula de contingència** *n f*

es tabla de contingencia
 en contingency table

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Taula en què els individus d'una mostra estan classificats segons dues o més variables qualitatives.

813 **taxa** *n f*

es tasa
 en rate

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Raó de dues mesures, sovint amb diferents unitats i amb unitats de temps al denominador.

NOTA: En epidemiologia, s'utilitzen taxes per a mesurar el ritme o la velocitat d'aparició d'un fenomen, com ara una malaltia, en una població.

- 814 **taxa de letalitat** *n f*
 es tasa de letalidad
 en case-fatality rate
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Taxa que expressa el nombre de morts en una població d'individus afectats per una malaltia, per unitat de temps.
- 815 **taxa de mortalitat** *n f*
 es tasa de mortalidad
 en mortality rate
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Taxa que expressa el nombre de defuncions en una població, per unitat de temps.
- 816 **taxa de supervivència** *n f*
 es tasa de supervivencia
 en survival rate
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Taxa que expressa el nombre de supervivents en una població d'individus que han sofert una determinada malaltia o que han estat sotmesos a un determinat tractament, després d'un període determinat.
- 817 **tècnica Delphi** *n f*
 sin. **mètode Delphi** *n m*
- 818 **teorema de Bayes** *n m*
 es teorema de Bayes
 en Bayes theorem
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Teorema matemàtic que permet calcular una probabilitat condicionada $P(A/B)$ com una funció de $P(B/A)$, $P(A)$ i $P(B/\text{no-}A)$.
 Nota: El teorema de Bayes permet expressar, per exemple, el valor predictiu positiu $P(M/+)$ d'una prova diagnòstica com a funció de la seva sensibilitat $P(+/M)$, de la seva especificitat $P(-/\text{no-}M)$ i de la probabilitat a priori de malaltia $P(M)$.
- 819 **testar** *v tr*
 es analizar; comprobar;
 controlar; examinar; probar
 en check, to; test, to; verify, to
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Sotmetre a prova.
- 820 **tipificació** *n f*
 veg. **estandardització** *n f*
- 821 **tipificar** *v tr*
 veg. **estandarditzar** *v tr*
- 822 **tolerabilitat** *n f*
 es tolerabilidad
 en tolerability
 FARMACOLOGIA. Capacitat d'un fàrmac de no produir manifestacions de toxicitat en l'organisme.
- 823 **tolerància** *n f*
 es tolerancia
 en tolerance
 FARMACOLOGIA. Disminució de l'efecte de la dosi constant d'un fàrmac com a conseqüència de l'administració repetida o de l'habitució a l'ús continuat o creixent d'una substància.
- 824 **tortura de dades** *n f*
 es tortura de datos
 en data dredging; data massage;
 data torturing
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Aplicació repetida i indiscriminada de tècniques d'estadística inferencial a un conjunt de dades, amb l'objectiu de trobar un resultat estadísticament significatiu, i no pas d'avaluar una hipòtesi nul·la concreta preespecificada.

825 **toxicitat** *n f*

es toxicidad
en toxicity

FARMACOLOGIA. Capacitat d'un fàrmac de produir reaccions adverses en l'organisme.

826 **toxicologia** *n f*

es toxicología
en toxicology

FARMACOLOGIA. Ciència quimicobiològica que estudia els efectes de les substàncies químiques d'origen natural o sintètic sobre els sistemes biològics.

NOTA: En el context dels medicaments, un dels objectes d'estudi de la toxicologia són les reaccions adverses causades per la seva administració, tant a curt com a llarg termini.

827 **tractament** *n m*

es tratamiento
en treatment

FARMACOLOGIA. Conjunt de mitjans higiènics, farmacològics o quirúrgics que es posen en pràctica per a prevenir, guarir o alleujar una malaltia.

NOTA: En l'àmbit dels assaigs clínics, el terme *tractament* sol utilitzar-se en el sentit restringit de 'tractament farmacològic'.

828 **tractament assignat** *n m*

es tratamiento asignado
en assigned treatment

FARMACOLOGIA. Tractament que rep un participant en un assaig clínic d'acord amb el mètode d'assignació establert.

829 **tractament de comparació**

n m

es tratamiento comparativo;
tratamiento de referencia
en control treatment

FARMACOLOGIA. Tractament a què se sotmet el grup de comparació d'un assaig clínic, que s'utilitza com a referència per a avaluar el tractament experimental.

NOTA: El tractament de comparació pot ser actiu, en què s'aplica una substància amb efectes ja coneguts, o inactiu, amb l'administració d'un placebo.

830 **tractament de rescat** *n m*

es tratamiento de rescate
en rescue therapy;
salvage therapy

FARMACOLOGIA. Tractament alternatiu, generalment d'eficàcia provada, especificat en el protocol d'un assaig clínic, que s'administra als participants que prèviament s'han sotmès a un tractament experimental o a un tractament de comparació que no ha donat resultats satisfactoris.

NOTA: L'ús d'un tractament de rescat és especialment recomanable en les situacions en què s'utilitza placebo i existeix un tractament eficaç per a la malaltia considerada.

831 **tractament experimental**
n m

es tratamiento de estudio;
tratamiento experimental
en experimental treatment;
study treatment

FARMACOLOGIA. Tractament a què se sotmet el grup experimental d'un assaig clínic, el qual és objecte d'avaluació.

832 **Unió Internacional de Farmacologia Bàsica i Clínica** *n f*

veg. **IUPHAR** *n f*

833 **unitat d'assignació** *n f*

es unidad de asignación

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Cadascuna de les unitats a què s'assigna una de les intervencions avaluades en un assaig clínic.

NOTA: Les unitats d'assignació en un assaig clínic poden ser parts del cos, persones o conjunts de persones.

834 **unitat de garantia de qualitat** *n f*

es unidad de garantía de calidad
en quality assurance unit; QAU

AGENTS. Grup de persones d'una institució relacionada amb la recerca de medicaments responsable d'identificar les incidències de garantia de la qualitat, proporcionar i recomanar solucions per a resoldre-les i, finalment, verificar si s'han resolt.

NOTA: Els membres d'una unitat de garantia de qualitat han de ser independents respecte dels que estan implicats en una recerca específica. La unitat de garantia de qualitat pot auditar algunes recerques

i emetre, si escau, un certificat de conformitat que garanteix que el protocol s'ha realitzat d'acord amb els procediments normalitzats de treball o que els resultats s'ajusten a les dades originals.

835 **unitat de mostreig** *n f*

es unidad de muestreo
en sampling unit

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Cadascuna de les unitats en què es divideix o es considera dividida una població per a mostrejar-la, considerant cada unitat com a individual i indivisible.

836 **univers** *n m*

veg. **població** *n f*

837 **ús compassiu** *n m*

es uso compasivo
en compassionate use

FARMACOLOGIA. Utilització d'un medicament que encara es troba en període experimental per a tractar malalts en fase molt avançada o per als quals no hi ha cap altre tractament possible.

838 ús en indicació no autoritzada *n m*

es indicación no aprobada; uso no aprobado; uso no autorizado de medicamentos

en off-label drug use; off-label use; unlabeled drug use; unlabeled use; unlabelled drug use; unlabelled use

FARMACOLOGIA. Ús d'un fàrmac en condicions diferents a les que figuren en el registre.

NOTA: L'administració d'una dosi diferent a la dosi indicada, o a una freqüència diferent, i l'administració d'un fàrmac per a tractar una malaltia no inclosa en les directives d'utilització són exemples d'usos en indicacions no autoritzades.

839 **vaccí** *n m*
veg. **vacuna** *n f*

840 **vacuna** *n f*
sin. compl. **vaccí** *n m*
es vacuna
en vaccine

FARMACOLOGIA. Preparat terapèutic que pot contenir microorganismes morts o vius atenuats, antígens derivats d'agents patògens o productes antigènics de tumors propis, que s'administra a un ésser humà o a un animal per a potenciar una resposta immunitària específica concreta.

841 **validació** *n f*
es validación
en validation

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Procés que té per objecte demostrar que un mètode, una tècnica o un instrument produeix el resultat correcte o esperat.

842 **validació de les dades** *n f*
es validación de los datos
en data validation;
validation of data

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Procés que té per objecte assegurar

que les dades, la base de dades, la còpia impresa o electrònica del quadern de recollida de dades i les impressions d'ordinador concorden amb les observacions originals.

NOTA: La validació de les dades es realitza mitjançant una inspecció manual o mitjançant sistemes de computació.

843 **validesa** *n f*
es validez
en validity

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Grau en què un instrument o un procediment de mesura permet mesurar realment el que es vol mesurar.

844 **validesa externa** *n f*
sin. compl. **generalització de resultats** *n f*

es generalización de resultados;
validez externa
en external validity

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Grau en què les conclusions extretes d'un estudi es poden extrapolar o generalitzar a conjunts més amplis que el que s'ha utilitzat en l'estudi.

845 **validesa interna** *n f*
es validez interna
en internal validity

- METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Grau en què les diferències observades entre els tractaments o les intervencions d'un experiment poden ser atribuïdes a aquests tractaments o a aquestes intervencions.
- 846 **valor absolut** *n m*
 es valor absoluto
 en absolute value
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Valor numèric d'un nombre real prescindint del signe.
- 847 **valor crític** *n m*
 es valor crítico
 en critical value
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Valor o cadascun dels valors que delimiten la regió crítica en una prova d'hipòtesi.
- 848 **valor modal** *n m*
 veg. **moda** *n f*
- 849 **valor predictiu d'un resultat negatiu** *n m*
 sin. **valor predictiu negatiu** *n m*
 es valor predictivo negativo
 en negative predictive value
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Probabilitat que una persona amb un resultat negatiu en una prova diagnòstica o de cribratge estigui realment lliure de la malaltia estudiada.
- 850 **valor predictiu d'un resultat positiu** *n m*
 sin. **valor predictiu positiu** *n m*
 es valor predictivo positivo
 en positive predictive value
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Probabilitat que una persona amb un resultat positiu en una prova diagnòstica o de cribratge estigui realment afectada per la malaltia estudiada.
- 851 **valor predictiu negatiu** *n m*
 sin. **valor predictiu d'un resultat negatiu** *n m*
- 852 **valor predictiu positiu** *n m*
 sin. **valor predictiu d'un resultat positiu** *n m*
- 853 **valors no disponibles** *n m pl*
 es valores no disponibles
 en missing data; missing value
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Valors que, per alguna raó, no s'han pogut obtenir dins d'un conjunt de dades.
- 854 **variabilitat interindividual** *n f*
 es variabilidad interindividual
 en between-subject variation; between-subjects variability
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Variabilitat dels valors d'una variable en diferents individus.
- 855 **variabilitat intraindividual** *n f*
 es variabilidad intraindividual
 en within-subject variability
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Variabilitat dels valors d'una variable en un mateix individu.
- 856 **variable** *n f*
 es variable
 en variable
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Atribut o característica observada en un o en diversos individus.

- 857 **variable aleatòria** *n f*
 sin. compl. **variable estocàstica** *n f*
 es variable aleatoria;
 variable estocástica
 en random variable;
 stochastic variable
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
 Variable que pren valors d'acord
 amb una distribució de probabilitat
 determinada.
- 858 **variable binària** *n f*
 veg. **variable dicotòmica** *n f*
- 859 **variable categòrica** *n f*
 veg. **variable qualitativa** *n f*
- 860 **variable centrada** *n f*
 es variable centrada
 en centered variable
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Va-
 riable que resulta de restar a una
 variable la seva mitjana aritmètica
 o la seva esperança matemàtica.
- 861 **variable contínua** *n f*
 es variable continua
 en continuous variable
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Va-
 riable quantitativa que pot prendre
 infinits valors en un interval arbitrà-
 riament petit.
 NOTA: La pressió arterial o la glucèmia
 són exemples de variables contínues.
- 862 **variable d'eficàcia** *n f*
 es variable de eficacia
 en efficacy variable
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Va-
 riable que mesura el resultat d'un
 tractament o d'una intervenció pel
 que fa a la millora, la curació o la
 prevenció d'una malaltia.
- 863 **variable de confusió** *n f*
 es variable de confusión
 en confounder; confounding
 variable
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Va-
 riable que distorsiona la mesura de
 l'efecte que s'estudia.
- 864 **variable de resposta** *n f*
 es variable de respuesta
 en outcome variable;
 response variable
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA.
 Variable utilitzada per a avaluar
 el resultat dels tractaments o les
 intervencions d'un experiment.
- 865 **variable dependent** *n f*
 es variable dependiente
 en dependent variable
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Va-
 riable que s'expressa com a funció
 d'una altra o d'unes altres variables,
 en un model probabilístic.
- 866 **variable dicotòmica** *n f*
 sin. compl. **variable binària** *n f*
 es variable binaria;
 variable dicotómica
 en binary variable;
 dichotomous variable
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Va-
 riable que només pot prendre un de
 dos valors.
 NOTA: Per exemple, "home o dona" o "0
 o 1".
- 867 **variable discreta** *n f*
 es variable discreta
 en discrete variable
 METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Va-
 riable quantitativa que pot prendre
 un nombre finit de valors reals en
 un interval determinat.

868 **variable dura** *n f*

es variable dura
en hard variable

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Variable de resposta que avalua l'impacte final de les intervencions o els tractaments que es comparen en un assaig clínic.

NOTA: 1. Les variables dures es consideren de màxima importància.
2. La mort o la supervivència són exemples de variables dures.

869 **variable estandarditzada** *n f*

sin. compl. **variable tipificada** *n f*

es variable estandarizada;
variable tipificada
en standardised variable;
standardized variable

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Variable que té mitjana igual a 0 i desviació estàndard igual a 1.

870 **variable estocàstica** *n f*

veg. **variable aleatòria** *n f*

871 **variable explicativa** *n f*

veg. **variable independent** *n f*

872 **variable independent** *n f*

sin. compl. **variable explicativa** *n f*

es variable explicativa;
variable independiente
en explanatory variable;
independent variable

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Variable que, en un model probabilístic, forma part del predictor, de manera que determina parcialment el valor de la variable dependent.

873 **variable intermèdia** *n f*

veg. **variable subrogada** *n f*

874 **variable normal** *n f*

es variable normal
en normal random variable;
normal variable

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Variable aleatòria que segueix una distribució normal.

875 **variable ordinal** *n f*

es variable ordinal
en ordinal variable

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Variable mesurada en escala ordinal.

NOTA: La classificació funcional de la simp-tomatologia de la insuficiència cardíaca de la New York Heart Association (As-sociació Cardíaca de Nova York, NYHA) en quatre categories (de la I a la IV) és un exemple de variable ordinal.

876 **variable principal** *n f*

veg. **criteri principal de valoració** *n m*

877 **variable qualitativa** *n f*

sin. compl. **atribut** *n m*; **variable categòrica** *n f*

es variable categórica;
variable cualitativa
en categorical variable;
qualitative variable

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Variable que no és mesurable numèricament i que classifica els individus en una sèrie de classes o categories.

NOTA: La raça o el color dels ulls són exemples de variables qualitatives.

878 **variable quantitativa** *n f*

es variable cuantitativa
en quantitative variable

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Variable que és mesurable numèrica-ment.

NOTA: L'alçada o la colesterolèmia són exemples de variables quantitatives.

879 **variable subrogada** *n f*

sin. compl. **variable intermèdia** *n f*

es variable intermedia;
variable subrogada
en surrogate endpoint; surrogate marker; surrogate variable

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Variable de resposta que avalua l'impacte immediat de les intervencions o tractaments que es comparen en un assaig clínic.

NOTA: Per exemple, en un assaig clínic per a avaluar un fàrmac antidiabètic es pot utilitzar com a variable de resposta una variable subrogada com la glucèmia, en lloc d'una variable dura com podria ser l'aparició o no de complicacions de la diabetis.

880 **variable tipificada** *n f*

veg. **variable estandarditzada** *n f*

881 **variància** *n f*

es variancia; varianza
en variance

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Mesura de dispersió d'una variable respecte a la seva mitjana aritmètica.

882 **versemblança** *n f*

es verosimilitud
en likelihood

METODOLOGIA I BIOESTADÍSTICA. Probabilitat d'obtenir un conjunt de valors observats en una mostra sota la hipòtesi que aquests valors segueixen una distribució de probabilitat especificada dependent de certs paràmetres.

883 **visió general de la part clínica** *n f*

es visión general de la parte clínica
en clinical overview

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Part del document tècnic comú per al registre de medicaments, emesa per un especialista, que resumeix totes les dades d'eficàcia i seguretat referents a un medicament, determinades en estudis clínics en humans.

884 **visió general de la part no clínica** *n f*

es visión general de la parte no clínica
en non-clinical overview

REGULACIÓ LEGAL I CONTROL DE QUALITAT. Part del document tècnic comú per al registre de medicaments, emesa per un especialista, que resumeix totes les dades referents a un medicament, tant farmacològiques com toxicològiques i de seguretat, determinades in vitro o en éssers vius diferents de l'ésser humà.

885 **visita d'aleatorització** *n f*

es visita de aleatorización
en randomisation visit;
randomization visit

FARMACOLOGIA. Visita en què s'assigna la intervenció als participants en un estudi clínic que compleixen els criteris d'inclusió en l'estudi i que han donat el consentiment per a participar-hi.

NOTA: En la visita d'aleatorització d'un estudi amb medicaments es lliuren als participants els medicaments que han de prendre.

886 **visita de monitoratge** *n f*

es visita de monitorització
en monitoring visit

FARMACOLOGIA. Visita que fa el monitor a un dels centres participants, en la qual té lloc la supervisió i el seguiment d'un estudi clínic.

887 **visita de prealeatorització** *n f*

es visita de prealeatorització
en pre-randomisation visit;
 pre-randomization visit

FARMACOLOGIA. Visita que es fa a un individu potencialment elegible per a participar en un estudi clínic amb la finalitat de determinar-ne la idoneïtat i el compliment dels criteris d'inclusió.

888 **visita de seguiment** *n f*

es visita de seguimiento
en follow-up visit

FARMACOLOGIA. Qualsevol de les visites a les quals acudeix un participant en un estudi clínic d'acord amb el que estableix el protocol.

889 **visita de selecció** *n f*

veg. **visita inicial** *n f*

890 **visita final** *n f*

es visita final
en final visit

FARMACOLOGIA. Darrera visita a la qual acudeix un participant en un estudi clínic, en què es fa l'última avaluació i es tanca la història clínica referent a l'estudi.

891 **visita inicial** *n f*

sin. compl. **visita de selecció** *n f*

es visita de selecció;
 visita inicial
en initial visit; selection visit

FARMACOLOGIA. Primera visita a la qual acudeix un participant en un estudi clínic, en què es comprova el compliment dels criteris d'inclusió i se sol·licita el seu consentiment per a participar en l'estudi.

892 **voluntari | voluntària** *n m, f*

es voluntario
en volunteer

AGENTS. Subjecte, sa o malalt, que ha atorgat lliurement el seu consentiment per a participar en un estudi clínic.

NOTA: Un voluntari ha de donar el seu consentiment informat, el qual ha de quedar reflectit en un imprès que signarà ell mateix o, a vegades, un testimoni que n'acredita la voluntat.

893 **voluntari sa | voluntària sana** *n m, f*

es voluntario no enfermo;
 voluntario sano
en healthy subject; healthy
 volunteer; normal volunteer;
 on-ill volunteer

AGENTS. Voluntari que, segons la informació disponible, no pateix cap malaltia significativa rellevant per a l'estudi clínic proposat i té un pes i unes proporcions corporals dins dels límits estàndard, a més d'un estat mental que li permet comprendre i atorgar el seu consentiment per a participar en l'estudi.